İŞÇİNİN SESİ

NEDEN TÜRK-İŞ TAKSİM'DE 1 MAYIS MİTİNGİ YAPMIYOR?

İşçinin Sesi yazışma adresi:
P.O. Box 513, London N16 5QB England

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

12 Eylül anısı

Sevdalım işçiydi Kozlu'da
vardiyada karda kışta.
Sevdalım yiğitti, grevde
gösteri, eylem, direnişti pırıldayan
onun her perçem saçında.

Gecenin kurumlu sabahında geldi
haki giyimliler
aldılar götürdüler onu
bileklerinde kelepçeler
götürdüler binlerce sevdalıyı,
kelepçede sevdalı yürekler.

Düşler gördüm, karabasanlar
prangada, işkencede insanlar
çiçeklenmemiş fidanlar,
İçinden kan damlayan köleler
kadar çoktular,
hepsi de yiğit, hepsi de sevdalıydılar.

Dinleyin beni: Gitti sevdalım, gelmedi
Ey analar, bacılar, babalar
ey sevdalı yürek, duy sesimi
dönmedi yiğidim, dönmedi geri!

Biliyorum ama, biliyorum ki
yenemedi zulüm ondaki direnci,
Yiğit inancından
yiğit inancından dönmedi
yüreği söndü de inancı ölmedi.

Duyun beni işçiler,
Kozlu'dan Karamürsel
Gölcük ve Tarsus'tan.
İTÜ, KTÜ'den,
ODTÜ'den gençler!
Sana haykırıyorum
devrime soyunmuş kişi,
sana, ey devrimci!

Yumruğu sıkılı gitti bu yürek
Sevdalının hakkını
yığınlar sorsa gerek!
Direniş gerek bize, saldırı
kavga gerek!

Dinleyin analar, yeni yetme gençler!
Yumruğu boğum boğum
gözleri çakmak çakmak genç işçiler!

Direnişti sevdalım, *devrimdi*
Sıkılı yumruklarınızda yeşeriyor
anısı onun:
devrimci sınıfın kini!

Ağlamadım ardından, yekindim
mezarı başına orak-çekiç diktim.
Dün de haykırdım,
haykırıyorum bugün de:
Sevdalım *komünistti!*
Onun düşüydü dün,
geleceğimizdir oysa bugün
bilincimizde yeşeren,
yenile yenile yenecek olan devrim!

Mercan Köklü

ADRES DEĞİŞİKLİĞİ

Gazetemizin yazışma adresi değişmiştir. Yeni adresimiz şöyledir:
P.O. Box 513
London N16 5QB, England

YENİ ÇIKTI

KIRKIN YARISI

R. Yürükoğlu

Bu kitap, Yürükoğlu yoldaşımızın 40. yaşgünü nedeniyle TKP — *İşçinin Sesi* Merkez Basın Yayın Bürosu çalışanlarınca hazırlanmıştır. Devrimci savaşım içinde geçmiş 20 yıl boyunca yoldaşımızın yazmış olduğu yazılardan, şiirlerden, kitapların bölümlerinden, kitap önsözlerinden, yapmış olduğu konuşmalardan, kendisiyle yapılmış röportajlardan seçmeler içermektedir.

Komünist hareketin, TKP adına yaraşır bu yeni düzeye ulaşmasına öncülük eden Yürükoğlu, ya da Bilen yoldaşın verdiği parti adıyla Veli Dursun yoldaşımızın, hem 40. yaşgününü, hem de TKP'ye girişinin 15. yıldönümünü, tüm yoldaşlarımız adına saygıyla, sevgiyle ve coşkuyla kutluyoruz.

İsteme adresi: P.O. Box 513, London N16 5QB England

Rüşvetin adı fon oldu

Türkiye'de emekçi halk, dar gelirli memurlar ekonomik sıkıntı içinde yaşamaya çalışırken, burjuvazinin gözü bir türlü doymuyor. Yeni yeni yöntemlerle daha fazla sömürmeye, iktidarda olmanın nimetlerinden daha fazla faydalanmaya çalışıyor.

Ankara'da Yukarı Ayrancı'da oturan emekli bir kadın bir aile toplantısında şunları anlattı:

8 senedir Doğu illerinden birinde mecburi hizmet yapan kızı, hastalığı nedeniyle Ankara civarında okullardan birine tayin edilmesini istemiş. Başvurusu başarısız olunca, tanıdıkları Milli Eğitim Bakanlığı'na başvurmalarını söylemişler.

Anne başlamış uğraşmaya ve görmüş ki bakanlıklar ana olarak ANAP içindeki MSP ve MHP'liler arasında paylaşılmış durumda! Her bakanlığın bir ofisi varmış ve bu ofislerin işi devlete işi düşenlerden çeşitli "fon"lara para almakmış.

Kızının tayini için de Milli Eğitim Bakanlığı fonuna 150 bin TL "katkı" istemişler. Emekli memur olan anne şaşkın, bağırıp çağırmış, parayı verebilmesinin imkansız olduğunu söyleyip ayrılmış.

Kadıncağız doğru akrabaları olan, Ankara'da görevli bir generale gitmiş. Heyhat! General bile çaresiz. O da bir yakınının işini yaptırmak için "fon"a "katkı" yaptığından bahsetmeye başlamış.

Sonunda bulunup buluşturulmuş, 150 bin TL "fon"a yatırılmış ve tayin şıp diye gerçekleşmiş.

Anne ateş püskürüyor. Otuza yakın fon bulunduğunu ve devletin görevi olan ve parasız yapılması gereken işlerin böylece paralı hale dönüştürüldüğünü, soygunculuk yapıldığını söylüyor. Seçimlerde ANAP'a oy vermişler. Şimdi ise "tüm partilerin canı cehenneme" diyor.

12 Eylül ve sonrası halkımıza çok şey öğretti. Bu son burjuva hükümetlerin son yağmaları olacak, yakında kaçacak delik arayacaklar.

N.S.

Kolları sıvayalım

Yoldaşlar,
Bildiğiniz gibi bir yılı aşkın bir süredir Stuttgart'tan uzaktaydım. Geçtiğimiz günlerde döndüm ve eskiden çalışma yürüttüğümüz sempatizan arkadaşları buldum. Bana, susamış gibi *İşçinin Sesi*'ni sordular. Şimdi gazeteyi onlara düzenli olarak ulaştırıyorum. Eskisi gibi, birlikte *İşçinin Sesi*'ni okuyor, tartışıyoruz. Önümüzdeki günlerde sizlere buradan güzel haberler verebileceğimi sanıyorum. En büyük sorunum zaman. Çalıştığım için örgüt çalışmasına ayırabildiğim zaman az oluyor. İş saatleri dışında, yoğun çalışıp bu zorluğu yenmeye çabalıyorum.

Yoldaşlar, Türkiye'de gelişmeler hızlanıyor. Bize de hırsla, inatla çalışmalarımızı yoğunlaştırmak düşüyor. Nesnel koşullar ne kadar olgunlaşırsa olgunlaşsın vurup devirecek örgütlü bir güç yoksa devrim gerçekleşmez, ya da geri teper. Bu bilinçle kolları sıvayalım, ordusuyla, polisiyle, mahkemeleri vb.yle Türkiye devletini yerle bir edecek öznel ögeyi yaratalım.

Ferhat Savaş, Stuttgart

Haydi *İşçinin Sesi*'ne

Değerli Yoldaşlar,
1976 senesinde, ekonomik nedenlerden dolayı yurt dışına çalışmaya çıktım ve ilk durağım Almanya oldu. Alınterimi satmak için sırasıyla Avusturya, Belçika, İsveç ve sonunda da Kanada'ya geldim. Halen Kanada'da yaşamaktayım. Gezdiğim, kaldığım ülkelerde değişik sol örgütlerden birçok arkadaşla tanıştım. Birçoklarının derneklerine gittim, gördüm, dinledim...

Geçen sene yolum İngiltere'ye düştü. *İşçinin Sesi*'yle tanışmam böyle oldu. Gerçek yoldaşlığın ve komünist karakterin ne olduğunu orada öğrendim. Bunca yıldır hiçbir örgütün kafamdaki sorulara veremediği yanıtları *İşçinin Sesi*'nde buldum...

Kafam pırıl pırıl açılmış Kanada'ya döndüm ve artık ben de varım diyorum. Ben de *İşçinin Sesi*'ndenim diyorum. Şanlı mücadelenize, kavganıza katılıyorum ve hergün nicelerinin doğruyu bulacağına, *İşçinin Sesi*'ne katılacağına inanıyorum.

İşçinin Sesi çoluk çocuğun elinde değil, inanmış, bilinçli, güven dolu yoldaşların omuzlarında. Ve en önemlisi *İşçinin Sesi* ideolojisiyle doğru, pratiğiyle doğru. *İşçinin Sesi* aynı zamanda, olayların içinde kaybolan şaşıran devrimci örgütlere ağabeylik yapıyor, Türkiye devrimci hareketini iyi yönde etkiliyor.

Haydi mücadeleye, haydi kavgaya diyen işçi yoldaş, *İşçinin Sesi*'nde buluşalım. Artık gerçekten güvenebileceğimiz, disiplinli, bilinçli, senin, benim, onun, biz işçilerin gerçek komünist partisi var!

300. sayımızı da gerilerde bıraktığımız şu günlerde başta mütevazi liderimiz, önderimiz Yürükoğlu yoldaş olmak üzere, emeği geçen tüm yoldaşları candan kutlarım. Devrimci selamlar.

Memet Altın, Kanada

Burjuvazi 4 devrimciyi Kızıldere'nin 16. yıldönümünden 5 gün önce önce serbest bırakarak halktan özür dilemeye çalıştı.

Özürleri kabahatlerinden büyük

Kürkçü, Yılmaz, Töre ve Etiman'ın serbest bırakılması, Kızıldere'nin 14. yıldönümünden birkaç gün önceye denk geldi. İktidar hem kendi adına, hem devrimcileri 15 yıldır hapiste tutan sağlı-sollu tüm iktidarlar adına halktan adeta "af dilemektedir." "Af" dileklerini geri çeviriyor, 14. yıldönümünde Kızıldere'de katledilen devrimcileri saygıyla anıyor, serbest bırakılan devrimcilere ise "çektikleriniz boşa gitmedi" diyoruz.

Alive P. Atılgan

25 Mart 1986 günü, 12 Mart döneminden beri hapiste olan devrimcilerden Ziya Yılmaz, Ertuğrul Kürkçü, Nahit Töre ve Oktay Etiman serbest bırakıldılar. Her biri ortalama 15 yıl hapis yatmış bulunan devrimciler İnfaz Yasası'nda yapılan son değişiklikten yararlandılar. Neler hissettiklerini soran gazetecilere şu yanıtı verdiler: "Arkamızda hayatlarını yitirmiş arkadaşlarımız bulundukça, cezaevlerinde devrimciler özgürlüklerinden yoksun olarak kaldıkça, biz özgürlüğümüze kişisel sorun olarak bakamayız. Ancak bütün toplum özgür olunca, biz de gerçekten kendimizi özgür hissedeceğiz."

Yılmaz, Kürkçü, Töre ve Etiman'ın serbest bırakılması, iktidarın son zamanlarda yoğunlaştırdığı kendini şirin gösterme çabalarının bir parçasıdır. İktidar, 4 devrimcinin adını kullanarak ne kadar "afçı" bir iktidar olduğunu göstermeye çalışıyor. Ancak, örneğin 15 yılı aşkın bir süredir hapiste olan Ziya Yılmaz'ın cezasının bitimine zaten 20 ay kalmış olması, bunun nasıl bir "af" olduğunu sergilemeye yeterlidir. Bu, İnfaz Yasası'nda yapılan değişikliklerle serbest bırakılanların tümü için geçerlidir.

Öte yandan, 4 devrimci serbest bırakılırken cezaevi kapılarına yığılan burjuva basın mensupları, devrimcilerin ağızlarından "serbest bırakıldığımıza sevindik" türünden sözler almaya heveslendiler. Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi hevesleri kursaklarında kaldı. Gene de haberi büyük bir pişkinlikle "15 yıl sonra gelen mutluluk", "cezaevinden koşar adım çıktılar", "sevinmedik dediler ama cezaevini büyük bir sevinçle terkettiler" türünden başlıklarla, sözlerle verdiler. (*Hürriyet*, 26 Mart 1986)

12 Mart mı, 12 Eylül mü daha suçlu?

12 Mart devrimcilerinin adını kullanıp kendilerini halka affettirme çabaları, son günlerde burjuva basınını dolduran anılar, diziler vb. furyasında da kendini gösteriyor. Örneğin Deniz Gezmişlerin idamıyla ilgili olarak şu fikir işleniyor: Yargılama 12 Mart değil de 12 Eylül döneminde yapılsaydı, Denizlere idam değil 10-15 yıl hapis cezası verilirdi! (*Nokta*, Mart 1986)

Şu faşizm aslında ne kadar insaflıymış! Denizler eyleme geçmek için 10 yıl beklemiş olsalar, bugün "dimdik hayatta" ve 10-15 "yılcık" bir cezayla yakayı kurtarmış olacaklardı! Ne şanssızlık!

Aynı *Nokta*'da Demirel de Denizlerin "bir şanssızlık sonucu idam edildiğini" söylüyor.

Bu gerçekten çok bayağı bir taktiktir! 12 Eylül döneminde tıpkı Mahirler gibi, gözaltına alınma "şansı" bile tanınmadan tarananların, işkencelerde öldürülenlerin sayısının nerelere dayandığını Türkiye halkı çok iyi biliyor.

Burjuvazi, bir bütün olarak, uzun yıllardır ellerinde pıhtı pıhtı kan biriktirmiştir. Şimdi, Türkiye'de açılan yeni dönemle, bu kanların hesabının sorulacağı günlerin yaklaştığını hissetmektedir. Bir yandan göstermelik "af"larla halktan "af" diliyor, bir yandan da suçun büyüğünün 12 Mart'ta olduğunu söyleyerek anılarda daha taze olan suçlarını daha hafifmiş gibi göstermeye çalışıyorlar.

Demirel'in *Nokta* muhabirinin Denizlerin idam cezalarına parlamentoda neden kabul oyu kullandığı yolundaki sorusuna verdiği yanıt da ilginçtir. O da ellerindeki kanı 12 Martçılara yüklemek istiyor. Demireller Denizlerin idamına karşıymış(!) ama o günler öyle gerektirdiği için kabul oyu kullanmışlar. İnsanın, acaba işkence altında mı kabul oyu kullandılar diye düşüneceği geliyor. Ama bu "özür" bile onları kurtarmaya yetmez. Türkiye halkı en ağır işkence altında bile inançlarından ödün vermeyen nice başeğmez devrimcinin anasıdır.

"Arkamızda hayatlarını yitirmiş arkadaşlarımız bulundukça, cezaevlerinde devrimciler özgürlüklerinden yoksun kaldıkça, biz özgürlüğümüze kişisel sorun olarak bakamayız. Ancak bütün toplum özgür olunca, biz de gerçekten kendimizi özgür hissedeceğiz."

12 Eylül mü, 12 Mart mı türü sahte tartışmalar boşunadır. 12 Mart'ı da, 12 Eylül'ü de dayatan Türkiye kapitalizmidir. İşçi sınıfı, emekçi halk 12 Mart'ın da, 12 Eylül faşizminin de hesabını yalnızca bu dönemin baş suçlularını cezalandırarak değil asıl suçluyu, tüm kapitalizmi yıkarak soracaktır.

Suçu devrimci harekete yükleme çabaları

Son zamanlarda burjuva basını kaplayan yazılarda güdülen bir başka taktik de, 12 Mart'ta öldürülen, idam edilen, hapse atılan devrimcilerin sorumluluğunu devrimci harekete yükleme çabalarıdır. Bunun bir örneği Ertuğrul Kürkçü'nün Kızıldere'de öldürülen arkadaşlarının Mahir'in teslim olmama konusunda gösterdiği "inadın kurbanı" olduğunu söylemesi konusudur. İnanıyoruz ki, Ertuğrul Kürkçü, olayların sıcağı içinde bu sözü söylemişse bile gerçekte kimin suçlu olduğunun pırıl pırıl bilincindedir. Bunu onlar da biliyorlar ama yine de Kürkçü'nün sözünü hatırlatıp, yanlış izlenim yaratmak için kullanıyorlar.

Kızıldere'de, en güdük burjuva hukuk kurallarını, bir nebzecik bile uygulama niyeti olsaydı, tarlanın ortasında kuşatılmış durumda olan devrimciler, burunları bile kanamadan "gözaltına" alınabilirlerdi. Bu Türkiye burjuvazisi öyle kansız bir burjuvazidir ki, en hunharca katliamın suçunu bile devrimci hareketin üstüne atıp yakayı kurtarma hesabı yapabiliyor.

Hadi diyelim, onlar "Mahir'in inadının kurbanı" oldu. Ya Denizler, gencecik hayatlarının 15 yılını en kötü hapishanelerde geçiren Kürkçüler, 12 Eylül'de idam edilen, hapse atılan, işkenceden geçirilenler kimin "kurbanı"dır? Kahraman Türk adaletinin!

Bu Türkiye burjuvazisi öyle kansız bir burjuvazidir ki adaleti de, adaletsizliği de işçi sınıfı için, emekçi halk için, devrimciler için, komünistler için baskı, ölüm ve kan demektir. Bırakalım 12 Mart'ı, 12 Eylül'ü, bugün "demokrat" kesiliveren Demirellerin, sosyal demokrat Ecevitlerin kanlı iktidarlarını da halkımız unutmadı.

Kızıldere'de 5 gün önce

4 devrimcinin serbest bırakılması, ne kadar ilginçtir ki, Kızıldere katliamının 14. yıldönümünden tam 5 gün önceye rastlamaktadır. Aralarında 30 Mart 1972 günü Kızıldere'de sağ kalabilen tek kişi, Ertuğrul Kürkçü de bulunan 4 devrimcinin Kızıldere'nin yıldönümünden 5 gün önce serbest bırakılması belki rastlantıdır ama anlamlı bir rastlantıdır. Bugünkü iktidar, hem kendi adına, hem bu devrimcileri 15 yıldır hapiste tutan sağlı-sollu tüm burjuva iktidarlar adına halk sınıflarından adeta "af" dilemektedir. Ancak "özür"leri kabahatlerinden de büyüktür, yalnızca ve yalnızca halkın yükselen savaşımını, "af" diler görünerek dizginleyebilmek amacıyladır.

Biz burjuvaziden hiçbir zaman "af" dilemedik. Bizi baskılarına, zulümlerine sessizce boyun eğmediğimiz sürece hiçbir zaman "affetmeyeceklerinin" bilincindeyiz. Burjuvazinin "af" isteklerini geri çeviriyor, Kızıldere'nin 14. yıldönümünde, Kızıldere'de katledilen devrimcileri saygıyla anıyor, serbest bırakılan devrimcilere ise "çektikleriniz boşa gitmedi" diyoruz.

Burjuvazi bir süredir "1983 Kasım seçimleriyle başlayan bir Özal dönemi" kavramı icad etti.

Bu pisliği temizl m k sizin harcınız değil

Burjuvazi bir süredir "1983 Kasım seçimleriyle başlayan bir Özal dönemi" kavramı icat etti. Konuşmalarda, haberlerde, makalelerde satır aralarına sıkıştırılmış bir şekilde bu fikir sık sık geçiyor. İnsan dikkat etmese farkına bile varmaz ve zamanla "Özal dönemi 1983 Kasım'ında başladı" diye düşünür.

Özal dönemi 1983 Kasım'ında başladı sözü hangi ihtiyaçtan çıkıyor ve neden gizlice, satır aralarından beyinlere çakılmak isteniyor?

Amaçlar iki yönlüdür. Birincisi, Özal'dan cuntayı ayırmak, ikincisi Özal'ı cuntadan ayırmaktır. Ve ikisine de çok ihtiyaç vardır.

Cuntanın yönetimde olduğu faşizm döneminde halkımız hayatının en karanlık günlerini yaşadı. Herkes neler yaşandığını biliyor. Halkın faşizme, onu getiren ve yöneten cuntaya olan nefreti öyle derindir ki, Özal dönemini 1983'ten başlatma fikri bir tutarsa, Özal'ı cuntanın pisliklerinden "arıtmış" olacaklardır.

Öte yandan, Türkiye halkının çilesi faşizmin çözülüp gitmesiyle bitmedi. Olanakları kısıtlı Türkiye burjuvazisi, Özal eliyle halkın gırtlağını sıkmaya devam ediyor. Ve Özal hükümeti, Türkiye burjuvazisinin sömürüyü siyasal manevralarla örtme yeteneğini iyice kaybettiği bir dönemde hükümet ettiği için, çıplak bir "şirket" manzarası içindedir. Burjuvazinin o kadar üstünde titrediği devleti sınıflarüstü bir kurummuş gibi gösterme çabaları artık iflas etmiştir. Özal hükümetinde herşey parayla, çıkarla açıkça ölçülmektedir.

Öyle ki, ANAP'lılar bile Özal'ı "patron" diye çağırıyorlarmış. Halkın Özal'a nefreti o kadar derindir ki, Özal dönem' Kasım 1983'te başladı fikri bir tutarsa, cuntayı (orduyu!) Özal pisliğinden "arındırmış", yeni cuntaların yolunu biraz olsun temizlemiş olacaklardır.

Özal dönemi Kasım 1983'te değil 24 Ocak 1980'de başladı. Burjuvazinin o günkü tek alternatifi olan ekonomik model onun eliyle getirildi. Ancak bu ekonomik model, öyle işçilerin istediği zaman grev, direniş yaptığı, halkın sokaklara döküldüğü, devrimin burjuvaziyi tümüyle tehdit ettiği devrimci durum koşullarında uygulanamazdı. Faşizm geldi. Cunta, bu ekonomik modelin uygulanabilmesi için devrim hareketini bastırdı, ülkeyi cehenneme çevirdi. "Şirket"e bekçilik etti.

Bugün sistem o kadar kirlenmiş durumdadır ki, kendini birazcık olsun temizleyebilmek için akıl almaz manevralar çeviriyor. İşler kızışırsa yarın Evren'in ya da Turgut Özal'ın başını verebilirler. Hiç şaşmayın.

İŞÇİNİN SESİ

R. Yürükoğlu

Bugünkü c ph anlayışı ve İşçinin Sesi

Devrimci harekette *İşçinin Sesi* genel olarak cephe kavramını reddeden örgüt olarak bilinir. Devrimci hareketin edindiği bu izlenim gerçek konumumuzu yansıtıyor mu, ya da ne kadarıyla yansıtıyor? "Stratejik" bir kavram olarak cephe kavramını küçümsediğimiz, hakir gördüğümüz doğrudur da, cepheyi hepten mi reddediyoruz?

Bizim anlayışımızda "cephe" diye, devrim için *zorunlu*, olmazsa olmaz, herşeyin ona bağlandığı *stratejik* bir kavram yoktur. Cephe cephe diye hırsla söylenmeyişimiz bu nedendendir.

İşçi sınıfı tek başına devrim yapamaz. Mutlaka tüm emekçilerle beraber yüklenmek zorundadır. Bu nedenle, yalnızca bir tutkumuz var, işçi sınıfının emekçi yığınlarla savaş birliğini kurmak. Emekçilerle beraber, onların da sesi olarak savaşmanın ise yaşamın getireceği çok çeşitli yolları olur.

Koşulları doğduğunda geçici, süresi-kapsamı belli cepheyi kendimize yasaklamış değiliz. Ancak, cepheden tutun, mitingde yürümeye dek her durumda komünist partisinin dışındaki her çeşit güçle her çeşit eylem birliğinde komünistler için geçerli *beş* ölçüt vardır. Yalçın Çağlar yoldaşın bu sayıdaki yazısında gerçekten çok güzel anlatılan bu ölçütler bizim yolumuzu çizer:

1. "Ayrı yürü, ortak vur." Bu ilke, partinin örgütsel bağımsızlığını anlatır.
2. Eylemin doğrudan proletaryaya ve ülkenin tarihsel ilerlemesine katkısı olmalıdır. Bu ise, proletarya hegemonyasına katkı demektir.
3. Birlik yapılan örgüt ya da kesim gerçek bir devrimci potansiyel taşımalıdır. (Türkiye'de burjuvazinin hiçbir kesiminde böyle bir devrimci potansiyel yoktur. Kutlu yazılarında DYP'yi övüyorsa bu onun sorunudur.)
4. Birlik mutlaka eyleme yönelmeli, savaş birliği olmalıdır. Daha bugünden devrimde yapılacaklara dönük bir anlaşma ise bu çerçeve içinde sınıf uzlaşmacısı bir anlam taşır.
5. Anlaşma, birlik mutlaka geçici, sınırlı bir karakter taşımalıdır.

Bu ölçütler hem FKBDC deneyinde, hem her zaman yolumuzu bulmamıza yardım etmiş ilkelerdir. Genel olarak önümüze gelen herşeyi, ne adlar verirlerse versinler, yalnızca bu beş ölçütle değerlendiririz. Bunlara uyduğunda varız, uymadığında yokuz.

"Cephe konusuna dünya komünist hareketinin 1930'lardan bu yana verdiği ölçülmez önem bilinmektedir. Bunun karşısında, "cephe" ile yapılmış bir devrim var mı? Yok. Doğu Avrupa ülkeleri demesinler, o devrimleri sağlayan gücün cepheler olmadığını iyi biliyoruz. Latin Amerika'dan vb. de örnek aramasınlar. Onlar da komünist hareketin getirdiği "cephe" anlayışının dışındadır. Dünyada, komünistlerin bugün bel bağladığı çeşit cephelerin kazandığı birşey var mı? Yok.

Eğer olursa, yukarıda ele aldığımız ilkelere uygun cephelere karşı değiliz. Fakat, komünist harekete bugün dayatılan cephe anlayışına karşıyız.

II.

Bugün önümüze sürülen "cephe"nin anlamını anlayabilmek için bu platformun kökenine dönmek gerekir. Getiriliş nedeni neydi, nasıl bir süreçten geçti, neye hizmet etti ve neye hizmet ediyor? Bunları yerli yerine oturttuğumuz zaman, söz konusu cephe anlayışının, bu ideolojik ve siyasal yanlışın bir anlamı olduğunu çıkartacağız.

İşçi sınıf cephesi. Cephe kavramının kullanılışı, Lenin'in getirdiği bu kavramla başlıyor. İşçi sınıfını kazanmak komünistlerin göreviyse, kazanabilmek için ödün verilir. Lenin'in bu konuda güzel bir örneği var. İşçi ile dolu bir bina ama içeri girmek için üstünü aratman gerekiyor. Aratırsın. Oysa, bugün önümüze getirilen cephe bu değildir. *Burjuvalarla* dolu binaya girmek için çırılçıplak soyunup üstlerini öyle arattırıyorlar. Arada büyük fark vardır. Lenin'in Komintern'de getirdiği işçi sınıf cephesi anlayışından burjuvaziyle cephe anlayışına atlama olanağı yoktur. Komünistin görevi işçi sınıfını kazanmak, burjuvaziyle savaşmaktır. İki ayrı yaklaşım.

Lenin, Komintern konuşmalarında bir de şöyle bir ayrım yapıyor. Doğu ülkeleri için (o ülkeler o dönemde siyasal bağımsızlık aşamasında, kurtuluş savaşı verme durumunda ülkelerdir), yine yukarıdaki beş ölçüt çerçevesinde, emperyalizme karşı gerçekten devrimci bir işlev yerine getiriyorsa şeyhler de desteklenir diyor. Şıhlar, hocalar vb. Ama hoca, şıh olduğu için değil, emperyalizme karşı devrimci bir işlev yerine getirdiği için. Daha sonra tarihsel çerçeve değişiyor, burjuvazinin o ülkelerdeki konumu değişiyor ama burjuvaziyle işbirliği yine ısrarla isteniyor. Oysa, işbirliği yapılacak gücün devrimci potansiyele sahip olması ölçütünde bir değişme yoktur.

Yanlış cephe anlayışı Stalin'le bağlıdır. Tarihsel çerçevesi içinde bu tutumun nedeni anlaşılabilir ama hak vermemek gerekir. Yaklaşan savaş tehlikesi karşısında, bu tehlikeden kurtulmak için yanlış yapmak zorunlu değildi. Hitler'in savaş makinasına karşı burjuva devletlerle devlet düzeyinde işbirliği başka şeydir, bunu komünist partilerine kendi ülkelerinde burjuvaziyle sınıf işbirliği için teorik yaklaşım olarak dayatmak başka şeydir.

Lenin'in ölümünden sonra Sovyetler Birliği keskin bir dönüş yapmıştır. Bugün dünya komünist hareketindeki, birisi hareketi belirleyen, ötekisi derinlerde duran fakat bugün mutlaka egemen olacak olan iki eğilim, iki dünya stratejisi o dönüşle ortaya çıkmıştır.

Bu stratejilerin biri, ki bugün egemen olandır, Sovyetler Birliği'ne ekonomik olarak gelişebilmesi için zaman kazandırma stratejisidir. Tüm yapılanlar bu çerçeve içinde bir anlam kazanır. İkincisi, bugün gerilerde duran ama mutlaka ve mutlaka komünist harekette egemen olacak olan stratejidir. Ülkelerin somut sınıfsal durumlarına göre doğru tutum almak, devrimin peşinde koşmak.

Dikkat edilirse Stalin aynı tarihlerde az gelişmiş ülkeler için de "ulusal burjuvazi" ile işbirliği görüşünü getirmiştir. Batı ülkeleri için faşizme karşı burjuvaziyle işbirliği, az gelişmiş ülkeler için emperyalizme karşı burjuvaziyle işbirliği. Ardından faşizm gidiyor, bağımsızlıklar kazanılıyor ama burjuvaziyle işbirliği kavramı gündemden bir türlü gitmiyor. O günden bugüne her yeni tarihsel aşamada bu cephe anlayışının yanlışı derinleşiyor ama sürüyor.

Söz konusu yanlışın altında yatan yaklaşımı yinelersek, Sovyetler Birliği'ne emperyalizm karşısında zaman kazandırmak için öteki ülkelerdeki patlamaların körüklenmemesi, "en gerici" ufak bir çevre dışında herkesle mümkün olduğu kadar işbirliği aranması gerekir... 1960'lardan bu yana Batı Avrupa'da "en gerici" tekellere karşı bazı tekelcileri de içine alan anti-tekelci bağlaşıklık önerilmesi de bu nedenledir.

İzlenen bu çizginin sonucunda dünyada komünist partilerinin durumu ortadadır. Ama bu durum geçicidir. Yaşam hiç tartışmaya yer bırakmayacak biçimde gösteriyor ki, Sovyetler Birliği'ne gerçekten zaman kazandıracak, onu gerçekten güçlendirecek olan, emperyalizmin zayıf halkalarında gerçekleşecek devrimlerdir.

III.

Söylediklerimizden Türkiye'nin bugününe ilişkin çıkarılacak bir sonuç varsa o da komünistlerin Demirel'e, DYP'ye, SHP'ye demokratlık atfederek yaltaklanmalarının affedilir bir yanı olmadığıdır. Bu burjuva güçler kendi siyasal çıkarları yönünde tutum izliyorlar. Biz onları övsek de övmesek de, kendilerine siyasal iktidar yolunu açabilmek için cunta artıkları ile çatışacaklardır. Bu demokratiklik getirmeyen mücadelede komünistler onları haksız ve yersiz yere övdüğü zaman, halka yanlış bilinç vermiş olurlar. Şimdilerde çıkarı gereği demagojik olarak hafifçe liberalleşen bunca yılın kanlı Demireli demokrat oluverir. Demirel'in halkı bir daha kandırmasına bir de komünistler destek verir. Adam kendi yolunda gidiyor. Komünistlerin yapması gereken, onun ve onun gibilerin gerçek yüzlerini halka göstermek için üstün bir enerjiyle seferber olmak, bunun yanı sıra, onların bu kavgasından ülkenin liberalleşmesi yönünde bazı yan ürünler çıkarsa, alıp cebine koymaktır. Demirellere vurmak bu iktidarı savunmak anlamına gelmediği gibi iki yılandan birine hoştur demek de gerekmez.

Bugün menşevikler, resmi komünistler işte bu basit gerçekleri "unutuyorlar". Adına "cephe" demeseler de, altında yatan anlayış odur, burjuvaziyle işbirliği anlayışıdır. Ecevit'e yaptıklarını gök gözlü kumandan faşist olmayan (daha sonra olan) Evren'e yapmaya çalıştıklarını, bugünün siyasal gerçekliği içinde DSP'ye, SHP'ye, DYP'ye ve Demirel'e yapmaya çalışıyorlar. Nedeni de onlara göre "çok enternasyonal" olsa gerek!

Bugün Türkiye devrim hareketinde "cephe" yapılacak bir durum ortada yoktur. Bunlarla kafa yormak yerine partimizin yapması gereken, kendi evini derleyip toplaması, işçi sınıfına yönelmesi ve somut savaşım odaklarında, alanlarda, sokaklarda öteki devrimci güçlerle birlikte vurmasıdır.

İleri işçiler, yaralarına legal değil konspiratif bir partinin merhem olabileceğinin bilincindedir.

Legal sosyalist parti tartışması

Nizam Sucu - Beyza Füsun

Halkımızın demokratik istemleri, yönetime katılma arzusu, kapitalist bürokrasiye tepkisi sosyal demokratları aştı. Grev, boykot, öğrenci direnişleri, gösteriler artarken, 10 binlerin katılımıyla gerçekleşen İzmir mitingi hâlâ dillerde. Toplumdaki huzursuzluk, tüm legal partilere yansıyor. Onlar da yeni şekillere bürünerek, değişik formüller bulmaya çalışarak bu değişimlere ayak uydurmaya çalışıyorlar. Yetersizlikleri, başarısızlık ve bölünme getiriyor.

İşte böyle bir dönemde, legal sosyalist parti konusu gündeme geldi. İlk adım eski TİP ve Sosyalist Devrim Partisi lideri Mehmet Ali Aybar'dan geldi. Aybar'ın önerisi "en geniş anlamda sosyalistlerin katılacağı ulusal bir kongre toplanması" oldu. (*Nokta,* 22 Aralık 1985)

Daha sonra "sosyalist parti" tartışmaları yükselen bir ivmeyle gündemde kalmaya devam etti. Nihayet, yine Aybar ve sekiz arkadaşının Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki, yaklaşık bin kişiye sosyalist parti kurma konusunda mektuplar gönderdiği duyuldu. Mektuplarda, sosyal demokratların dışındaki solun aktif siyasete girmesi gereği vurgulanıyordu. Ayrıca, varolan yasalar çerçevesinde, siyasal partiler dışında bir kurumun siyaset yapamayacağı savunuluyor, ne Anayasa'nın, ne de Türk Ceza Kanunu'nun sosyalist bir partinin kurulmasını engellemediği belirtiliyordu. (*Nokta,* 16 Mart 1986)

Mektuplar konusunda bazı "hoş" olaylar da yaşandı. Yanlış adrese gönderildiği halde MİT elemanlarının "yardımıyla" yerine ulaşan mektuplar oldu. Bildirildiğine göre, mektuplara verilen yanıtlar genellikle olumluydu. Çoğu "sosyalist bir partinin kurulması gerektiğini ve bu amaçla çalışmaya hazır olduklarını" söylüyordu. Varolan partilerin dolduramadığı boşluğu, ortamın değiştiğini gören Aybar ve arkadaşları, 1988 seçimlerinden önce, "geniş bir cephe partisinin" kurulmasını istiyorlar.

Aylık çıkan *Gün* dergisinin Mart sayısında da, sosyal demokratlar dışındaki solun yer alacağı bir legal sosyalist parti kurulması gerekliliği savunuldu. Girişimler, öneriler şimdilik bu kadar. Ama gerisi çorap söküğü gibi gelecek.

Sosyalizm işçilerin uzak akrabası değildir

Burjuva sosyalisti Murat Belge'nin konuya yaklaşımı ve teşhisi farklı oldu. Murat Belge'ye göre konu gündeme "yapay" olarak gelmişti ve sosyalist parti kurmak için zaman erkendi.

Belge şöyle diyor: "Sosyalizmden söz edilince insanlar, sevdikleri ama garip buldukları hareketlerinden dolayı tedirginlik duydukları, şimdi uzaklarda olan bir akrabalarından laf açılmış gibi oluyorlar. Bu akrabayı gerçekten özleyip özlemediklerine tam karar veremiyorlar." Ve "toplumda bilinen nedenlerle, sosyalist parti için aşağıdan yukarıya bir talep gelmesinin koşulları oluşmamış durumdadır". (*Yeni Gündem,* 17-23 Mart 1986)

1982 Anayasası, belki Aybar'ın anlayışıyla kurulacak bir "sosyalist" partiye açıktır ama işçi, emekçi yığınların çıkarlarını gerçekten savunacak bir sosyalist partiye kapalıdır. Böyle bir partiye, bırakalım 1982 Anayasası gibi faşizm artığı bir anayasayı, Türkiye kapitalizminin kabul edebileceği en demokratik anayasa bile kapalı olacaktır.

İşin hoş yanı, *Yeni Gündem* bu konuda bir araştırma da yapmıştı. Bu araştırmaya göre halk, sosyalist partide görev almanın tehlikeli olacağını savunuyordu. Kimisi de "bugün, sosyalistlere değil parti, arabacı derneği bile kurdurmazlar" diyordu. Araştırmaya göre, halk arasında sosyalist parti konusunda *olumsuz* görüşler yaygındı ve "farklı gerekçelerden yola çıkılsa da genellikle sosyalist parti ve sosyalizm konularında vakit erkendi".

Görüldüğü gibi, Aybar, Belge ve diğerleri, legal sosyalist parti konusunda hemfikirdirler. Ayrıldıkları yer Belge'nin legal sosyalist parti için halkın hazır olmadığını savunmasıdır.

Murat Belge'den başlayalım. Belge istediği kadar "sosyalist parti" konusu yapay olarak gündeme getirilmiştir, tartışma henüz kitleler için ilginç, anlaşılır ve çekici değildir" desin, gerçek apaçık ortadadır. Sosyalizm ve sosyalist parti 1960'lı yıllardan bu yana Türkiye'de nesnel bir gereksinim olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye emekçi halkının uzun yıllardır gündemindedir. Türkiye işçi sınıfı da ta 1960'larda sosyalizm için, sosyalist parti için sokaklara çıkmıştır.

Yeni Gündem'deki fikirleri okuyunca, insan ilk anda, Murat Belge'nin burjuva kafa yapısı, işçi sınıfının konumunu, bilincini, savaşım gücünü anlamaya yetmiyor diye düşünüyor. Ama bu yanlıştır. *Yeni Gündem,* çok uzun bir süredir, kendi sınıf sezisiyle, işleri yokuşa sürücü, işçi sınıfını, emekçi yığınları *geri çekici bir işlevi* bilinçli bir şekilde üstlenmiş durumdadır. Her konuda olduğu gibi, sosyalist parti konusunda da bu işlevi canla başla yerine getirmeye çalışıyor. İşçi sınıfının gündemindeki en yakıcı bir konu için ukalaca "uzak akraba" deyimini kullanıyor.

Türkiye işçi sınıfı, emekçi halk, 1960'lardan bu yana burjuvazinin her türlü yönetim biçimini gördü. Güdük burjuva demokrasisini, 12 Martları, sosyal demokrasiyi, faşizmi yaşadı. Hiçbir burjuva partisinin yarasına merhem olamayacağını anladı.

Öte yandan "ben sosyalist partiyim" diye ortaya çıkan nice küçük burjuva sosyalistlerini yaşamın içinde sınadı. Sınıf, bu işin legal sosyalist partilerle, öğrenci devrimcisi partilerle, hareketlerle olmayacağının artık çok iyi farkındadır. Eğer *Yeni Gündem*'in anket sorularına isteksiz, ikircimli yanıtlar verdiyse, bu, Belge'nin yorumladığı gibi "sosyalizmi uzak bir akraba" olarak görmesinden değildir. Önüne uzatılan parti anlayışının sınıfın ihtiyacına tam yanıt veremeyeceğini görmesindendir.

İşçi sınıfı, emekçi yığınlar düzen değişikliği ihtiyacını tenlerinde hissediyorlar. Bugün herkes legal sosyalist parti kurma yarışına çıkıyorsa, sağlı sollu burjuva siyasetçileri sosyalist parti konusunu gündeme getiriyorsa, bu yalnızca ve yalnızca, işçi sınıfının partiye olan ihtiyacının yakıcılığını anlamış, hiç değilse hissetmiş olmalarındandır. Murat Belge de bu ihtiyacın farkındadır ama görüşü "şimdilik kurmayalım"dır. Aybar ve arkadaşları ve *Gün* dergisi ise kurulmasını savunuyorlar.

Legal sosyalist parti uzak akrabadır

Gerek *Gün* dergisinde, gerek Aybar'ın basında kocaman yer kaplayan yazılarında, kurulacak sosyalist partinin nasıl bir parti olacağı konusunda birçok fikir geçiyor. Biz bu yazımızda bunlardan yalnızca birisini, legal sosyalist parti anlayışını bazı yönleriyle ele alacağız.

Aybar, "1982 Anayasası sosyalizme kapalı değildir" diyor. (*Cumhuriyet,* 15 Mart 1986)

Yeni Gündem'in anket sorularına verilen yanıtlarda ise "taban"dan "sosyalist partide görev almanın tehlikeli olacağı" ve "bugün sosyalistlere değil parti, arabacı derneği bile kurdurulmayacağı" fikirleri geliyor.

Fikirler arasındaki çelişki ne kadar çarpıcı. Aybarların oluşturmak istediği parti anlayışıyla işçi, emekçi yığınların ihtiyacını hissettikleri parti arasında yalnızca yukarıdaki sözlerden bile derinliğini anlayabileceğimiz bir uçurum vardır.

1982 Anayasası, belki Aybar'ın anlayışıyla kurulacak bir "sosyalist" partiye açıktır ama işçi, emekçi yığınların çıkarlarını *gerçekten* savunacak bir sosyalist partiye kapalıdır. Böyle bir partiye, bırakalım 1982 Anayasası gibi faşizm artığı bir anayasayı, Türkiye kapitalizminin kabul edebileceği en demokratik anayasa bile kapalı olacaktır.

Sonra sorun yalnızca anayasa, yasalar sorunu da değildir. Türkiye işçi sınıfı, yasalara pek uygun hareket eden, hatta devrimi boğma konusunda burjuvaziye "değerli" yardımlarda bulunan, devrimi öyle taktik gereği(!) filan değil yürekten istemeyen nice partinin, örgütün zorbaca kapatılışını yaşamış bir sınıftır. Bu örgütlerin üyelerinin, yöneticilerinin yıllarca hapishanelerde tutuluşuna, işkencelerde sakat bırakılışına tanık olmuştur. Bugün en demokratik burjuva anayasasını getirip koyalım, yarın Türkiye burjuvazisi bu anayasayı kendisi çiğneyecektir. Çünkü Türkiye burjuvazisinin, yığınlara dağıtabileceği kırıntıları yoktur. Emperyalist ülkelerdeki gibi komünist partisini işçi, emekçi yığınların gözünde "çekici" bir parti olmaktan çıkaracak göreceli bir refahı sağlamaya olanakları yeterli değildir.

Yukarıda işçi sınıfının yaşamış, görmüş olduğu gerçeklerden söz ettik. Aybar bunların farkında değil mi? Elbette farkında. 1961 Anayasası gibi daha demokratik bir anayasa yürürlükteyken, üstelik burjuvaziye çeşitli ödünler vermişken partisini kapatılmaktan kurtarabildi mi?

Bugün en başta ileri işçiler için, ama sağduyuya sahip her işçi ve emekçi için legal sosyalist parti, gerçekten, kendine sosyalist dediği için belki biraz sempatiyle bakılan ancak "garip hareketlerinden dolayı tedirginlik duydukları" bir uzak akrabadır.

Legal sosyalist parti "ihtiyacı" nereden çıkıyor

Bugün rüzgarlar Türkiye burjuvazisi için tersten esiyor. Burjuvazi siyasal alanda, büyük bir boşluğu ne yaparsa yapsın dolduramadığının farkında. Alternatif diye çırpınıyor, güçlü sağ parti, güçlü sosyal demokrat parti diye çırpınıyor. Çırpındıkça bölünüyor. Seçim yasasını hazırlarken en anti-demokratik modeli bulduk diye sevinmişlerdi. Yetmedi. Geçtiğimiz günlerde biraz daha anti-demokratiğini bulup rahatladılar. Dingin kapitalist düzenlere pek uyan, sağı gibi solu da burjuva, iki partili bir sistem düşlüyorlar. Ama Türkiye'de hayat ırmağı bu hayallere ters akıyor. Ters akıyor ve burjuvazinin hayallerini parçalıyor. Burjuva partiler hem siyasal alandaki koca boşluğu dolduramıyor, hem de durmadan ufalanıyorlar.

Güçlü partileri yaratan, seçim yasaları, siyasal partiler yasaları, vb. değil yığınların inançlarıdır. Geçtiğimiz dönemde sağıyla soluyla burjuva partiler, yığınların kendi sınıf çıkarlarına ters inançlarına dayanarak güçlü oldular.

Bir söz var: "İnsan bir kez aç kalmaya görsün, inançlarını bile yer." Türkiye'de burjuvazinin olanakları o kadar kısıtlı, emekçi sınıfların savaşım deneyimi ise o kadar yoğun ve taze ki, yığınlar inançlarını hiç değil ama burjuvaziye olan inançlarını çoktan yiyip tüketmişlerdir. Bugün yığınların burjuva partilere verdiği destek, sık kullandığımız bir deyimle, yağlı ipin idam mahkumuna verdiği destek gibi bir destektir. Solda duran, iktidar partisi olarak nitelenen SHP bile bu "yağlı ipin verdiği destek" nedeniyle kaynamaktadır.

Burjuvazi, işçi, emekçi yığınların çıkarlarıyla (ki bırakalım uzun vadeli çıkarlarını kısa vadeli, bugünkü çıkarlarıyla bile) burjuva partilerinin verebilecekleri arasındaki çelişkinin yarattığı siyasal boşluğu, kolayından dolduramayacağını biliyor. Giyebileceği en "sol" elbiselerini giyse bile! Gene de çabalayacaktır ve çabalıyor.

Ama bu noktada, bu role hevesli başka oyuncular da sahneye çıkıyor. Kapitalizmin temel sınıflarından olmadıkları için, gerçeklerden kopuk hayal dünyaları biraz daha geniş. İşçi sınıfının, emekçi yığınların legal sosyalist partiler eliyle kendi iktidarlarını kurabileceğine inanıyorlar. Bunun hem de ileri bir kapitalist ülkede değil — ki oralarda da bir hayaldir — Türkiye gibi bir ülkede mümkün olabileceğini savunuyorlar. Tarihsel, toplumsal özelliklerinin yanı sıra asıl ve temel olarak ekonomik güçsüzlüğü nedeniyle, sık sık en güdük bir burjuva demokrasisine bile tahammülü kalmayan bir burjuvazinin egemen olduğu bir ülkede işçi sınıfına, yığınlara legal sosyalist partiler öncülüğünde iktidar vaat ediyorlar.

Şimdi sınıf, bu vaatleri "uzak bir akraba" olarak görmesin de ne yapsın?

Konspiratif, illegal parti

Bugün ileri işçilerin, deneyimlerden ders çıkaran sağduyulu işçilerin kafasında oluşan parti fikri, kuşkusuz "konspiratif çalışan, illegal, gerçek bir komünist partisi" fikri değildir. Bu, ancak komünistlerin görebileceği ve sınıfa onun deneyimlerinden, yaşam gerçeklerinden kalkarak gösterebileceği bir parti anlayışıdır.

Ancak, ne kadar ilginçtir, bugün ileri işçilerin kafasında, gerçek bir komünist partisi modelinin çok önemli bazı unsurları, tomurcuk halinde yeşermiştir. Bunların başında da konspiratif parti anlayışı geliyor.

Geçmiş sayılarımızdan birinde bir işçi yoldaşımız mektubunda kendisi gibi işçi olan bir arkadaşının bu konudaki düşüncelerini şöyle aktarmıştı; "Öyle bir parti olmalı ki, üç kişiden fazla birbirini tanıyan olmasın."

Yukarıdaki sözleri söyleyen arkadaşımızın da, *Yeni Gündem*'e yanıt veren insanların da, bunca yılın deneyiminden sonra, işçi sınıfının ihtiyacı olan partinin çok önemli bir ögesi konusunda kafası pırıl pırıldır. Konspirasyonu en önemli köşe taşlarından biri yapmış bir parti!

Bugün kendine sosyalist deyip legal parti kurmaya çalışanların, kuşkusuz Marksizm-Leninizmden öğrenecekleri çok şey vardır. Ama, bu yolu tutacağa pek benzemiyorlar. O zaman onlara bir başka kaynak önerelim: İşçi sınıfı. Onlar gibi belki kitapları yutmamıştır ama kendiliğinden ulaştığı bilinç kıvılcımları komünizmle tam da üstüste düşmektedir.

Hacettepe öğrencileri legal olanakları akıllıca kullanarak çektiklerini yığınlara duyurmayı başardılar

Hacettepe olayları

Öğrenci arkadaş! Taktik başarılarla baskı ve zulmü bir-iki adım geriletebilirsin ama yok edemezsin. Onlar yeniden üzerine gelecektir. Üniversitedeki demokratik, akademik hak kavgası işçi sınıfının savaşımıyla iç içedir. Hedef işçi sınıfıyla birlikte savaşım ve ileri demokratik halk devrimi olmalıdır.

Hacettepe Üniversitesi kuruluşundan bu yana hep yönetiminin despot yapısıyla bilinmiştir. Demokratik hak istemleri, baskı dozunun arttırılması ve varolan hakların da kısılmasıyla karşılanmıştır. Hacettepe'nin değişmez patronu Doğramacı rektör ve dekan konumlarına her dönem despot yapılı, kişilikleri getirerek emekçi ve öğrencilere soluk aldırmamayı, yönetimin otoritesini güçlü tutmayı hedeflemiştir.

Benim tanıdığım ilginç Tıp Fakültesi dekanlarından Neşet Aytan polislik yapar, öğrenci ve işçileri polise ihbar eder ve hatta kendi eliyle tutup teslim ederdi. Yeni dekanlardan Akgün Hiçsönmez öğrenci temsilcisini makamına çağırır, öğrencileri korkaklıkla suçlar, onlara meydan okurdu. Amfi derslerinde solculara söver, akıl almaz disiplin cezaları biçerdi. Yine Doğramacı'nın yurt ve kafeterya müdürleri ihaleli işlerde müteahhitlerle birlikte üniversite bütçesinden milyonlarca lirayı cebe indirerek köşeleri bilmem kaçıncı kez dönerlerdi.

1973-80 yılları arasındaki dönemde Hacettepe'deki devrimci örgütlülük, uzun yıllar sivil faşist güçlere karşı savaşmak ve onların okul içindeki varlığını dağıtmakla uğraştı. Sıranın tam demokratik, akademik hak istemlerinin yükseltilmesine geldiği bir dönem 1980 faşizmiyle noktalandı.

1980 sonrasında üniversiteler kışlaya, öğrenciler sakıncalı piyadelere döndü. Baskı ve zulüm Hacettepe'de, yönetiminin geleneksel despotik yapısıyla orantılı olarak daha yüksek dozda duyuldu.

Hacettepe'de daha önce varolan korumacıların sayısı büyük ölçüde arttırıldı. Bunlar, üniversite içinde polisin hak ve yetkilerine sahip kılınarak "sivil muhafızlar" durumuna getirildiler. Geçmiş dönemin sivil faşistleri arasından seçilen bu güç, işçi ve öğrencilere yönelik bir tehdit unsuru olarak hâlâ besleniyor. Disiplin cezalarının sıklık ve ağırlığı arttırıldı. Kişiliklerini "görmem, duymam, konuşmam" diyen üç maymunla özdeşleştiren ideal(!) öğrenci tipi yaratılmak istendi. Yurt, okul ve hastahanede görevli korumacılar öğrencilere göz açtırmayan kabadayılar oldular. Getirilen disiplin düzenlemeleriyle, Hacettepe yurtlarında yaşamak, yarı açık bir cezaevinde yaşamaktan farksızlaştı.

Yüksel Bozer'in rektörlüğe getirilmesiyle Hacettepe'de yönetim despotizmi doruğuna ulaştı. Bozer'in üniversite yöneticiliği kariyeri oldukça eskilere dayanıyor.

Bozer Hacettepe'de öğretim üyesiyken 1970'li yıllarda uzun süre ODTÜ Mütevelli Heyeti üyeliği yapmış, bu okuldaki sayısız anti-demokratik, karşı-devrimci uygulamada sorumluluk almıştır. Tekelci burjuvazi için yaşamsal öneme sahip teknokrat kadrolaları yetiştiren ODTÜ'nün Mütevelli Heyeti her zaman finans kapitalin öz adamlarından oluşmuştur. Bu yapı içinde yer almak başka türlü olanaklı değildir.

Hacettepe'de öğretim üyesi olduğu Kalp Cerrahisi Bölümü'nün de uzun yıllar başkanlığını yapan Bozer, bölümünde ve Üniversite'de son derece sevimsiz, istenmeyen bir kişilik görüntüsüne sahiptir. Ameliyat sırasında asistan tekmelemeler, hemşire tokatlamalar, işçilere yağdırılan küfürler,belden yukarı bir türlü çıkamayan espri anlayışı, hastahaneyi — diğer profesörlerden çok daha fazla — bir çiftlik anlayışıyla özel hastaları yararına kullanması, doçentlerine karşı bile hakaret dolu tavırları hep onun kirli kişilik dosyasını dolduruyor. Kısacası Bozer, politik gericiliğiyle çok güzel bütünleşen, insanların yaka silktiği bir yapıya sahiptir.

Hacettepe'de rektör oluncaya dek üniversite yöneticiliğinde bu denli ön planda sahneye çıkmayan Bozer, bu konuma getirildikten sonra yarattığı rezaletlerle gazete sayfalarının sürekli konuklarından biri durumuna geldi.

Doğramacı Bozer'e gelinceye dek görüntüyü kurtarmayı bilen, olaylara diplomatik bir kurnazlıkla yaklaşan, yani ettiklerini kamufle edebilen biriydi. Bozer gibi sevimsiz bir kişiliği rektörlüğe getirmesiyle, kendini de önemli ölçüde yıpratan bir gaf yaptı. Böylesine şimşekleri üzerine çeken bir figürü, eninde sonunda,bir kulpunu bulup gözlerden uzaklaştıracak, yani tükürdüğünü yalayacak, temizliyecektir.

Şimdi Hacettepe öğrencileri hak ve özgürlük istemlerini yükseltmeye başladılar. Bozer bu istemleri sindirmenin, bölümünde asistan tekmelemek, hemşire tokatlamak kadar kolay olacağını sandı. Öğrencileri yurttan ve okuldan attı, sivil muhafızlarına dövdürttü, türlü hakaretlerle karşı karşıya bıraktı. Bu uygulamalarıyla burjuva basının bile tepkisini çekerek, son günlerin sevimsiz ve çapsız diktatörü oldu.

Demokrasi düşmanı Özal bile konu üzerinde şiş-kebap yakmayan birkaç söz etmek zorunda kaldı.

Öğrenciler akıllı taktiklerle, SHP'nin ve burjuva basınının olanaklarını da kullanarak, en azından çektiklerini yığınlara duyurmayı başardılar. Yurtlarda bir başka bloka arkadaş ziyaretine bile gitmek yasak. Kızlar 20.30'a dek yurda dönerek defter imzalamak zorundalar. Yemekler berbat ve pahalı. Sivil muhafızlar dayı mı dayı! Sınav yönetmeliği ve disiplin yönetmeliği okuldan atılmalar için çok elverişli bir zemin oluşturuyor. Risk herkes için yüksek. Sivil muhafız ve öğretim üyesi baskısı nedeniyle öğrenciler *Cumhuriyet* gazetesi bile taşıyamıyorlar.

Gelen son haberlere göre kabadayı rektör gerilemeye başlamış. Yurttan ve okuldan attığı öğrencilerin bir bölümünü geri almış. Öğrenci gençlikten oy alabilmek için SHP de bu işin peşini bırakmayacak gibi görünüyor. Bozer daha ne kadar rektörlükte kalabilecek?

Kuşkusuz benzeri olaylar başka okullarda da yaşanıyor, yaşanacak. Yönetimler yükselen direniş karşısında taktik ödünler verecekler ama gerici, baskıcı yapı ana hatlarıyla değişmeden sürecek. Çünkü bu olgu ülke genelindeki demokrasi savaşımından kopuk değildir.

Ülkenin sosyo-ekonomik koşulları ve egemen sınıfın açmazları nedeniyle Türkiye'deki demokrasi savaşımı çoktandır devrim savaşımına bağlandı. Egemen sınıf kolay yönetemiyor. Yönetilenler durumlarından hiç mi hiç memnun değiller. Ödün vererek kitlesel muhalefeti yatıştıracak potansiyeli olmayan Türkiye burjuvazisi çözümü, baskıyı arttırmakta buluyor.

Öğrenci arkadaş! Taktik başarılarla baskı ve zulmü bir iki adım geriletebilirsin ama yok edemezsin. Onlar yeniden üzerine gelecektir. Üniversitedeki demokratik, akademik hak kavgası işçi sınıfının savaşımıyla iç içedir. Hedef işçi sınıfıyla birlikte savaşım ve ileri demokratik halk devrimi olmalıdır. Parti paralelinde örgütlen, işçi sınıfı önderliğinde yükselen savaşıma katıl.

İşçinin Sesi gazetesiyle yazış, okulda olan biteni anlat!

Bozer'e, Doğramacı'ya, sivil muhafızlara, artan baskılara karşı da tek yol devrim!

Abdullah Çaltılılar

Anayasaya göre:

Memurlar sendika kurabilir

Özal hükümeti "hafif bir kemer gevşetme" görüntüsü vererek şimdiden bir takım küçük hesaplar yapmaya başladı.Bunun en somutu memurlarla ilgili olanıdır.

Özal memur maaşlarına ilişkin çeşitli boş vaadlerden ve girişimlerde bulunuyor. Ancak kendisi görevde kaldığı sürece uyguladığı politikayla yığınların nefretini yeterince kazanmıştır. Bugünkü girişimleri suçlarını hiç mi hiç affettiremeyecektir.

Bugün Türkiye'de yüzbinlerce memur asgari ücretin altında maaş almaktadır. Kendi verilerine göre bile enflasyonun %50'ye ulaştığı Türkiye'de asgari ücret brüt 41.400 TL gibi gülünç bir rakkamdır. Sözde bu ücretin altında kimse çalıştırılamaz.

Varolan yasalara göre memur aylığı tanımına yakacak yardımı ve yan ödemeler girmez. Oysa uzmanların yaptığı araştırmalara göre beşinci derecedeki bir memurun eline "çıplak maaş" olarak brüt 40.600 TL, 15. derecedeki bir memurun eline ise 21.280 TL geçiyor. Yani aşağı yukarı 700 bin memurun çıplak brüt ücreti yasalara ters düşüyor, çoğununki devletin verdiği yardımlarla bile tespit edilen rakkama ulaşamıyor.

Seçim hesaplarıyla memura verilecek üç-beş kuruşluk zam Özal'ın şirin görünmesine yetmeyecektir. Kaldı ki bir de memurların sendikalaşma hakkı sorunu vardır.

1961 Anayasası'nda memurların sendika kurmalarını engelleyici maddeler yoktu. Ancak sınıf savaşının boyutları geliştikçe burjuvazi kendisine yönelen tehlikeyi anladı ve 12 Mart 1971 döneminde anayasada yapılan değişikliklerle memurların sendikalaşmasını yasakladı. Aynı madde 1982 Anayasa taslağına da aktarıldı. Taslak Danışma Meclisi ve Milli Güvenlik Konseyi'nde değiştirilmeden kabul edildi. Oysa halk oylamasına sunulan anayasa metninde bu madde unutuldu, yeralmadı!

1982 Anayasası'nda memurları ilgilendiren bir takım "dolaylı yasaklar" mevcuttur. Ancak bunlar memurların sendikalaşma hakkını almalarına engel teşkil etmiyor.Burjuvazinin yaptığı hukuksal gaf memurların sendikalaşma hakkını almalarını kolaylaştırdı. Anayasadaki bu boşluk yüzünden şimdi memurlara ilişkin öteki yasaların anayasaya uymadığı ileri sürülüp, o yasalar değiştirilebilir.

Burjuvazinin küçük hesaplarını boşa çıkarmak, gaflarından yararlanmak ve memurlar arasında demokratik savaşımı yükseltmek için ileri.

Osman Deniz

İzmir işçi mitingi, Türkiye'yi nasıl bir ortamın beklediğinin en güzel habercisiydi

Yeni dön mde yeni g¨revlerimiz

21 Şubat İzmir işçi mitingi, Türkiye'yi nasıl bir ortamın beklediğinin en güzel habercisiydi. Her türlü engellemeye karşın miting işçi sınıfının gövde gösterisi oldu.

İzmir mitingi devrimci hareketin nasıl görevlerle karşı karşıya olduğunu da hatırlatan bir eylem oldu. Türkiye'de hâlâ faşizmin olduğunu iddia edip dönemin görevlerinden kaçan sol akımlar, biraz geç de olsa kendilerine sormalıdırlar: Hangi faşizmde iktidarın bilgisi dahilinde böyle bir miting olmuş?

İzmir mitinginden bizim de öğreneceğimiz çok şey vardır. Bizim Türkiye'nin içinde bulunduğu durum ve görevlerimiz konusunda kafamız pırıl pırıl açıktır. Ancak Türkiye'de olanlar tek tek hepimizden daha yoğun, daha dalıcı çalışma beklíyor. Biz bu dönemden alnı açık çıkmaya kararlıyız. İşçilerin, yığınların somut sorunlarından yola çıkan, onlara devrimi gösteren bir çalışmayla işçi sınıfının içinde derin kökler salacağız.

Herşey Türkiye'nin yeni bir devrimci duruma gebe olduğunu gösteriyor. Türkiye burjuvazisi ise bu döneme her yönden yıpranmış, yara almış olarak giriyor. Ülke devrimci duruma girerse kullanabilecekleri güçleri, barutları fazla değildir. Yeniden faşizme başvurmaları kolay değildir. 12 Eylül'de oportünistlerin de "paha biçilmez" yardımlarıyla sağa da sola da karşı, sınıflarüstü bir cunta kimliğiyle halka faşizmi dayattılar. Ama yüzleri kısa zamanda çırılçıplak ortaya çıktı. Bu oyunu bir daha oynamaları o kadar kolay olmayacaktır.

Bunlar doğrudur ama bizi, oportünizmin de burjuvazinin de gücünü küçümsemeye götürmemelidir. Onlar güçlerini, toplumun en ücra köşelerine sızmış, yüzlerce yıllık tarihi olan egemen ideolojiden alıyorlar. Oportünizme karşı savaş burjuvaziye karşı savaştan ayrılmaz belgisi bu dönemde de en önemli belgilerimizden biri olmalıdır.

Bütün bilincimiz, komünist görev anlayışımızla işe dalmak gerekiyor. Her yoldaş, her gün kendine sormalıdır: Ben bugün Türkiye devrimi için ne yaptım? Sınıf savaşımının kenarı köşesi olmaz. Ya tüm gücümüzle katılacağız, bu işten alnımızın akıyla çıkacağız ya da burjuvaziye teslim olacağız. Haydi kolları sıvayalım.

Cem Güçlü, Frankfurt

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl:12, Sayı:303, 7 Nisan 1986

Cephe sorunu

Yalçın Çağlar

İşçi sınıfının birliği ve halkın birliği konuları üstüne tartışmalar komünizmin öğretisi kadar eskidir. Marks ve Engels bu konulara ilişkin görüşlerini *Manifesto*'da dile getirmiş olduklarından daha sonraki yıllarda bu konulara yalnızca yer yer değiniyorlar.

Bu konulardaki tartışmalar komünizm öğretisi kadar eski demekle, yanlış görüşler de bir o kadar eski demiş oluyoruz. Ancak ilginç olan şu ki, Marks ve Engels'in sağlığında yanlış görüşler, bilimsel komünizmin öğretisine, Marks ve Engels'in görüşlerine karşı öne sürülüyordu. Bugün Marksizm adına, bilimsel komünizm adına(!) öne sürülüyor.

Yanlışlar neler

Halkın birliğine ilişkin olarak öne sürülen yanlışlar daha çok cephe konusu çevresinde kümeleniyor.

İşçi sınıfının birliğine ilişkin öne sürülenler ise daha çok "İşçi partileri nasıl yığınsallaşır?" sorusuna aranan yanıtların içinde geliyor.

Cephe sözcüğü 1922'de yaygın olarak kullanılmaya başlanmış. 1922 yılından sonra, dünya komünist hareketinin tarihsel gidişi içindeki zigzaglara göre cephe sözcüğünün içi de farklı anlayışlarla dolmuş. Bu farklı anlayışlar zaman içinde belirgin yanlışlara doğru büyümüş. Örneğin, dünya işçi hareketi için güncel olan iki tanesi şöyle özetlenebilir:

1. "Cephe taktik değil, stratejik bir konudur." Bu görüş en uç noktasına kadar çekildiği zaman, "cephe olmazsa, hiçbir şey olmaz" görüşüne çıkıyor.

2. "Ana düşman ile çelişkisi olan herkesin cephede yeri vardır, bunların hepsi cepheye kazanılmaya çalışılmalıdır." Bunun da günümüzde en uç noktadaki anlatımı şudur: "Başı çeken ana finans-kapital gurubunun dışında herkes, hatta bazı finans gurupları da içinde olmak üzere, anti-faşist cepheye gelebilir." Dünya komünist hareketinde bu görüşü savunan parti sayısı oldukça fazladır.

Elbette cephe konusuna ilişkin yanlış görüşler bunlarla bitmiyor. "Komünistler cephede hegemon olmaya çalışmaz", "cephede en çok çalışan kazanır" gibi daha pekçok güncel önemi olan yanlış görüş sayılabilir.

İşçi sınıfının birliğine ilişkin olarak savunulan en yaygın yanlış görüş şöyle özetlenebilir: "İşçi sınıfının birliği, işçi sınıfı adına siyaset yapan partiler bir işçi cephesi kurdukları veya benzeri bir çatı altında örgütlü bir birlik içine girdikleri zaman sağlanır." Bu görüş de en uç noktasında "işçi sınıfı adına söz söyleyen tüm partiler birleşip, yığınsal bir işçi partisi oluşturmalıdır" görüşüne varır.

Türkiye'de bu yanlışa son yıllarda iki örnek çıktı: Bir tanesi menşeviklerin BİP önerisi — şimdi Sol Birlik levhası adı altında esas olarak TİP-TKP kaynaşması şeklinde vücut buluyor. Diğeri de, Demir Özlü'nün "tüm Marksistler bir olalım, İtalyan Komünist Partisi'nden daha iyi bir parti kuralım" görüşü oldu. Bu görüşü biraz ciddiye alır gibi görünen yönelimcilerin ürünü bir Eşek Derneği oldu. Daha da ciddiye alan Ali H. ise kendinden menkul "komünistleri" bir araya getirebilecek bir formül aradı durdu. Sonunda bu görüş üstüne yürüyen tartışmalara taraf olabildi. Bu görüşle, bundan öte birşey zaten olunamazdı.

Bunlar gibi daha pekçok görüş oldukça sık ortaya çıkıyor. Bizim sözünü ettiğimiz uç noktaların arasına da daha yüzlerce görüş katılabilir.

Yanlışlar hakkında gözlemler

Göze çarpan en önemli olgulardan biri cephe ve işçi sınıfının birliği konularında dünya komünist hareketinden gelen yanlışların hep sağ yanlışlar olmasıdır. Genellikle sol yanlış çıkmıyor. Bugün dünya komünist hareketinde sol görüşlerin hiçbir türlüsüne hayat hakkı tanınmadığını düşünürsek yanlış görüşlerin sağda sınırlanıp kalmış olması çok şaşırtıcı değildir.

Bu yanlışlar dünya komünist hareketi içinde özellikle Komintern'in son kongresinden sonra güçlendi. Bu görüşlere ya sessiz kalınarak tahammül edildi, ya da düpedüz onay verildi. Bu olgunun — kaba bir gözlemle bile — dünya komünist hareketinin sağa kaymışlığından ayrı düşünülemeyeceği hemen görülmektedir.

Cephe ve birlik konusuna ilişkin yanlış görüşler, dünya komünist hareketi içinde siyasal savaşımdan bağımsız olarak soyut, akademik düzeyde ortaya çıkmamıştır. Çok yaşamsal bir savaşım konusu olmuştur.

Yanlışların çoğu ya eski bir dönemin gerçeğine ait bir taktiği (örneğin burjuvazinin ilerici olduğu dönem) başka bir döneme uygulamak, ya da çok yönlü olan doğrunun bir yanını alıp aşırı vurgulamakla ortaya çıkıyor. Örneğin düşman kamptaki çelişkilerden yararlanmak. Ancak genel eğilim şu ki, gerçeğin hep sağa bakan yönü aşırı vurgulanarak bu yanlışlar yapılıyor.

Bu yanlışları belli tarihsel dönemlerde dünya çapında sınıf güçlerinin karşılıklı konumundan ve dünya komünist hareketi içinde en yüksek otoriteye sahip olan SBKP'nin, dünyadaki sınıf savaşımına, emperyalizm ve sosyalizm arasındaki kavganın gidişi üzerine olan görüşlerinden ayrı düşünmemek gerekir.

Bir diğer nokta, düşüncenin de kendine göre bir hareketinin olmasıdır. Bir yanlış görüş yenisini doğuruyor. Başka yanlış görüşlerle birleşiyor. Derken, başlangıçtaki çekirdek, filiz halindeki görüş büyüyor, koca bir yanlış görüşler dizisi ortaya çıkıyor. Buna bağlı olarak bir sürü yanlış taktikler çıkıyor. Fırsatlar kaçıyor, partiler yeniliyor. O yüzden de evrimini görebilmek için, bazı görüşleri filiz halinde yakalamak gerekiyor.

İşçi sınıfının birliği ve ana düşman karşısında halkın birliği sınıf savaşımının iki ayrı yönüne, iki ayrı konusuna işaret etmektedir. Ancak proletarya hegemonyası ilkesi bu iki yönü birbirine bağlamaktadır. Anlayış kolaylığı için önce işçi sınıfının birliği ve halkın birliği konularını ayrı ayrı ele alacağız. Daha sonra proletarya hegemonyası fikrine değineceğiz.

Bölücü ve birleştirici etkiler

Kapitalizm geliştikçe, feodal yerelliği parçalayıp, bir ülke sınırları içinde ulusu oluşturuyor. Feodalizmin bir piramit gibi duran karmaşık hiyerarşik yapısı, giderek artan bir hareketlilikle çözülüyor. Bu süreç *Manifesto*'da şöyle anlatılıyor:

> "...Burjuvazinin çağı, sınıf düşmanlıklarını basitleştirdi. Toplum bir bütün olarak giderek daha fazla iki düşman kampa ayrılıyor, birbiriyle doğrudan karşı karşıya duran iki büyük sınıfa. Burjuvazi ve proletarya." (Marks-Engels, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.6, s.485)

Manifesto'daki bu sözler, olmuş, bitmiş bir gerçeği değil, bir tarihsel eğilimi anlatıyor ve küçük burjuvazinin varlığını da yadsımıyor.

Kapitalizmin gelişme sürecinin işçi sınıfı üzerinde sürekli iki yönde etkisi vardır. Bunlardan biri, sınıfı bölüp parçalayıcı yönde bir etkidir. Diğeri birleştirici yöndedir. Kapitalizmde işçi sınıfının da içinde yer aldığı sivil toplumun ilkesinin rekabet olması işçi sınıfını bölüp parçalayıcı yöndeki etkinin kaynağıdır. Öte yandan üretimin merkezileşmesi ve yoğunlaşması birleştirici yöndeki etkinin nesnel zeminidir.

Manifesto'da yazılanları şöyle bir özetlersek:

— Başlangıçta "şekilsiz bir yığın", tüm ülke sathına yayılmış ve karşılıklı rekabet nedeniyle parçalanmış. (*agy*, s.492)

— İşçi sınıfının ülkedeki gelişmesini anlatırken şöyle diyor:

> "...Endüstrinin gelişmesiyle proletarya yalnızca sayıca artmaz. Daha büyük yığınlarla yoğunlaşır, gücü büyür ve bu gücü daha fazla duyar. Proletaryanın saflarındaki farklı çıkarlar ve yaşam koşulları giderek daha fazla eşitlenir." (*agy*, s.492)
>
> "Bu birlik (işçilerin — *İ.S.*) modern endüstrinin yarattığı gelişkin ulaşım araçları ile desteklenir ve değişik yerlerdeki işçileri birbirleriyle ilişkiye geçirir." (*agy*, s.493)
>
> "Proletaryanın bir sınıf olarak örgütlenmesi ve bunun sonucu olarak bir siyasal parti olarak örgütlenmesi, sürekli olarak işçilerin kendi aralarındaki rekabet nedeniyle bozulur. Fakat her seferinde daha güçlü, kararlı ve görkemli olarak ayağa kalkar." (*agy*, s.493)

Görülüyor ki, tüm tarihsel gelişme nesnel olarak işçilerin daha büyük ve güçlü birlikler oluşturmaları için elverişli koşullar sağlama doğrultusundadır. Üretim güçlerinin, teknolojinin gelişmesinin, örgütlenişinin etkisi bu yöndedir. Tarihsel gelişmenin yönü budur. Ancak bu, işçiler arasında rekabeti ve bölünmüşlüğü kaldırmaya tek başına yeterli değildir. Bölünme doğrultusundaki nesnel dürtüyü yok edemez. Çünkü, tüm bu gelişmeler kapitalizmin üretim ilişkileri koşullarında gerçekleşmektedir.

Alman İdeolojisi'nde bu olgu şöyle açıklanıyor:

> "Rekabet, biraraya getiriyor olmasına rağmen, bireyleri birbirinden ayırır, yalnızca burjuvaları değil, daha fazlasıyla işçileri. ... Dolayısıyla bu yalıtlanmış ve yaşam koşulları her gün bu yalıtlanmışlığı yeniden üreten bireylerin üstünde ve onlara karşı duran her örgütü güç uzun savaşımlardan sonra alt edilebilir. Bunun tersini istemek, tarihin bu belirgin çağında rekabetin olmamasını istemek veya insanların kendi yalıtlanmışlıkları içinde denetleyemedikleri koşulları kafalarından süzüp çıkartmalarını istemek demek olur." (*agy*, c.5, s.75)

Başlangıçta işçiler arasında yerellik, yalıtlanmışlık temelinde körüklenen rekabet, kapitalizmin emperyalizme büyümesiyle birlikte başka biçimler alır. Lenin, "emperyalizmin işçiler içinde ayrıcalıklı kesimler oluşturma eğilimi vardır" diyor. (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım c.22, s.282)

Günlük yaşantımızda bunlara her gün tanık oluyoruz. Örneğin, emperyalist yağmanın artıklarından yemlenme, yerli-yabancı ayrımı, ırk ayrımı, kapalı sendikalar ve sendikalar arası rekabet gibi. Öte yandan üretimin giderek daha derin ve yaygın olarak, dünya çapında bir işbölümü içinde gerçekleştiriliyor olması, farklı ülkelerin işçileri arasında da rekabeti daha yakınlaştırıyor.

Tüm bu gerçekleri gözönüne alarak şu yargıya varıyoruz:

> "Kapitalizm koşullarında işçi sınıfının sayısal birliğini kurmak olanaksızdır." (R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz*, s.43)

Bu bölünmüşlüğün siyasal arenaya yansıması, siyasal sözcülerini bulması doğaldır,çoğu kez bulmaktadır da. Sınıfın tüm gelişmesinin, savaşımının, egemen ideoloji olan burjuva ideolojisinin etkileri altında gerçekleştiğini, proletaryanın saflarına sürekli küçük burjuvaziden bir akıntı olduğunu vb. düşünürsek, farklı çıkar temelinde bölünmüşlüğün, işçi sınıfının farklı ideolojilere bölünmüşlüğü ile tamamlanması şaşırtıcı değildir. İşçi sınıfının birliği nasıl sağlanır sorusu-

na, bu zemin gözönünde bulundurularak yaklaşmak gerekir.

Komünist partisinin rolü

Bu noktada *Manifesto*'nun, komünist partisini, diğer işçi sınıfı partilerinden nasıl ayırdığına bakmakta yarar vardır.

"Komünistler diğer işçi sınıfı partilerinden yalnızca şununla ayrılırlar:
"1. Değişik ülkelerin proletaryalarının ulusal mücadelelerinde, onlar tüm ulusallıktan bağımsız olarak proletaryanın *ortak çıkarlarına* işaret ederler ve bunları öne çıkarırlar. 2. İşçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşımının geçmek zorunda olduğu değişik gelişme aşamalarında onlar (komünistler — *İ.S.)* her zaman ve her yerde hareketin bir bütün olarak çıkarlarını temsil ederler." (Marks, Engels, *agy*, c.6, s.497)

Manifesto'nun, komünist partilerini öteki işçi partilerinden bu ayırışı, yukarıda sözünü ettiğimiz, nesnel gerçeğin mantıksal sonucudur. İşçi sınıfının yerel, kesimsel, kısa erimli ve böyle olduğu için de farklı olan çıkarlarının siyasal anlatımı, farklı işçi partilerinin ortaya çıkmasıyla vücut bulabilir. Ancak, yaşamın gelişmekte olduğu yön doğrultusunda, işçi sınıfının uzun erimli, evrensel ortak çıkarlarının siyasal anlatımı komünist partisiyle vücut bulur. Bu nedenle işçi sınıfı partileri, eğer bir komünist partisi gibi, onun bilimselliği doğrultusunda hareketin yarınını ve bir bütün olarak çıkarlarını temsil etmiyorsa, işçi sınıfının bölünmüşlüğünü yeniden üretir. İşçi sınıfını, kapitalist düzenin hem ülkede, hem dünyada onları bölüp birbirinden yalıtlayan etkilerine teslim eder.

Yalnızca komünist partisi işçi sınıfının kendisini bölen ve yalıtlayan güçlere karşı bugünden birlik içinde, yarını için savaşımını anlatır.

İşçi sınıfı ortak bir düşmana karşı savaşım durumunda bir partinin aracılığı olmadan da birleşebilir. Böyle bir durum o anda çıkarlar üstüste düştüğünden, dolayısıyla o an için geçerli olan, kendiliğinden bir birliktir. Birleştirici savaş ortamı geri çekildikçe, bölücü etkiler gene ön plana çıkmaya başlar. Uzun erimli ortak, evrensel çıkarlar için birlik, kapitalizm altında işçilerin kendi yaşam koşullarındaki deneylerden ulaşabilecekleri bir sonuç değildir, teorik bilinç düzeyiyle bağlıdır. İşçileri, ancak, sınıfın uzun erimli genel çıkarlarını yaşama ve toplumsal gelişmeye uygun, bilimsel olarak açıklayan bir parti bu sonuca doğru yürütebilir. Bu da komünist partisidir.

Elbette işçiler burjuvazi ile kavgalarında birlik olamadıkları için yenilmekte olduklarını görmekte gecikmezler. Bu yüzden işçiler arasında birlik yönünde daima güçlü bir istek vardır. Çevrelerinde kendi bölünmüşlüklerinin kanıtını görürler. İşçiler arasında kendiliğinden bilinç düzeyinde, çeşitli partilerin birleşmesi yoluyla sınıfın birleştirilebileceği düşüncesi yaygındır. Sanırız bu nedenledir ki Engels, "birlik olanaklı olduğu sürece oldukça iyi birşeydir, ancak birlikten üstün şeyler de vardır" (Marks, Engels, *Seçme Yazışmalar*, İngilizce basım 1975, s.334) diyor. Veya Marks, Bracke'ye yazdığı Gotha Programı'nı eleştiren mektupta şöyle diyor: "Bilinir ki tek başına birleşme gerçeği işçiler için tatmin edicidir. Ancak bu anlık başarının çok pahalıya satın alınmamış olduğuna inanmak yanlış olur". (Marks, Engels, *Seçme Yapıtlar*, tek ciltlik, İngilizce basım, s.314)

BİP — Sol Birlik, geniş "komünist" partileri gibi önerilerin üstünde yükseldiği nesnel toplumsal zemin budur. Bu tür öneri sahiplerinin yaptığı, sınıfın birlik üzerine kendiliğinden ulaştığı duygu ve düşüncelerine ya teslim olmak, ya da daha gerçekçi olanı, bunun ticaretini yapıyor olmaktır. Böyle bir nesnel toplumsal zemine yaslandığı için bu yanlış uzunca bir tarihsel dönemdir ısrarla ortaya çıkabilmektedir.

Bilimsel doğrular bir konu üzerindeki farklı görüşlerin ortak böleni değildir. Bilimsel doğrulara yaslanması gereken işçi sınıfı siyaseti de öyle. Farklı siyasetlerin ortak böleninden doğru sınıf siyaseti çıkmaz.

Yaşamda olacak olan nedir? Biraraya gelen örgütler içinde en güçlü olanın görüşü, eğer diğerleri bu görüşlerde varlık nedenlerinin tümden inkarını görmüyorlarsa, biraz çekiştirilmekle birlikte, ortak görüş olarak kabul edilecektir. Böylece daha baştan kesimsel, kısa erimli çıkarlardan birinin çevresinde birleşilmiş olunacaktır. Yok, çevresinde birleşilen görüş, komünistlerin görüşleri ise ve diğer örgütler kendi kısa erimli kesimsel çıkarlarını bırakarak bu konumu alıyorlarsa Yürükoğlu yoldaşın yazdığı gibi "bunu yaptıktan sonra bir ayrılığımız kalmıyor". (R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz*, s.44)

Komünistler birlik konusunda sınıfın kendiliğinden duygu ve düşüncelerine teslim olmazlar. İşçi sınıfının kafasında kendi bugünkü bölünmüşlüğünü yansıtan deneysel bilincin yerini, geleceğini ve tarihsel misyonunu açıklayan teorik bilimsel bilinç aldığı ölçüde işçi sınıfının birliğinin sağlanmış olacağını bilerek, sabırla işçi yığınlarını kazanmaya çalışırlar.

Söylediklerimizi kısaca özetlersek:

1. İşçi sınıfının birliği, işçi sınıfı partilerinin şu veya bu biçim altında birleşmesi sorunu değil, sınıfın bilincinin kendiliğinden bilinç düzeyinin üstüne çıkması sorunudur.

2. Bununla bağlı olarak birlik, bu bilimsel bilincin taşıyıcısı olan siyasal örgütün çevresinde birleşmekle sağlanır.

"İşçi sınıfının gerçek birliği, onun kendi partisi olan komünist partisi içinde ve çevresinde örgütlenmesi ile söz konusu olur." (R. Yürükoğlu, *agy*, s.44)

Komünist partisinin yığınsallaşması

Bu söylediklerimiz ışığında komünist partisinin yığınsallaşmasını, gelenin girdiğı, sınırları belirsiz bir parti kurmakla sağlamaya çalışmanın komünistler için seçilecek doğru bir yol olmadığı da görülmektedir.

Yukarıda partilerin birleşmesi için söylediklerimiz, burada kişiler için geçerlidir. Partilerin birleşmesi düzeyindeki sulandırmanın yerini burada kişiler düzeyinde perakende sulandırma almış olur. Kişilerin kendi özel ve sınıfsal konumlarını bırakıp bilimsel doğruların konumunu almadan gerçekleşen her katılım, partiyle o insan arasında bir uzlaşmadır. Bilimsel anlıktan ortak bölene doğru parti tarafından atılmış küçük veya büyük bir adımdır. Bir başka deyişle her böyle katılımla işçi sınıfının enternasyonal ve uzun erimli çıkarlarının savunusu biraz geri çekilmiş, ortak bölenin savunusu biraz ön plana çıkmış olur. Parti bu yoldan yığınsallaştıkça bu ortak bölen, partiyi oluşturan kalabalığın o günkü toplumsal ortamın basıncı altında oluşan duygu ve düşüncelerinden çok fazla yukarıda olamaz. Partinin siyaseti kendiliğinden siyaset sınırını aşamaz. En iyi koşullarda işçi sınıfının kendiliğinden duygu ve düşüncelerini yansıtıyor olabilir. Daha olası küçük burjuva entellektüel unsurlar partiye doluşmuşsa küçük burjuvazinin duygu ve düşüncelerini yansıtır. Tavizler, dengeleri kollama çabaları içinde, işçi sınıfının kendiliğindenlik düzeyinde istemleri bile sıkboğaz edilir.

Demir Özlü Türkiye'de böyle bir geniş parti önerisini Türkiye için savunmaya başladığında, gazetemizde bir yazı Marks'tan şu alıntı ile yanıt veriyordu:

"Şu anda demokratik küçük burjuvazi her yerde eziliyor. Her yerde proletaryaya genel birlik ve uzlaşma öğütlüyor. Proletaryaya her yerde el uzatıyor. Her türlü görüşü barındıracak büyük bir muhalefet partisi kurmaya çalışıyor. Yani genel sosyal demokratik lafların egemen olduğu ama arkasında kendi özel çıkarlarının gizli kaldığı ve aziz birlik uğruna proletaryanın özel çıkarlarının öne çıkarılamayacağı bir parti örgütlenmesinde işçileri boğazlamaya çalışıyor. Böyle bir birlik yalnızca onların yararına ve tamamiyle proletaryanın zararına olacaktır. Proletarya tüm bağımsızlığını kaybeder. (Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, İngilizce basım, c.1, s.179)

Küçük burjuva veya başka unsurlarla şu veya bu konuda geçici işbirliği yaparız. Şöyle bir benzetme yaparsak, bu el sıkışmaya benzer. Geçici bir süre için elimizi kullanma özgürlüğünü kısmen kaybetmiş oluruz. Bundan bir yarar umuyorsak bunu yaparız. Ancak bir partide birleşmek birbirimize kelepçelenmeye benzer birşey olur. Marks ve Engels şöyle söylüyorlar:

"Eğer bu centilmenler, kendileri bir küçük burjuva Sosyal Demokrat (Komünist — *İ.S.)* parti oluşturmak istiyorlarsa bunu yapmaya hakları vardır. O zaman onlarla pazarlık eder, koşullara göre bir blok oluştururuz. Fakat işçilerin partisinde bunlar bozucu unsurlardır." *(Marks-Engels, Seçme Yazışmalar*, s.307)

Gotha Programı'nın eleştirisinde, "eğer olanaklı değildiyse ve Eisenach programından öteye gitmeye günün koşulları izin vermiyorduysa, sadece ortak düşmana karşı eylem için bir anlaşma bağlamalıydık", diyorlar. (Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, tek ciltlik, s.313)

İşçi sınıfı ve müttefikleri

Buraya kadar, kapitalizm koşullarında işçi sınıfının farklı ideolojilere bölünmüşlüğü gerçeğine rağmen, işçi sınıfının birliğinin nasıl sağlanacağı konusuna değindik. Ancak, herhangi bir tarihsel anda toplumun kesitini aldığımız zaman iki büyük düşman kampın — burjuvalar ve proleterler — arasında orta sınıf ve hatta köhne sınıf ve tabakaları da bulabileceğimiz de açıktır. Bu konu *Manifesto*'da şöyle inceleniyor:

"Bugün burjuvazi ile yüzyüze duran bütün sınıflardan, yalnızca proletarya gerçek bir devrimci sınıftır. Diğer sınıflar modern endüstri karşısında çürür ve sonuçta yok olur. Proletarya onun özel ve esas ürünüdür.
"Alt orta sınıf küçük üretici, dükkancı, artizan, köylü bütün bunlar orta sınıfın küçük parçaları olarak yok olmaktan kurtulmak için burjuvaziye karşı savaşırlar. Onun için bunlar devrimci değil, muhafazakardırlar. Hayır dahası gericidirler, çünkü onlar tarihin çarkını geri çevirmeye çalışıyorlar. Eğer, raslantısal olarak devrimci iseler, proletaryaya katılmanın eşiğinde bekledikleri içindirler. Onlar, bu nedenle bugünkü çıkarlarını değil, gelecekteki çıkarlarını korumuş olurlar. Kendi konumlarını terkedip, kendilerini proletaryanın konumuna getirirler." (Marks-Engels, *Toplu Yapıtlar*, c.6, s.494)

Burada bir parantez açalım. Marks, Engels'in bu tanımını çarpıtarak Lassalcılar, "işçi sınıfına kıyasla tüm sınıflar gerici bir yığın oluşturur" diyorlar. Marks ve Engels buna şiddetle karşı çıkıyorlar. Engels, 14 Ekim 1891 yılında, Kautski'ye yazdığı mektupta şöyle diyor:

"Giderek gerçekleşen bir eğilimi olmuş, bitmiş bir gerçek olarak göstermeye hakkımız yoktur."
"...Devletin yönetimini kendimiz gaspedecek ve ilkelerimizi gerçekleştirecek kadar güçlü değilsek, kesin konuşursak bize kıyasla bir gerici yığından söz edemeyiz. Aksi halde, bütün ulus bir gerici çoğunluk ve iktidarsız bir azınlığa bölünmüş olur." (Marks-Engels, *Seçme Yazışmalar*, s.409)

Açık ki, ana düşman karşısında iktidarsız azınlık olarak kalmak istenmiyorsa, proletarya, ana düşman ile çelişkisi olan sınıf ve tabakaların bir kısmını tarafsızlaştırmak, bir kısmı ile ittifak yapmak zorundadır. Kapitalist gelişmenin sonuçları açısından, böyle bir ittifakın nesnel temelleri vardır.

Proletaryanın dışında da ana düşman tarafından ezilen sınıflar vardır. Bunlarla birlikte ortak düşman üstüne yürüme gereği vardır.

Alman İdeolojisi'nde Marks ve Engels şöyle diyorlar:

"Devrimi yapan sınıf daha başından, yalnızca bir sınıfa muhalif olsa da bir sınıf olarak değil, tüm toplumun temsilcisi olarak, toplumun tüm kütlesi bir yönetici sınıfın karşısına dikilmiş olarak öne atılır." (*Alman İdeolojisi*, İngilizce basım, s.60)

İşçi sınıfı açısından sorun kendi çıkarlarının tüm halk tarafından genel çıkar olarak benimsenmesini sağlamak, böylece tüm halk muhalefetini ana düşman karşısına kendi sancağı altında dikmektir. Başka bir deyişle yönetici sınıf konumuna yükselmek, demokrasi savaşımını kazanmaktır. Bu ise devrimde proletarya hegemonyasını sağlamak demektir. Stratejik olan budur. Cepheler, bloklar, eylem birlikleri vb. bu stratejik hedefe ulaşmak yolunda halkın birliğinin alabileceği biçimlerdir. Hiçbiri mutlak değildir, hepsi stratejik hedefe destek olabiliyorsa anlamlıdır. Yürükoğlu yoldaşın sözleriyle, "işçi sınıfının hegemonyasına destek olacak cephe". Proletarya bu gözle inceleyip, bu biçimlerden birini veya hiçbirini seçer veya seçmez. Taktik bir sorundur. Programlara girebilecek bir konu bile değildir. *Halkın birliği sınıf savaşımı içinde biçimlenir.* Önceden hazırlanmış cephe reçeteleri sersemce bir şablonculuktan başka birşey değildir.

Cephenin veya halkın birliğinin alabileceği çeşitli biçimlerin proletarya için stratejik değil taktik bir sorun olduğunu biraz daha açalım.

Cephe taktik bir sorundur

Küçük burjuvaziyi proletaryanın yanına iten güçler, toplumda sürekli işliyor. Bu süreç toplumsal tabanda nesnel dürtüleri varolduğu için herhangi bir partinin ona sözcülük yapıyor olup olmamasından bağımsız olarak gerçekleşiyor. Tam da bu nedenle bu kesimlerin proletaryanın devrimci konumlarını alması için mutlaka bunların siyasal sözcüleri ile proletaryanın siyasal sözcülerinin bir akit içine girmesi gerekmiyor. Bu siyasal partilerin yokluğunda ve onlardan bağımsız kendiliğinden de gelişebilir. Engels şöyle diyor:

"Ortak bir düşmana karşı savaşım durumunda herhangi bir özel birliğe gerek yoktur. Böyle bir düşmanla doğrudan savaşmak gerekli olur olmaz, her iki tarafın çıkarları da o an için çakışır ve daha önce olduğu gibi gelecekte de yalnızca o an için geçerli olacağı hesaplanmış bu bağ kendiliğinden ortaya çıkar." (Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, Türkçe basım, c.1, s.219)

Biz de 1979'da *İşçinin Sesi*'nde "eylem birliği, eylemin ön koşulu değil, eylem eylem birliğinin ön koşuludur" derken bu gerçeği anlatıyorduk. Bu söz, "cephe olmazsa olmaz!" sağ anlayışına karşı söylenmiştir.

Proletaryanın devrimci enerjisi ile sokaklara çıkması eylemi de eylem birliğini de doğurur. Öte yandan uygun koşullarda yapılacak eylem birlikleri de eylem doğurabilir. Ancak eylem yapmak için eylem birliği ön koşul değildir.

Elbette eylemin ortaya çıkardığı eylem birliği en kestirmesidir. Ancak her kendiliğinden oluşum gibi bazı zaafları içinde taşır. Örneğin Engels'in sözlerinde çok kısa ömürlülüğüne işaret ediliyor. Buna "tutumlarda bulanıklık" da eklenebilir. Savaş birliği içinde sınıf siyasetleri belirginleştiği ölçüde, daha gelişkin, daha dayanıklı biçimler ortaya çıkabilir. Ancak şurası muhakkak ki eylem birliği blok veya cephenin karşısına konamaz. İkincisi birincisini içerir.

Buraya kadar anlattıklarımızı Lenin'den bir alıntı ile noktalayalım. Köylülükle işbirliği konusunda Martof

ve Troçki Lenin'e karşı çıkıyorlar. "Proletarya ve köylülüğün koalisyonu ya köylülüğün kendisinin güçlü bağımsız bir parti oluşturmasını ya da burjuva partilerinden birinin güdümü altına girmesini öngörür" diyorlar. Lenin bunları şöyle yanıtlıyor:

"Rus devriminin deneyimi içinde, proletarya ve köylülüğün koalisyonu *yüzlerce kez*, en değişik biçimlerde, köylülüğün hiçbir 'güçlü bağımsız partisi' olmadığı halde oluşturuldu. Böyle bir koalisyon, diyelim İşçi Temsilcileri Sovyeti, Asker Temsilcileri Sovyeti veya bir Demiryolu İşçileri Grev Komitesi veya Köylü Temsilcileri 'ortak eylem' yaptıkları zaman vardı. Bütün bu örgütler esas olarak parti olmayan örgütlerdi ve buna rağmen aralarındaki her birlikte eylem, şüphesiz *sınıfların* 'koalisyonu'nu temsil ediyordu. Bu süreçte, köylü partisi bir fikir olarak biçimlendi, 1905'te Köylü Birliği olarak vücut buldu veya 1906'da Trudovik gurubu olarak. Böylece bir parti büyüdü, gelişti, kendisini oluşturdu. Sınıfların koalisyonu değişik biçimler aldı. Bulanık ve gayriresmi olandan, belirgin, resmi siyasal sözleşmelere kadar.

"(...)

"Bunu yadsımak sınıfların koalisyonuna ilişkin geniş bilimsel kavramı, dar bir hukuk kavramına, diyeceğim ki bir noter sözleşmesine indirgemek oluyor.

"(...)

"Bir savaş anlaşması bir siyasal bloğun karşısına konulamaz. Çünkü, ikinci kavram birincisini de içerir. Bir politik blok, belli tarihsel anlarda bir ayaklanmaya bağlı olarak ya bir 'savaş anlaşması' biçimini, ya da örneğin 'Karayüzler ve Kadetlere karşı ortak eylem' için parlamento anlaşması biçimini alır." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.15, s.371)

Buraya kadar söylediklerimizi özetlersek:

1. "Cephe", "eylem birliği", "blok" halkın birliğinin (sınıfların koalisyonunun) biçimleridir.
2. Bu biçimler, sınıf savaşımı içinde ortaya çıkar. Stratejik, programatik konular değil, taktik konulardır. Stratejik olan, ana düşman karşısında diğer sınıf ve tabakaların konumuna bağlı olarak halkın birliğinin proletarya hegemonyası altında sağlanmasıdır.
3. Herhangi bir biçimin, belli bir anda yararlı olup olmayacağının ölçütü, proletarya hegemonyasına destek olup olmadığıdır.
4. Eylem, eylem birliğini öngörmez. Eylem kendiliğinden eylem birlikleri yaratır, eylem birliği için partilerin varlığı koşul değildir. Olursa siyasal konumlar daha belirginleşir.

Sorunun taktik ve biçim düzeyinde bir sorun olduğuna karar verdikten sonra kimlerle, ne zaman cephe, eylem birliği yapılıp yapılamayacağı konusunda bazı genel kurallar çıkarılabilir mi?

Bu soruyu yanıtlamadan önce çok kurnaz bazı görüşlere iki örnek sıralayalım.

1. *"Düşmanımın düşmanı dostumdur"*: Düşman cephedeki her çatlaktan yararlanmak gerek. Faşist klik ile çelişkisi olan herkesin, bazı finans-kapital guruplarının siyasal sözcülerinin de anti-faşist cephede yeri vardır.

2. "Olası müttefikleri kaçırmamak için olası en geri noktada anlaşırız. Sonra onları daha ehven koşullara ilerletiriz." Önce şu cephe, sonra daha ileri cephe. Önce ulusal demokrasi, sonra ileri demokrasi vb.

Bu tür yaklaşımların en çarpıcı özelliği ilk anda sağduyuya sesleniyor gibi olmalarıdır. Bu böyledir çünkü bunlar daima kendiliğindenlik düzeyinde düşünceye denk düşen mantıkların sonucudurlar. Aslında metod konusunda hiçbir şey söylemeden de sergilenebilirler, yani sağduyu alanında da kofluklari hemen gösterilebilinir.

1. Hırsızlar arasındaki çelişkiden ille birine taraf olarak yararlanmak gerekmez. Esas yapılması gereken varolan o çelişkiden tüm hırsızları alaşağı etmek için yararlanmaktır.

2. İki nokta arasındaki mesafe daima aşamalara bölünebilir, ama ille de aşama koyma mantığıyla yanaşırsak sonsuza kadar koyabiliriz ve amaca hiç ulaşmayabiliriz.

Metod olarak ise ilk tez tipik makyevelizmdir. Amaçlar araçları haklı kılar düşüncesinin bir uzantısıdır. Diyalektik materyalizmde yeri yoktur. Diyalektik materyalizmin bakış açısında amaçlar ve araçlar uyumlu bir bütün oluşturur.

İkinci kurnaz taktik ise aşamalı bilinçtir. Yaşamda birbiriyle bağlı olan şeyler bilinçlerde ayrılmış ise, bunları bilinçte yeniden bağlamak için hiç te aşamalı bir yaşam deneyimi gerekmez. Tam tersine, yapılması gereken yaşamdaki bağı bilimin aracılığından yararlanarak yığınlara açıklamak, kavratmaktır.

Elbette tüm bunları söyleyince cephe, blok gibi konularda söyleyebileceğimiz bazı genel noktalar olduğunu da ima etmiş oluyoruz. Şimdi bunlara geri dönelim.

İşçi sınıfının siyasal müttefikleri

İşçi sınıfının siyasal müttefikleri kimler olabilir? İki farklı dönemi ele alarak, ittifaklar sorununa bakmak konuya açıklık getirecektir. Bu iki döneme Yürükoğlu yoldaş "Ulusal Burjuvazi Nedir?" yazılarında (*İşçinin Sesi*, sayı: 113-114, 115-116) değiniyor. Bir özetleme yaparsak:

1. Burjuvazinin, feodal gericiliğe karşı *savaş yürütmekte* olduğu, ulusun sözcüsü, gelişmenin "yayı" olduğu, buna karşılık proletaryanın sayıca az, örgütsel olarak zayıf olduğu dönem. Böyle bir dönemde, ittifaklar sorununa genel bir bakış açımız olabilir.

2. Burjuvazinin gericileştiği, işçi sınıfının sayıca arttığı ve kendi siyasal öncü örgütü ile ülkenin siyasal yaşamında etkin bir yer tutmaya başladığı dönem. Bu dönemdeki ittifaklar sorununa daha farklı bir bakış açımız olması gerekir. İki dönem arasında önemli fark vardır. Örneğin II. Enternasyonal ve Kautski teorik görüşlerini Marks'ın birinci dönem için söyledikleri ikinci döneme uzatarak kanıtlamaya çalışıyorlar. Lenin sürekli bu yanlışa karşı boğuşuyor. Marksizmin devrimci özünü bu yanlışa karşı savunuyor.

Birinci dönemde, işçi sınıfının, burjuvazinin feodalizme karşı savaşan veya savaşmaya yetenekli kesimleriyle devrimci içerikli eylem birlikleri yapması olanaklıdır. Böyle bir birliğin o zaman nesnel bir temeli vardı.

İkinci dönemde ise, ana düşman ile çelişkisi olan burjuva kesimleri ancak tarafsızlaştırmak söz konusu olabilir. Artık burjuvazinin "ulusal" kesiminden söz etmek mümkün değildir. Bu dönemde, liberal burjuvazi de ulusal burjuvazi değildir. İşçi sınıfı kendi öncü örgütüyle siyasal savaşa çıkmışsa, artık burjuvazinin bir kesimiyle, ulusal kesimiyle, devrimci bir cephe diye bir sorunu yoktur. Bu çok keskinlik yüzünden değil, hayatta nesnel temeli kalmamış olduğundandır.

Bu iki dönem birbirine karıştırılmamalıdır.Aksi, işçi sınıfı kendisi için savaşıma çıkmışken, onu burjuvazinin kuyruğuna takmayı anlatır.

Kautski'nin o zaman yaptıkları bugün yeniden sahneye çıkıyor, Kautskicilik hortluyor. "Marks da böyle demişti" diyerek aynı eğilimi, burjuvaziyle işbirliği yapma eğilimini sürekli önümüze sürüyorlar.

Aslında Marks-Engels ne demiş, *Manifesto*'ya bakalım:

"Almanya'da (komünistler — *İ.S.*) burjuvazi ile, o, mutlak monarşiye, feodal beyliğe ve küçük burjuvaziye karşı devrimci bir biçimde davrandığı sürece birlikte savaşırlar. Ancak işçilere burjuvazi ve proletarya arasındaki düşmanca çelişkiyi en açık bir biçimde tanıtmaya bir an bile ara veremezler ki, Alman işçiler burjuvaziye karşı tüm silahları peyderpey kullansınlar." (Marks-Engels, *agy*, c.6, s.518)

Manifesto, feodalizmin egemenliğinde, feodalizme karşı savaşırsa burjuvaziyi desteklemekten, ama burjuvazi feodalizmi alt ederse ona karşı her türlü silahla savaşmaktan söz ediyor. Bugün dünya komünist hareketi içinde cepheye düşkün partiler burjuvazinin bir kesimini, diğerine karşı yalnızca aralarında çelişki olması temelinde desteklemekten söz ediyor. Sanırız Kautski'yi bile hayrete düşürebilecek bir durum vardır.

Bu döneme — burjuvaziyi desteklemenin tarihsel ve özel koşullarına — ilişkin olarak bir alıntı daha okuyalım. Engels, İtalya'da devrimci hareketin yükseldiği dönemde şöyle diyor:

"...Sosyalist parti çok genç ve ekonomik durum sosyalizmin hemen muzaffer olmasını umabilmek için çok zayıf. Ülkede kırsal nüfus şehirlerden çok daha fazla. Şehirlerde az sayıda gelişmiş endüstri var, bu nedenle tipik proleterler az. ... Orta çağların çürüme ve çözülme durumundaki küçük ve orta burjuvazisi çoğu kez geleceğin proleterleri ancak henüz bugünün proleterleri değil. Ancak bu sınıf ki, sürekli ekonomik yıkım ile karşı karşıya ve ümitsizliğe sürülmüş, devrimci hareketin hem savaşçılar yığınını, hem liderlerini sağlayacaktır. Bu yolda, köylüler onu izleyecektir.

"Bir devrim olursa, bir burjuva cumhuriyeti çıkacaktır.

"Bu sonuç ile yüzyüze gelirse Sosyalist Parti'nin rolü ne olacaktır?

Sınıf savaşımında bunu yapmadan diğer sınıfların bir bölümünü işçi sınıfının konumuna ilerletebilme pek olanaklı değildir. Ancak bu çerçeve içinde cepheler proletarya hegemonyasına destek olabilir.

"Hegemonya güç sorunudur, özü ideolojiktir" diyoruz. Hegemonyayı sağlayabilecek bir güç olmadan işlevini yerine getirecek kadar dayanıklı cepheler birlikler kurmak zordur. Burada iki noktaya değinmek gerekiyor.

Birincisi işçi sınıfının güç olabilmesi için tarihsel koşulların (ülkede ve/veya dünyada) yeterince ilerlemesi gerekir. (Engels'in değindiği İtalya örneğinde olduğu gibi) Bugün genellikle dünyada, hele Türkiye'de böyle bir sorun yoktur. Türkiye'de devrimde proletaryanın hegemonyası için tarihsel koşullar çoktan oluşmuştur.

İkinci nokta, bizim açımızdan bugün önemli olanıdır. İşçi sınıfını, özellikle büyük metropollerdeki endüstri proletaryasının aktif çoğunluğunu komünist partisinde ve çevresinde örgütlemenin ileri demokratik halk devriminde proletaryanın hegemonyasını sağlayabilmede kilit bir rolü vardır.

Bu analiz temelinde burada eski bir soruna da kısaca değinebiliriz: Komintern ve "işçi cephesi".

İşçi sınıfı cephesi

Tüm cepheci sağ oportünistlerin "ya Lenin'in işçi cephesi önerisine ne diyeceksiniz?" diye bağrıştıklarını bir süredir duyar gibi oluyoruz. Lenin'in görüşlerinde en ufak bir tutarsızlık yoktur. Tutarsız olan, cepheyi stratejik bir konu, siyasal savaşımın kendisini uyarlamak zorunda olduğu bir şablon sanan dar kafalı görüştür. Bu çok çarpıtılmış "işçi cephesi" konusuna biraz yakından bakalım.

1922 dolaylarında, dünya işçi sınıfının karşısına yeni bir durum çıkıyor.

Büyük bir ülkede, yani Rusya'da, proletarya diktatörlüğü kurulmuş. Durumun birinci yeni ve önemli yanı bu. İkincisi, Bolşevik Partisi ve onun önderi Lenin, II. Enternasyonal ve Kautski'ye karşı Marksizmin devrimci özünü koruyup geliştirmiş. Üçüncüsü, II. Enternasyonal partileri, savaşın basıncı altında burjuva partileri olma noktasına gelmişler. Bunun üzerine, bu partilerin içinde çalışan sağlıklı komünist unsurlar başkaldırmışlar. Bu başkaldırıdan doğan yeni partilerin birliği temelinde de bir dünya partisi, Komintern oluşmaya başlamış. Dördüncüsü, sözünü ettiğimiz bu çerçeve, 1921'in son ayı, 1922'dir. Rusya'nın dışındaki yerlerde devrim başarıya ulaşamamış, yenilgiler var. Beşincisi buna karşılık burjuvazi de saldırıya hazırlanıyor. Savaş sonrası yaralarını sarmış, yeni bir takım ittifaklar oluşturmuş, emperyalist iştahlar yeniden kabarmış. Bu temelde emperyalist ülkelerde yaygın ve güçlü bir işçi aristokrasisi oluşmasının nesnel koşulları yine hızla gelişiyor. Altıncısı işçi sınıfının büyük çoğunluğunu sosyal demokrat partiler toplamayı sürdürüyor. Özellikle Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin bölünmesinden sonra, Lenin'in kafasını meşgul eden önemli bir sorun bu. Komünist partilerinin, bu işçi çoğunluğu, sosyal demokrat partilerden çekip alma sorunu var.

Böyle bir ortamda, Lenin, işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmanın önemini vurguluyor. Komintern'de bu düşünceyi küçümseyenlerin sayısı ise, hayli kalabalık. Daha sonra bu fikir, işçi cephesi fikri ile birleşiyor. İlk geldiği biçimiyle bakarsak, Lenin şöyle diyor:

"Komünist partilerinin hiçbiri, hiçbir yerde henüz çoğunluğu (işçi sınıfının — *İ.S.*) kazanmış değil. Yalnızca örgütsel liderlik açısından değil, komünizmin ilkelerine de kazanamamış. Bu, herşeyin temelidir. 'Akılcı taktiklerin bu temelini zayıflatacak herşey' *canice bir sorumsuzluktur*.

"Komünist Enternasyonal'in taktikleri, işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmak için, düzenli ve sistematik girişimlerin üzerine oturmalıdır. Birincisi ve en önemli olarak, eski sendikaların içinde. Böyle yaparsak, olayların akışı ne olursa olsun kesinlikle kazanırız. Olayların olağanüstü mutlu dönemeçlerinde kısa sürede kazanmak — bunu her aptal yapabilir." (Lenin, *agy*, c.42, s.320-321)

Bir ay sonra, Lenin yine bu fikri delegelere şöyle anlatıyor:

"Bunu yaparak yığınları sosyal demokrat ve bağımsız sosyal demokrat partilerinden kazanacağız. Bunlar, tüm olayların gelişmesi sonucu, nesnel olarak bize doğru itiliyorlar. Ancak bizden korkuyorlar.

"Savaşın başındaki ilk tutumumuz doğru idi. O zaman belirgin ve kararlı çekirdek oluşturmak önemli idi. Bundan sonraki tutumumuz da doğrudur. (Nisan tezlerine atıf yapıyor — *İ.S.*) Yığınların kazanılmasının şart olduğu varsayımından hareket eder." (Lenin, *agy*, c.42, s.328)

Bu anlayışla, Lenin, görüşlerini önce SBKP'ye, politbüroya sunuyor. (Aralık 1921) Orada onaylandıktan sonra, 21 Mart 1922'de Komünist Enternasyonal'in 4. Kongresi'ne sunuyor ve 4. Kongre'de işçi cephesi fikri kabul ediliyor. Şimdi bu bölümü birlikte okuyalım:

"II. ve İkibuçukuncu Enternasyonal'in temsilcileri birleşik cephe gereği duyuyorlar, çünkü bizi aşırı ödünler vermeye iterek zayıflatmayı umuyorlar. İşçileri, reformist taktiklerin doğru, devrimci taktiklerin yanlış olduğuna inandırmak amacıyla birleşik cephe taktiklerinden yararlanmayı umuyorlar. Biz de işçileri bunun tam tersine inandırmak için birleşik cepheye gerek duyuyoruz. ... Bu yığınlara, kapitalizme karşı savaşımlarında yardımcı olmak, onların uluslararası ekonomi ve siyasetteki iki cephenin, şeytanca mekanizmasını anlamalarına yardım etmek için birleşik cephe taktiklerini benimsedik ve bu taktikleri sonuna dek izleyeceğiz." (Lenin, *agy*, c.33, s.330-334)

Yukarıda hegemonya sorununu incelerken gördüğümüz nokta burada çok güzel anlatılıyor. Değişik çıkarların kesiştiği noktada bir uzlaşma oluyor. O uzlaşma olduğu zaman el sıkışma örneğinde olduğu gibi, sen diğer partinin elini tutuyorsun ama kendi elini de tutturmuş oluyorsun. O da bağlanıyor.

İki taraf da başlıyor çekiştirmeye. Çekiştirmeye başladığımız zaman, el kim güçlüyse o tarafa çekiliyor. Burada önemli olan şu: Sınıfı kazanan bu işi kazanacak. Görüyoruz ki, Lenin'in anlayışında cephe kendi içinde bir amaç değil, yalnızca bir araç. *Lenin için işçi cephesi işçi sınıfının birliğini sağlamanın kendisi değil, işçi sınıfının çoğunluğunu komünist partisine kazanmanın aracıdır.* Ancak genel ilke değişmiyor. Proletarya hegemonyasına destek olacak bir cephe. Lenin'in yukarıdaki açıklamalarının özeti budur.

"1848'den bu yana sosyalistlere en büyük başarıları sağlayan taktikler *Komünist Manifesto*'da ortaya konan taktikler.

"(...)

"...Her gerçek halk hareketini desteklemeye mecbursak bundan daha az olmayacak ölçüde proleter partisinin güçlükle doldurulmuş çekirdeğinin boş yere feda edilmemesini, proletaryanın sonuçsuz yerel ayaklanmalarda ufalanmamasını gözetmeye de kendimizi mecbur hissediyoruz.

"Ancak, bunun aksine, hareket gerçekten ulusal ise, bizimkiler davet beklemeden buna katılacaktır. Fakat, böyle bir durumda şu açıkça anlaşılmalıdır ve gürültülü bir şekilde ilan etmeliyiz ki, biz bağımsız bir parti olarak ve şu an için radikaller ve cumhuriyetçiler ile işbirliği yaparız, ancak onlardan tamamen farklı olarak!

"Salık verdiğim genel taktikler söz konusu olduğu kadarıyla, ben bütün yaşamım boyunca, bunların etkinliğine şahit oldum. Beni hiçbir zaman başarısızlığa uğratmadılar. Ancak, bunların, İtalya'nın bugünkü koşullarına uygulamasına gelince, bu ayrı bir konudur. Bu, yerinde, olayların göbeğinde olan insanlar tarafından kararlaştırılmalıdır." (Engels'ten Fillippo Turati'ye, *Seçme Yazışmalar*, s.470 (443)

Şöyle bir özetleme yapabiliriz: Sosyalizmin muzaffer olmasının çok zayıf bir olasılık olduğu koşullarda ve hareket gerçekten ulusal ise (feodalizm koşullarında) buna katılırız. Ancak:

1. Proletaryanın yerel ayaklanmalarda ufalanmasına yol açmamalıyız.

2. Partinin bağımsızlığını koruyarak ve bu doğrultuda açık tutum alarak işbirliği yaparız.

3. Bunu geçici bir anlaşma olarak yaparız.

4. Bunun somut olarak nasıl yapılacağı olayların içinde bulunanlar tarafından kararlaştırılabilir.

Bu noktada ikinci bir alıntı daha vermek istiyorum.

Danimarka Sosyalist Partisi, radikal burjuva partisi Venstre ile blok oluşturma kararı alıyor. Gerson Trier de bu karara karşı çıkıyor. Bunun üzerine partiden atıyorlar. G. Trier, Engels'ten bu konuda hakemlik istiyor. Engels şöyle yanıtlıyor:

"Sen ilkesel olarak diğer partilerle herhangi bir ve her işbirliğini reddediyorsun. En geçici olanını bile. Ben, eğer, verili koşullarda daha avantajlı veya en azından daha az zararlı ise, bu aracı reddetmeyecek kadar yeterince devrimciyim.

"Şunda anlaşıyoruz: Proletarya, şiddetli bir devrimsiz yeni topluma tek kapı olan siyasal erki zaptedemez. Proletarya, belirleyici günde, kazanmaya yeterince güçlü olmak için — Marks ve ben 1847'den beri bunu savunageldik — tüm diğerlerinden ayrı ve tümüne muhalif bilinçli bir sınıf partisi oluşturmalıdır.

"Fakat bu demek değildir ki, bu parti belirli anlarda diğer partileri amaçları için kullanmaz. Ve bu demek değildir ki, başka partilerin tedbirlerini, eğer bu tedbirler ya doğrudan proletarya için avantajlı veya ekonomik gelişme veya siyasal özgürlükler açısından ilerici ise destekleyemez. ... Eğer bizim Alman İlerici Partimiz ve sizin Danimarka 'Verstre'si gerçek radikal burjuva partileri olup, Bismark veya Estrup'un ilk tehdidinde çalılıklara saklanmayacak boş tenekelerden oluşmuyor olsaydı, ben onlarla belli amaçlarla, herhangi bir ve her türlü geçici işbirliğine koşulsuz karşı çıkmazdım. Başka bir parti tarafından sunulan bir önergeye, saylavlarımız oy verdiği zaman, bu da bir işbirliğidir. Ve bunu yeterince sık yapmak zorunda kalıyorlar. Ancak, ben, bunu bize doğrudan avantaj varsa veya bu ülkenin tarihsel gelişmesi açısından ekonomik ve siyasal devrim yönünde ise ve değer ise yanayım. Ve eğer, proleter partisinin sınıf karakteri böylece zedelenmeyecekse. Bu benim için mutlak sınırdır. Bu siyaseti ta 1847'de *Manifesto*'da öne sürdüğümüzü, 1848'de ve Enternasyonal'de ve her yerde izlediğimizi görürsünüz." (Marks-Engels, *Seçme Yazısmalar*, İngilizce basım, 386)

Buradan çıkan sonuçları maddelersek, belirli anlarda diğer partileri amaçlarımız için kullanırız, ama şu koşullarla:

1. Doğrudan proletarya için avantajlıysa veya ekonomik gelişme ve siyasal özgürlükler açısından ilericiyse başka partilerin tedbirlerini de destekleyebiliriz.

2. Proleter partisinin sınıf karakterini bozmuyorsa.

3. Savaşanlar, ana düşmana karşı gerçek bir savaş yürütüyorsa.

4. Birlik, eyleme yönelik, belli amaçlar doğrultusunda ise.

5. Birlik geçici ise işbirliği yaparız.

Lenin dönemi

Lenin döneminde — bizim ikinci dönem dediğimiz dönemde — durum farklıdır. Siyasal iktidarda otokrasi vardır ancak liberaller otokrasiye karşı savaşmaya yetenekli değildir. Öte yanda, işçi sınıfı, siyasal arenada devrimci hareketin başını çekebilecek güç olarak gelişmiştir. Bu nesnel koşullar temelinde sınıf ittifakları konusunda sorun, liberal burjuvaziyi yalıtlamak, tarafsızlaştırmaktır.

Lenin, otokrasiye karşı *savaşanlar* arasında nasıl birlik olacağı konusunda Marks-Engels'in mirasını devam ettiriyor. Sık sık örneği verilen Gapon olayına biz de biraz yakından bakalım.

Bildiğimiz gibi, Gapon Hristiyanların deyimiyle bütün "sürüsünü" topluyor, çarın kapısına gidiyor ancak çarın muhafızları halkı kılıçtan geçiriyor. Ondan sonra Gapon'un aklına bir toplantı yapmak geliyor. Bu iş için Sosyalist Devrimcilerin desteğini alıyor. Bolşevik Partisi'ne mektup yolluyor. Lenin'in bu konudaki saptaması şöyle:

"Gapon'un açıkça bir anlaşmadan söz ediyor olmasını iyi karşılıyoruz, çünkü yalnızca *her partinin ilkelerde ve örgütsel olarak tam bağımsızlığını koruması* yoluyla *bir savaş birliği* oluşturma çabalarının gerçekleşme umudu vardır. ... "Kaçınılmaz olarak *ayrı yürümek zorunda olacağız*, ama özellikle şimdi, bir kezden de fazla *birlikte vurabiliriz*.

"(...)

"...Eğer, aralarındaki geçici anlaşma başarılı olacaksa *görüşlerde, eğilimlerde ve partiler arasındaki ilişkilerde tam açıklık ve belirginlik* kesinlikle gereklidir. (Lenin, *agy*, c.8, s.163-164) (abç)

Şimdi burada söylenenleri özetleyelim:

1. Partinin ilkesel ve örgütsel tam bağımsızlığı.

2. Kurulanın bir savaş birliği olması.

3. Görüşlerde, eğilimlerde ve partiler arasındaki ilişkilerde tam açıklık ve belirginlik.

4. Ayrı yürü, ortak vur.

5. Geçici anlaşma.

Yazının daha ilerisinde Lenin, "devrimci bir kaos içinde erimeye niyetimiz yoktur" diyor.

Taktik konulardan söz ediyoruz. Deneyleri genelleştirmek yoluyla bazı sonuçlara ulaşmaya çalışıyoruz. Bu sınırlılığı gözönünde bulundurarak yine de bazı noktaları belirtebiliriz.

1. *Ayrı yürü ortak vur*. Bu fikrin altında yatan tüm bu siyasal koalisyon biçimlerinde partinin bağımsızlığını korumak, partinin proleter karakterini bozmamaktır.

2. Proletaryaya doğrudan avantaj sağlıyorsa veya ülkenin tarihsel gelişmesi açısından konu ekonomik ve siyasal devrim yönünde ise, bunu söylemek işbirliği, proletarya hegemonyasına destek oluyorsa destekleriz demektir. İkisi aynı şeyi söylemektir. Çünkü proletarya hegemonyası, proletaryanın insanlığı kurtarma misyonu ile toplumsal gelişmenin önündeki ana düşmana yönelmiş halk hareketinin kesiştiği noktada dikilir, bu noktadaki demokrasi savaşımı içinden çıkar.

3. Savaşanlar ana düşmana karşı gerçek bir savaş yürütüyorlarsa, yürütmeye yeteneklilerse.

4. Birlik eyleme yönelik (iş yapmaya yönelik) belli amaçlar doğrultusunda ise. (Bir savaş birliği olması)

5. İşbirliği geçici ise.

Bu özetleme bizim I., II. Konferans ve daha birçok yerde özetlediğimiz ana noktalarla aynıdır.

Yürükoğlu yoldaşımızın hegemonya konusuna ilişkin söyledikleriyle birlikte buraya dek söylenenlerin altında yatan mantık daha da iyi ortaya çıkıyor:

"İşçi sınıfının, komünist partisi eliyle hegemonyayı sağlaması için, yani yığınların onun peşinden yürümesi için birlikte iş yaptığı ya da yapmadığı, o alanda varolan güçlerin tutarsızlığını yığınlara gösterebilmesi gereklidir. Aynı şeyler için daha iyi çalışmak değil, *kendisini ayırabilmek*. Cephe içinde renk farklarını ortadan kaldırmak değil, tersine kendi rengini daima öbür renklerden ayırmak.

Bağlaşıklıklarının nefessizliğini emekçi yığınlara göstererek sınıf kavgasına yönelmelerini, yani hegemonyayı sağlamak aynı zamanda devrimi ilerletmek demektir. (R. Yürükoğlu, *agy*, s.61)

Uzlaşmanın geçici nitelikte olması gereği de bu mantığın uzantısıdır. Uzlaşmanın içerdiği tavizi süregenleştirmek farklılıkların kesin çizgilerinin bilinçlerde bulanmasını getirir. Partinin elini kolunu bağlar.

Birlik eyleme yönelik bir savaş birliği değilse, siyasal tutumlar açık değilse, bu birlik içinde kendi farkımızı, deneyimden öğrenen yığınların bilincine ulaştırmak, onları bilimsel siyasetimiz düzeyine yükseltmek çok zordur. Tersine konumumuzu diğer hareketlerin temsil etmekte olduğu kendiliğindenlik düzeyine doğru indirme tehlikesi vardır.

Lenin, "neden bir blok oluşturalım, sallantılı unsurlarla birlik yığınların basıncını azaltır, sallantıları arttırır" diyor. (Lenin, *agy*, c.36, s.254) Yığınlar arasında devrimci çalışmayla bunların bir kısmını sola, demokrasiye doğru yürümeye mecbur etmekten söz ediyor.

Lenin'den sonraki dönem

1922'den bugüne dünya komünist hareketi içinde "cephe" taktiklerinin evrimi ayrıntılı incelenmesi gereken bir konudur ve bu yazının çerçevesinin dışına çıkar. Ne var ki kısaca, bu evrime değinebiliriz. Bu evrimde 1928 ve 1935 yılları iki önemli dönüm noktası olmuştur.

1928'de "sınıfa karşı sınıf" taktiğine geçilmiştir. Manulski bu taktiğin dayandığı temeli şöyle özetliyor: "Şimdi daha güçlüyüz. Çoğunluğu kazanmak için daha saldırgan olmalıyız." Bu taktikle birlikte sosyal demokrat *işçiler* sosyal faşist olarak tanımlanıyor ve cephenin tabandan kurulacağı savunuluyor.

1922'deki taktiğin savunulmasında da katılıklar, savrulmalar olmuştu. Bu tür tutumlar 1928 taktiğinin uygulanmasında da görülüyor. Örneğin 1931'de, Prusya'da nazilerin önerdiği bir referandumu AKP, "sosyal demokratlar nazilerden daha kötüdür" deyip destekliyor.

Geliyoruz 1935'e. 20 Ağustos 1935 tarihli kararla işçi sınıfının birleşik cephesi ve anti-faşist cephe taktikleri öne sürülüyor. "İşçi sınıfının çoğunluğunun kapitalizmi devirmesi ve proleter devriminin zaferi için bir ortak savaş platformunda birleşmesinden önce işçi sınıfının tüm kesimleri arasında cephe oluşturulması şarttır" deniyor. Sendikal birliğin savunulması isteniyor.

1928'den sonraki tüm zigzaglar ve savrulmalarda çok gerilerde bir tohum olarak duran, zaman zaman kendini gösteren üç yanlışın 1937'lerden başlayarak sürekli konum kazandığını görüyoruz: 1) Adı "taktik" kalmakla birlikte cephe giderek bilinçlerde bir strateji, bir ilke statüsüne doğru ilerliyor. 2) Proletarya hegemonyası ilkesi sulanıyor. 3) Cephenin devrim hedefi ile bağı bulanıklaşıyor.

Bugün dünya komünist hareketi içinde çeşitli partilerin sık sık uyguladıkları "cephe" taktikleri genellikle Dimitrof ile özdeşleştirilir. Oysa Stalin'in onaylamadığı bir görüşün Dimitrof tarafından ısrarla savunulabileceğini sanmak hayal aleminde yaşıyor olmak demektir. Stalin, "cephe" konusunda sessiz kalarak benimsenen taktikleri onaylamıştır. Belki Stalin'in kendisi bunların taktik olduğunu çok iyi görüyordu, koşullar değişince bunları değiştirmek gerektiğini biliyordu ve kendi elini bağlatmak istemiyordu. Ama Stalin, bu taktikler değişmeden öldüğü için "belki"nin kesin doğru olup olmadığını bilemeyeceğiz. Ancak, "neden bu tür cephe taktikleri" sorusunun yanıtını Stalin'in son yazıları içinde bulmaya çalışabiliriz.

Stalin II. Dünya Savaşı sonrası dünyayı ve komünist partilerinin ana hedeflerini şu varsayımlar temelinde yorumluyor:

1. II. Dünya Savaşı ile tek dünya pazarı parçalanmış, iki pazar çıkmıştır. Kapitalistler üretimi kısacak, durumları ağırlaşacak, sosyalist ülkeler hızla gelişecek, kapitalist ülkelerden metal ithal etmeyecek, ihraç gereksinimi duyacaklardır. (J. Stalin, *Son Yazıları*, Sol Yayınları, s.86)

2. Lenin'in, kapitalizmin bunalımlı yapısına rağmen büyük adımlarla gelişebildiğine ilişkin tezi, II. Dünya Savaşı'ndan sonra artık geçerli değildir.

3. Kapitalist ülkeler arasında savaşlar genel olarak kaçınılmazdır. Kapitalist ülkeler ile sosyalist ülkeler arasında savaş kaçınılmaz değildir.

4. II. Dünya Savaşı sonrasında barış hareketi I. Dünya Savaşı sırasındaki hareketten farklıdır ve barışı sürdürmek için demokratik amaçlarla yetinmektedir. (*agy*, s.90)

5. "Kudretli bir güç haline gelmiş olan SBKP'nin gene de halkların güvenine, sempatisine ve desteğine gereksinimi olmuştur ve olacaktır. Bu destek şu anlama gelir: Herhangi bir kardeş partinin, SBKP'nin barışçı arzularını desteklemesi, aynı zamanda, onun, barışın sürdürülmesi için mücadelesinde kendi halkını desteklemesi anlamını taşımaktadır."

6. Burjuvazinin attığı burjuva demokratik özgürlükler bayrağını komünistler yükseltmelidir. Halkın çoğunluğunu kazanmak için bu gereklidir. (*agy*, s.182)

Bu saptamaların hepsi değişik ölçülerde yanlışlar taşıyor. Ne var ki hepsi kendi içinde tutarlı, bütünsel bir bakış açısını — ama yanlış bir bakış açısını — oluşturuyor. Şöyle özetlenebilir: "Eğer barış sürdürülebilirse sosyalist sistemin nitel olarak güçlenmesi temelinde kapitalizm çökecektir."

Ancak bakış açısı bu olunca komünizmin birleştirici ilkesi de elbette "barış" olur. Bu fikirlere bağlı olarak cephelerin de hiç devrimci olması gerekmez vb.

Kapitalizmin tarihin en derin ekonomik krizinin yaşandığı, işçi sınıfı hareketinin pekçok ülkede yenildiği, komünist partilerinin ufalandığı bir dönemi insanlık tarihinin en yıkıcı savaşının izlediği ve bu savaşın yükünü tek başına Sovyet devletinin çektiği ve muzaffer olduğu, ortaya dev bir sosyalist sistemin çıktığı, atom bombasının gölgesi altındaki koşullarda böyle bir yanlış anlaşılabilir. Ama sadece anlaşılabilir. Bu yanlışı 1986'da sürdürüyor olmak, işte bunu anlamak olanaklı değildir.

Burjuvazi yenilmeden militarizm yenilemez.

Oportünizmin militarizm anlayışı

Atılım, ordu-militarizm ayrımı yapılamayacağı, birinin diğerinin mantıki, doğal ve kaçınılmaz sonucu olduğunu gizlemeye çalışıyor. Bütün "kötülüklerin" sorumluluğunu "bir avuç militarist generale" yükleyerek burjuva ordusunun tarihsel misyonunu gözardı ediyor.

Atılım'ın son sayıları, menşevik partinin, burjuva kuyrukçuluğunu iyice gözler önüne seren yazılarla dolmaya başladı. Bu gazeteye artık komünist bir gazete diyebilmek için "önyargılı" bir okuyucu olmak gerekiyor.

Atılım'ın 15 Ocak 1986 tarihli sayısında Doğan Dinç bugünün Türkiye'sinde ordu-militarizm ayrımı yapılamayacağı, birinin diğerinin mantıki, doğal ve kaçınılmaz sonucu olduğu gerçeğini gizlemeye çalışıyor. Bütün "kötülüklerin" sorumluluğunu, "bir avuç militarist" generale yükleyerek, burjuva ordusunun tarihsel misyonunu gözardı ediyor. "Anti-militarist" maske ile "militarizmi" savunuyor. 1982 Anayasası ile ordunun, işbirlikçi oligarşinin, tekellerin çıkarlarını savunmak "zorunda"(!) kaldığını iddia ediyor. Sanki daha önce emekçi sınıfların çıkarını savunuyormuş, savunabilirmiş gibi(!)

Düpedüz burjuvalik

Doğan Dinç şöyle demiş:

"1982 anayasası ile, işbirlikçi oligarşinin, yani işbirlikçi vurguncu tekellerin, Pentagon'la bağlı militarist generallerin, IMF'ye ve işbirlikçi tekellere bağlı, kimi yüksek bürokratların, dilediği doğrultuda orduya içeride halka, dışarıda komşularımıza karşı saldırgan görevler biçilmiştir." (*Atılım*, 15 Ocak 1986)

Ordunun içeride halka, dışarıda başka halklara karşı saldırgan görevler üstlenmesi onun tarihsel misyonu, varoluş nedenidir. Türkiye tarihinin sayfaları bu gerçeğin kanlı kanıtlarıyla doludur. Ordunun 1982 Anayasası ile içeride halka, dışarıda başka halklara karşı saldırgan görevler üstlendiğini söylemek, burjuva ordusunun kırk yıllık suçlarını gizlemek, emekçi yığınların bilincini bulandırmaktır. En demokratik burjuva cumhuriyetinde bile ordunun, burjuvazinin proletaryaya karşı silahlanması olduğu gerçeğini reddederek, *Atılım* proletaryanın bilincine karşı cinayet işliyor. Lenin şöyle diyor:

"Sadece günümüz ordusu değil, günümüz milisi de — en demokratik burjuva cumhuriyetinde bile, örneğin İsviçre'de — burjuvazinin, proletaryaya karşı silahlanmasıdır. Bu öyle temel bir gerçektir ki, üzerinde özel bir şekilde durmaya bile gerek yoktur. Askerlerin (cumhuriyet-demokratik milis dahil) grevcilerin üzerine gönderilmesini belirtmek yeter. Bu, istisnasız bütün kapitalist devletler için ortak bir olaydır." (Lenin, *Gençlik Üzerine*, Sol Yayınları, s.258)

Oportünist *Atılım*, burjuva ordusunun gerçek görevini, işçi sınıfına, emekçi yığınlara açıklamak yerine, onu burjuvaziyi korumaktan vazgeçmeye çağırıyor, burjuva ordusunu, burjuvazinin elinden kurtarmaya çalışıyor.

"Diktatörlüğe sorarsanız, ordunun 'asli' görevi NATO ve ABD çıkarlarını bölgede savunmaktır. 'Tali' görevi memleket içinde emperyalizme, işbirlikçilerine ve düzene karşı çıkanları 'hizaya sokmaktır'. Açık ortada ki ordunun gerçekten yurt savunmasını yapabilmesi bu 'asli' ve 'tali' görevlerin reddedilmesine, ülkemizin ABD'nin ileri karakolu olması gerektiği tezine karşı çıkmaya, ABD üslerinin sökülüp atılmasını ısrarla istemeye ve gerçekleştirmeye, ABD'ye yeni yeni kolaylıklar sağlanmasını engellemeye bağlıdır."

Burjuva ordusunu, burjuvazinin "elinden kurtarıp" ona "yurt savunması" görevini veren *Atılım*, onun bu görevleri "layıkıyla" yapabilmesi için de şunları öneriyor:

"Ordunun yurt savunması görevini hakkıyla yapabilmesi için, demokrasinin kazanılması ve geliştirilebilmesi için anayasa değişikliği istemlerinde ısrarlı olmak gerekiyor. Türkiye'nin yeni bir anayasaya ihtiyacı var. Yeni seçimlere, yeni parlamentoya, yeni hükümete, yeni cumhurbaşkanına ihtiyacı var. 12 Eylül öncesine dönmemek, yeniden 12 Eylüller yaşamamak için hâlâ işkence ve zorbalıkla hüküm süren 12 Eylül'cülerin hak ettikleri cezalara çarptırılmaları zorunluluktur. Demokrasinin ikide bir ordu başları eliyle kazaya uğratılmasını istemeyenler, silahlı kuvvetlerin militarist sivil ve askerlerin tasallutundan kurtarılmasının, ordunun halka karşı kullanılmasına en başta yurtsever subay ve erlerin karşı çıkabilmesinin çarelerini düşünmeli, bunun gereklerini yerine getirmelidirler."

Bu uzun alıntıdaki düşünce ve önerileri toparladığımız zaman, kısa bir süre önce DYP'nin açıkladığı, "anti-militarist" "demokrasi" planı ile ne denli uyum içinde olduğu ortaya çıkıyor.

DYP ile aynılar

DYP şöyle diyordu: "Türkiye'nin tam demokratik bir ortama gelmesi için 1. Kurucu meclis, 2. yeni anayasa, 3. genel seçimler gereklidir." "İhtilallerin olmaması için herkesin paylaştığı bir garanti mutlaka olmalıdır." (*Cumhuriyet*, 7 Ocak 1986)

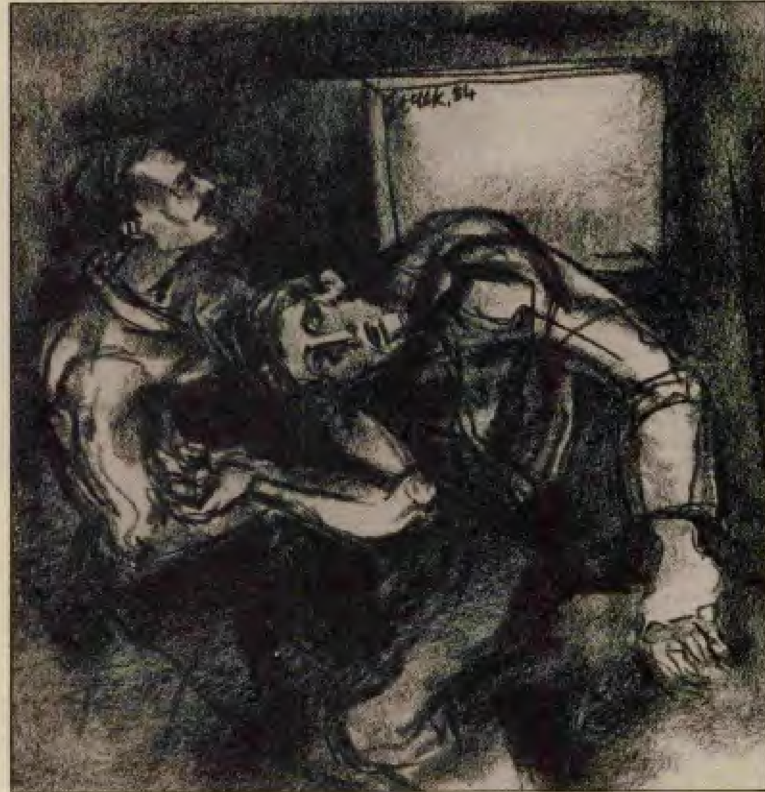
Atılım da aynı şeyleri söylüyor. 1. Yeni anayasa, 2. yeni seçimler, 3. ordunun ikide bir "demokrasiyi" kazaya uğratmasının engellenmesi. (*Atılım* da ihtilallerin olmaması için herkesin paylaştığı bir garanti istiyor.)

Görüldüğü gibi artık azılı menşevik *Atılım*, burjuvazi ile ordu-militarizm konusunda da hemfikirdir. Yeni seçimlerin yapılması ile kurulması olası bir DYP-SHP hükümetini, bugünden ulaşabildiği yığınlara demokratik hükümet diye lanse eden oportünizm bu "demokratik" hükümetin militarizme son vereceğini de iddia etmeye başladı. Militarizme nasıl son verileceği konusunda düpe-düz burjuva düşünceler savunan *Atılım* yeniden "12 Eylül öncesini yaşamamak" konusunda da burjuvazinin kaygılarını paylaşıyor.

12 Eylül öncesindeki devrimci durum burjuvazinin olduğu kadar oportünizmin de "korkulu rüyası"dır. Bu "kabusu" bir daha yaşamamak için, *Atılım*, burjuvaziye "ulusal diyalog" öneriyor.

Uzunca bir süredir komünizmle adından başka bir ilişkisi kalmayan "resmi" partinin "sözcüsü" ordu-militarizm konusundaki burjuva düşüncelerini, militarizme nasıl son verileceği konusundaki burjuva düşüncelerle tamamlıyor.

Burjuva devlet bütün kurumlarıyla parçalanmadan, "yeni seçimlerle", "yeni anayasayla", "yeni hükümetle", "yeni cumhurbaşkanıyla" militarizmin egemenliğine son verilebileceği "düşü"nü yaymaya çalışıyor. Yığınların gözünde yıpranan burjuva ordusunu aklıyor. Sınıf

mücadelesinde reformizmi yayıyor. Militarizmin, günümüz kapitalizmin mantıki, doğal, kaçınılmaz sonucu olduğunu söyleyen Lenin ise şöyle diyor:

"Askerleştirme şimdi tüm kamu yaşamına sızmış bulunmaktadır. Emperyalizm büyük devletlerin dünyayı bölüşmek ve yeniden bölüşmek için sürdürdükleri şiddetli bir mücadeledir, bu nedenle, kaçınılmaz bir şekilde, tarafsız ülkelerde, küçük ülkeler dahil bütün ülkelerde militarizmin devamına yol açmak zorundadır." (*agy*, s.261)

Militarizmin egemenliğine kapitalizmin sınırları içinde, reformlar yoluyla son verilebileceğini savunan oportünist görüşlere karşı Lenin, proletaryanın militarizme karşı mücadelesini şöyle dile getiriyor:

"Sonuç olarak, Rus devriminin ve 1871 Paris Komünü'nün tarihi bize şu reddolunamaz dersi vermektedir: Halk ordusunun bir bölümünün öteki bölümüne karşı başarılı bir savaşı olmaksızın, militarizm hiçbir zaman ve hiçbir şekilde yenilgiye uğratılamaz. Militarizmi lanetlemek, ondan nefret etmek, onu 'reddetmek' zararlarını kanıtlarla eleştirerek tanıtlamak yetmez. Askerlik hizmetini yumuşak başlılıkla reddetmek ahmaklıktır. Proletaryanın devrimci bilincini uyanık tutmak değil, en iyi elemanlarını yalnızca genel anlamda değil, halk içinde mayalanmanın en yüksek derecesine ulaştığı zaman devrimci ordunun başına geçirmek için somut olarak hazırlamak gerekir. (*agy*, s.139)

"Militarizmin egemenliğine son verebilmek" başlıklı yazıda *Atılım*, militarizme karşı Leninist savaş yerine, reformist "anti-militarist" propaganda yürütüyor. Ancak belirtelim ki, bu reformist propagandayı, reformist programı temelinde yürütüyor ve "tutarlılıkla" yürütüyor. "Resmi" partinin programında konuyla ilgili bölüm şöyle:

"Silahlı kuvvetlerin görevi ulusal bağımsızlığı korumak, dünya barışına ve halkın çıkarlarına hizmet etmek olmalıdır." (*M. Suphi: 100. yıl tezleri*, s.106)

Burjuva devleti yıkılmadan, burjuva ordusu dağıtılmadan, "onun" halkın çıkarlarına, dünya barışına hizmet edebileceğini sanmak, proletaryanın, yığınların bilincine, reformist-burjuva düşünceleri sokmaya çalışmaktır. Burjuva ordusunun parçalanması, dağıtılması gerektiğini savunan Leninizmi reddetmektir. Militarizme karşı Lenin'in çağrısı, burjuvazinin olduğu kadar oportünizmin de korkulu rüyasıdır.

"Proleter kadınları buna karşı ne yapacaklardır? Yalnızca her savaşı ve militarizmle ilgili herşeyi lanetleyecekler ve silahsızlanmayı mı isteyeceklerdir? Gerçekten devrimci olan bir sınıfın kadınları hiçbir zaman böyle utandırıcı bir rolle yetinmeyeceklerdir. Bunun yerine oğullarına şunları söyleyeceklerdir. 'Yakında büyüyeceksin. Sana bir tüfek verecekler. Onu al ve bu savaş aracını iyi öğren. Bugün bu savaşta yapıldığı gibi ve sana sosyalizme ihanet edenler tarafından öğütlendiği gibi kendi kardeşlerine, öteki ülkelerin proleterlerine ateş etmek için değil, ama kendi ülkenin burjuvazisine karşı mücadele etmek, sömürüye, sefalete çocuksu arzular yoluyla değil, burjuvaziye karşı kazanılacak bir zafer yoluyla ve burjuvazinin silahsızlandırılmasıyla bir son vermek için bu bilgi sana gereklidir." (*agy*, s.261)

Bunların adı komünist

Oportünist "TKP" ordu-militarizm düşüncesiyle, bir kez daha hangi sınıfın sözcüsü olduğunu, hangi sınıfın çıkarlarını savunduğunu gözler önüne seriyor. Bir kez daha proletaryaya ihanet ediyor. Burjuva devlet yıkılmadan, burjuva ordusu dağıtılmadan militarizm önlenemez. Burjuva ordusunun gerçek misyonu yığınların önünde açıklanmadan militarizme karşı mücadele yürütülemez.

"Burjuva ordusu parçalanmadan, çalışamaz hale getirilmeden devrimin utkuya ulaşması olanaksızdır." "Devrimci işçilerin, askerlik sanatını öğrenmeleri için, askerlikten en iyi şekilde yararlanmaları yönünde yoğun propaganda yapılmalıdır. Öte yandan ordunun emekçi halka karşı bir baskı aracı ve bölgede barışa ve komşu sosyalist ülkelere karşı bir saldırı unsuru olduğunun propagandası yürütülmelidir." "Ordunun parçalanması, çalışamaz hale getirilmesi ana olarak sınıf savaşımı ve onun vardığı aşamalara denk düşen yöntemlerin kullanılmasıyla olacaktır." (*TKP — İşçinin Sesi* 5(1). Kongre, *Belgeler*, s.76-77)

Ordu-militarizm anlayışı, bir kez daha, oportünizm ile Leninizm arasındaki ayrımı ortaya çıkarmıştır. "TKP" adı, artık oportünistler için "boyunlarında taşıdıkları ağır bir yük" haline gelmiştir. Bugün artık TKP, TKP — *İşçinin Sesi*'dir ve bu gerçek hergün biraz daha açık görülecektir.

Oportünizm yenilmeden burjuvazi yenilemez.

Burjuvazi yenilmeden militarizm yenilemez.

C. Toroslu

Resmi partide, dürüst çalışma yürütmek isteyenlere yer kalmadı

Deneyim öğretiyor, artık herşey çok açık

M Barış, resmi parti içinde yıllardır iyi niyetli, dürüst ve girişken bir çalışma yürütmüş, açık sözlü bir yoldaştır. Tam da bu nitelikleri yüzünden başından dert eksik olmamaştır. M. Barış bu dertleri yoldaşça eleştiriyle çözebileceğini sanmış, ama çeşitli deneyimlerden sonra, iyi niyetli komünist çalışma yürütmek isteyen bir insanın resmi parti içinde kalamayacağını anlamıştır.

Yaklaşık 9 yıllık partiliyim. Uzun yıllar daha çok işçi gençler arasında çalışmakla görevliydim. Hücrede önce iki kişiydik. Sekreter yoldaş ve ben. Zaman içinde kazandığımız yeni üyelerle beş kişiye kadar çıktık. Bu kadar da değil, partiye daha birçok üye kazandık. Ayrıca güzel, yaratıcı çalışma yöntemleri uyguladık.

Yaptığım işi geliştirebilmek için sürekli düşünüyor, okuyordum. Aklıma gençler arasında dostluk hücreleri kurmak geldi. Üç tane kurdum. Bunlar beşer kişiden oluşuyordu. Başlarında sekreterleri oluyordu. Haftada bir toplantı yapıyorlardı. Toplantıları gizli yapılıyordu. Haftada bir, bu dostluk hücrelerinin sekreterleriyle görüşüyorduk. Yavaş yavaş, hücre çalışması nasıl olur, bu konu üstünde duruyorduk.

Bu çalışmayı tamamen kendi girişimimle başlatmıştım. Bunlar parti hücresi değil, partiye hazırlık hücresiydi. Partiye bir rapor yazarak uygulamayı anlattım. O zamanlar beni çok takdir ettiler, "çok yaratıcı" olduğumu söylediler. Aynı tür çalışmayı başka yerlerde de uygulamışlar.

Gençler arasında spor, sanat, dil çalışmaları yapıyorduk. Benim görevim daha çok sporla bağlıydı. Etrafımızdaki gençlerin sayısı giderek büyüdü. Türkiye'de politik hareketin hızlı olması burada da yansıyordu. "Burası komünistlerin yeridir" diye söylentiler dolaştığı halde gençlik kitlesi çalışmalara geliyor ve politikleşiyordu. 1 Mayıslara çok sayıda genç sempatizanımız da katılıyordu.

Bu sıralardaydı, *İşçinin Sesi* çıkmıştı. Bana *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabı da parti kanalıyla verilmişti. Kısa bir süre sonra kitap benden alındı. Sebep gösterilmedi. Daha sonra Demokratik İşçi Derneği'nde, *İşçinin Sesi*'nin oportünist olduğu, fakat çok ince oportünistlik yaptığı için bizlerin bunu anlayamayacağı söylendi. Ardından "bunlar TKP'den atıldılar" dendi.

Bazı yoldaşlar, "biz bilmiyoruz, böyle bir karar yok" dediler ama açık konuşmak istemediler. Bende de bir merak uyandı. Neler yazıyor bu adamlar diye, Bilim Kitabevi'ne gidip zaman zaman *İşçinin Sesi*'ni alıyordum ve okuyordum. Sonra da gazeteyi saklıyordum. Görülür de partiden atılırım diye korkuyordum. Burada parti üyelerine her türlü psikolojik baskı yapıldı, üyelerde korku yaratıldı. Hâlâ da devam ediyor. Daha geçenlerde bana söylenen şu oldu: "*İşçinin Sesi* ile kontağa geçmişsin. Seni arıyor, soruyorlarmış. Bak onlarla ilişkiye geçersen politik yaşamın sona erer." Ama ben artık eski ben değildim. Cevap verebiliyordum, verdim de. Benim de kendime göre tecrübelerim vardı.

Bu tecrübelere dönersek... 1980 yılında cunta gelene kadar ufak tefek aksaklıklar olmasına rağmen parti çalışmaları düzenli yürüyordu. 12 Eylül'den sonra partide birşeyler olmaya başladı. Bunu ilk başta pek iyi kavrayamadık.

Önce bir metin geldi. "Bunu sindire sindire oku, daha sonra üzerinde eğitim yapacağız." dendi. Metin 12 Eylül ile ilgiliydi. İçinde yazanları tam hatırlamıyorum ama 12 Eylül'ün faşist olmadığı, cuntanın bir bütün olmadığı, Kenan Evren'in ılımlı kanattan olduğu, kanatların arasına koma sokma, cuntayı çatlatma politikası izleneceği vb. söyleniyordu. 12 Eylül'e faşist demiyorduk. Kafama şu takıldı:

Aynı generaller 1980 başında muhtıra verdiklerinde, muhtırayı protesto etmek üzere yaptığımız eylemler sırasında faşistler ve yobazlar saldırmışlardı ve bir yoldaşımızı, Celalettin Kesim yoldaşımızı şehit vermiştik. Olay şöyle olmuştu:

Muhtırayı protesto etmek için 5 Ocak'ta yapılacak miting bildirilerini dağıtma, duyurusunu yapma sırasında iki gün faşistlerle kapıştık ve iki kere onları alabildiğince dövdük. Birinde Celalettin yoldaş da vardı ve o olay sırasında faşist tabanca çekti ama ateşleyemedi. Bu kapışmaların ardından 5 Ocak mitingine gittik. Benim bulunduğum güvenlik ekibinin sorumlusu Celalettin yoldaştı.

Biz gittiğimizde faşistler ve yobazlar camiden boşalmışlardı. İl komitesi sekreteri, bana git aralarına gir bak bakalım ne konuşuyorlar dedi. Gittim. Komünist öldürmek sevaptır gibi laflar ediyorlardı. Gelip söyledim, düzenli geri çekilip, U-Bahn'ları tutalım dedim, "yok saldıramazlar, sen yine git dinle bakalım" dedi. Tekrar gidip aynı şeyleri söyledim. Üzerimizde tırnak makası bile yoktu. Bu kez sekreter işin ciddiyetini anladı ama iş işten geçmişti. Faşistlerle yobazlar saldırdılar. Ortalık kan gölüne döndü. Celattin yoldaş üç yerinden bıçaklanmıştı. Birçoğumuz yaralandık, ama onu kaybettik. Cenazesi çok büyük oldu. 20 bine yakın insan katıldı.

Bu olayda il komitesi sekreteri hatalıydı. Sonradan benim getirmemle eleştirildi, bu olayla da bağlı olarak görevinden alındı. Ama hata yalnızca onun kişisel hatası değildi. Dernekte seminerler veriliyor, yobazların bize saldıramayacağı, faşistlere karşı onlarla eylem birliği yapmamız gerektiği söyleniyordu. Oysa asıl faşistler onlarla eylem birliği içindeydiler ve muhtırayı birlikte korudular. Aynı muhtırayı verenler şimdi baştaydı ve biz cuntaya taşıst demiyorduk.

12 Eylül'den sonra partide başlayan değişmeleri seziyordum. Belirli insanlar beni arayıp sormaya başladılar. *Kurtuluş*'ta, *Atılım*'da değişik yazılar çıkıyordu. O güne kadar ne seminerlerde, ne başka yerde Kemalizm konusunu konuşmamıştık. Bu konu patlak verdi. Kimisi Kemal'e anti-emperyalist, kimisi karşı devrimci diyordu. Hepsi de yoldaşlarımdı.

Bu arada yeni bir il komitesi sekreteri geldi. Bizim hücre toplantısında, "NATO'yu demokratikleştireceğiz, bugüne kadar keskin, sol konuştuk, halk rağbet etmiyor" dedi. Ben kafama takılan soruyu sordum ve yanıt istedim. Dedim, biz düne kadar bunu emperyalizmin silah gücü diye biliyorduk, savaş makinası diyorduk, üsler kapansın, kölelik anlaşmaları yırtılsın diyorduk, bence bu istemler doğruydu. Bana, "herhalde senin kafanın içine girenler var" dediler.

Artık guruplar, fraksiyonalaı çoktan oluşmuştu. Herkes kendine "adam" kazanmak istiyordu. Partizan ekibi vardı, bir de muhalefet gurubu.

İl komitesi sekreteriyle aramızda tartışmalar oluyordu. Bu il komitesi sekreteri, benim hücre sekreterimin suçunu yakaladığı halde, kendi "adamı" olduğu için suçu örtbas etti.

Benim parti ilişkim olmayanlar da gelip bana emirler yağdırıyordu. Herkese, "başka arkadaşa söyle o bana iletir" diyerek parti kanallarını hatırlatmak zorunda kalıyordum. Bu arada partiye bir kişi daha kazandım. Onu partiye benim almamı kabul ettiler. Ona tüzüğü okutmak için tüzüğü istedim. Önce "bakarız, ederiz" dediler, sonra verdiler. Yoldaşı aldık. Bir süre birlikte çalıştık. Sonra onu başka yere aktardılar. Sonradan öğrendim ki onunla benim hakkımda konuşmuşlar. Beni bulunduğum görevden almak istediklerini, çevremde çok genç sempatizan olduğunu, partiye karşı çıktığımı söylemişler ve ondan benimle birlikte çalışıp beni soyutlamasını istemişler. O da geldi bunları bana anlattı.

Bu arada hücre toplantılarımız yapılmıyordu. İl Komitesi sekreteri beni bir toplantıya çağırdı. Giderken merkez komitesine iletilmek üzere bir rapor hazırladım. Toplantıya gittiğimde, gündemin ilk maddesinde bana "terket" dedi. Tehditler savurdu. İşin tuhafı, ne ceza vardı, ne partiden attık deniyordu. Bu toplantının dışında bana karşı güvenlik(?) önlemi alınmıştı. Bir de tezgah kurulmuştu. Birini daha benimle dışarı çıkarmışlardı. Meğerse bu oyunmuş. Sonra onu almışlar.

Bu gibi oyunlar oluyordu. Bu kişiler benim bulunduğum yerlerde, çevrede faşistler bile olsa, gelip bağıra bağıra, "ne oldu senin pasaport işin" vb. provokatif sorular soruyorlardı.

Bu saldırılar karşısında biz de belirli yoldaşlarla bir muhalefet gurubu oluşturmuştuk. Önce bir yoldaşın evinde iki gün süren bir toplantı yaptık. Partiyi düzeltme kararı aldık. Bu dönemde yönetim de bizi derneklere sokmama kararı aldı ama partiden atmadı. Bir tek, gurubun başının atıldığı açıkça söyleniyordu.

Muhalefet olarak aktif çalışıyorduk, eylemlere katılıyorduk. Yönetim dövme tehditlerini Almanlar yüzünden yaşama geçiremiyordu. Ancak muhalefette bir süre sonra bir gevşeme başladı. Birşeyler olduğunu sezdim. Bu arada muhalefetin bir kesiminin bırakıp gittiği, partizanla ilişkiye geçtiği söylendi. Bir kişinin kariyerist pazarlıklar yürüttüğünü öğrendim. Daha sonra, bana bunları söyleyenlerin de partizanla ilişki içinde oldukları ortaya çıktı.

Derken, beni bir gün birisiyle görüşmeye çağırdılar. Bir politbüro üyesi ile görüştük. Bu kişi 5. Kongre'nin yapıldığını, herşeyin düzeldiğini söyledi. Bu görüşmede öğrendim ki bana eskiden bir yıl üyeliği askıya alma cezası verilmişmiş. Bana "artık sen çalış" dedi. Ben de, ben her zaman zaten çalışmaktan yanayım dedim. Kalış sorunlarımdan konuştuk, öncekiler gibi o da bazı sözler verdi. Sonra bir toplantıdan söz etti. Ben de gelirim ama raporumu da veririm dedim. Raporu hazırlarken biraz yumuşat, Haydar Kutlu'dan, parti kararlarından bahset dedi. Tamam ama düşüncelerimi, yaşadığım olayları yazarım dedim. "Yaz" dedi.

Toplantı oldu. (Yandaki raporun verildiği toplantı — *İ.S.*) Yönetimden, muhalefetten çeşitli temsilciler vardı. Bazı polemikler geçti. İdeolojik, politik sorunlarım yanıtsız kaldı. Daha toplantıda kafama sorular takılmıştı ama gönlüm herşeyin düzelmesinden yanaydı ve yine şevkle göreve başladım.

Görevim yine işçi gençlik arasındaydı ve bedelli askerlik konusundaydı. Yayın dağıtım görevim de vardı. Bana işçi gençlik üzerine bir seminer verdirdiler. Turnuva düzenledik, çok başarılı oldu. Ama çalışmalar sırasında börek, döner sorun-

Bazı önemli noktalar

Muhalefet gurubu çıktıktan sonra Türk Merkezi'nin ismi üzerine tartışmalar başladı. Biz muhalefet gurubu olarak dedik, niye Türk Merkezi? Burası Türkiyelilerin geldiği yer, Türkiye'de sadece Türkler yaşamıyor. Kürtler de var, Çerkezler de var. Buraya Kürt yoldaşlar da geliyor ve özellikle Kürt yoldaşlar niye Türk Merkezi ismini kullanıyorsunuz diyorlar. Niye Türkiyeliler Merkezi olmuyor? Bu genel kurullarda tartışıldı ve Türk Merkezi'nin ismi değişecek diye genel kurulda karar alındı. 5 senedir karar hayata geçecek. Her genel kurulda tartışılıyor, ismi değişecek diye karar alınıyor, fakat ismi değişmiyor.

İkincisi, 1 Mayıslarda Türk bayrağı ile yürünmesi. Kürt yoldaşların da eline Türk bayrağı veriliyor. 1 Mayıs'a çıktığımızda 100 tane bayrak varsa; 90'ı Türk bayrağı. Öyle felaket bir durum. Bu devamlı tartışıldı. Türk Merkezi'nin yönetim kurulu toplantılarında, üye toplantılarında, hücre toplantılarında. Ben özellikle rapor verdim. Raporda 1 Mayıs'ın içeriğine de değinmiştim. Nedir 1 Mayıs, ben kendim ne anlıyorum ve hangi bayrakla yürünmesi gerekir, bunları söyledim. Eleştirilerim sonucunda son 1 Mayıs'ta sadece bir-iki tane Türk bayrağı vardı, gerisi kızıl bayraktı. Ama yine Türk bayrağı vardı yani! Şunu diyorlar: Türk bayrağına sahip çıkılması lazım, o bizim ulusal bayrağımızdır. Ulusal bayrağa sahip çıkmak lazım. Bunun üzerine çok tartışık.

Kemalizm üzerine de çok tartıştık. Hücre toplantılarında, son geniş toplantıda, üye toplantılarında bayağı tartışıldı. ... Kemalizmin anti-emperyalist olduğu, K. Evren'in de Amerikancı ve NATO'cu olmadığı toplantılarda açıkca söyleniyordu. İl komitesi sekreteri söylüyordu.

Şöyle birşey daha olmuştu. Sanırım 1981'deydi, il sekreterleri çok değiştiği için karıştırıyorum. Neyse, biri geldi, (...) konuşuyoruz. Beni ikna etmeye çalışıyor. "Ya, Lenin'in zamanı geçmiştir artık, Leninizm geçmiştir artık, bitmiştir" dedi. Fakat ben artık bazı şeyleri açık açık söylemeye kararlıydım. İl komitesi sekreteri yaşlıymış, cevap vermeyelim, aman saygı duyalım, onu dinleyelim gibi bir anlayış bende çoktan gitmişti. Bence dedim, Leninizmi değiştirmek değil, günün koşullarına göre geliştirmek lazımdır. Benim fikrim bu, dedim. "Sen artık tamamsın, senin kafan gitmiş" dedi. "Valla", dedim, "gittiyse gitmiştir". Çok kısa oldu. Hadi bana eyvallah, hadi sana güle güle. O kadar, çok kısa. ... Daha neler konuşacaktı bilmiyorum. Giriş böyle oldu. Girişe cevap verince, iş bitti.

Bu il komitesi sekreteri o toplantıda İtalyan ve İspanyol Komünist Partilerinin başarılı çalışmalarından da bahsetmişti. Aynı olay İtalyan KP sekreterinin öldüğünde oldu. Menşevik yazarlardan biriyle (...) sohbet ediyorduk. *Türkiye Postası*'da da çıkan haberi gösterdi ve şöyle dedi: "Bak görüyor musun, İtalyan KP sekreterinin cenazesinde 1 milyon insan yürümüş. Bu çok önemli. Bence önemli değil dedim. İtalyan KP'si NATO'yu demokratikleştireceğiz diyen, NATO'ya hayır demeyen bir parti dedim. Ben parti de diyemiyorum, dedim. Niye, dedi. Dedim, bu partinin üye kartları gazete bayilerinde satılıyor, insanlar üye kartlarını gazete bayilerinden alıyor, dolduruyor, partiye üye oluyor, sence bu parti midir? Hiçbir cevap vermedi. Konuyu değiştirdi.

M. Barış (Halil)

ların gençliği örgütlemenin önüne koyan bir anlayış vardı. Oysa yeni bir hareketlenme söz konusuydu. Parti düzeyinde her kafadan bir ses çıkıyordu. Sekreterimden başka herkes işime karışıyordu. Sekreterime soruyordum: Ya ben seninle mi çalışıyorum, başkalarıyla mı? Daha sonra İzmir'de gençlik çalışması yapmış bir sekreter geldi.

Ben şevkle çalışıyordum ama ikide bir karşılaştığım güvensizlik şevkimi kırmaya başlamıştı. Gençleri Türk Merkezi'ne götürüyorum, hemen iki kişi kontrol memuru gibi gelip kulak kesiliyordu. Ayrıca eylemlere ticari yaklaşım da canımı sıkıyordu. Merkezden gelen bir yoldaşa bunları anlattım. Bana bozuldu. Sonra her toplantıda polit-büro üyesinin verdiği sözün ne zaman yerine getirilecğini soruyordum ve sürekli atlatılıyordum. Rapor yazdım. Buna çok kızdılar.

Bir soğuklaşma başladı. Ben de kendilerine, "siz sözünün eri değilsiniz, insanlara yoldaşça güvenle yanaşmıyorsunuz, ben aksaklıkları düzeltmek için iyi niyetle çabaladım ama boşuna" dedim ve onlarla çalışmayacağımı söyledim. Konuşmak için geldiler, "konuşacak birşey yok" dedim.

Bundan sonra baktım gençler kahve köşelerindeler, oyun salonlarındalar. Birşeyler yapalım dedim bazı arkadaşlarla birlikte Barış Gençlik adlı derneği açtık. Menşevikler dernekte olay çıkarmak istediler. Alman partisinin festivallerine, eylemlerine katılıyorduk. Bundan da çok rahatsız oldular. Ama sonra, bu derneği, "benimseme" taktiklerine başvurdular. Yeniden sıcak ilişkiler kurmak istediler. Ben derneğin onlarla bir ilgisi olmadığını anlattım. "Kızgın mısın" gibilerden sorular sordular. "Sorun kişisel kızgınlık sorunu falan değil" dedim. Biz çalışmalara dernek olarak devam ettik.

Bir süre sonra derneği polis bastı. Tam o sırada içeride, derneği ziyarete gelmiş, *İşçinin Sesi*'nden ... yoldaş da vardı. Dernekte kimlik kontrolu yaptılar ve beni gözaltına aldılar. 4 gün içeride kaldım. Bu arada bizim arkadaşlar avukat tutmuşlar, Alman partisine bildirmişler. Sonunda bırakıldım.

Şimdi bu olaya dayanarak benim hakkımda "polis" söylentisi yaymaya çalışıyorlar. Genç bir sempatizan arkadaşa ve eskiden birlikte çalıştığım yoldaşa söylemişler. Ben de anlattım. Yıllardır buradayız, politika içinde kanunları, nasıl davranılması gerektiğini falan biraz öğrendik, dedim. Menşevikler arasında da serbest dolaştığına şaşırılabilecek kişilerin olduğunu, ama bunların polis olmadığını söyledim. Gerçekte korkuları şu:

Derneğe telefon ediyorlar, "*İşçinin Sesi* ile kontağa geçmişsin, seni arayıp soruyorlarmış, nasıl aran iyi mi" diye soruyorlar. Ben de iyi, gazeteler de geliyor, konuşuyorum da diyorum. Kimisi pek birşey diyemiyor, kimisi "*İşçinin Sesi* ile kontağa geçme, politik yaşamın sona erer" diyor. Hangi politik yaşamdan bahsediyorlar? Onların anladığı türden politik yaşamı ben anlayamıyorum, yüzlerine de söylüyorum. İnsanın, benim anladığım tür politik yaşamını ise kimse durduramaz.

M. Barış (Halil)

M. Barış'ın 24 Ocak 1984'te herşeyin düzeleceği umuduyla yaptığı eleştiriyi içeren raporu özetle yayınlıyoruz.

Umutla yapılmış bir eleştiri

"Yoldaşlar, ben şimdi 1980 devirmesinden sonra Batı Berlin il örgütümüzün çalışmalarından ve yöneticilerinden, davranışlarından, temel örgütte çalışan bana dayatılmak istenen, partimizin politikası diye tanımlanan, onlara göre ince politikadan, senin kafan almıyor diye kafama vura vura dayatılmak istenen bu sağ politikadan, ya bunu anlarsın ve uygularsın, eleştiri getirmezsin, olduğu gibi kabul edersin, ya da çekip gidersin diye dayatılan politikadan bahsetmek istiyorum.

"Örneklere o dönem hücre toplantılarından alıntılar yaparak başlamak en iyisi bence.

"Diğer bir toplantıda, bir soru daha yönelttim: *Kurtuluş* gazetesine Brejniyef yoldaşımızla cunta başı Evren'in yan yana resmi basılmış, ilişki kurduğumuz kitle, *Kurtuluş* gazetesi sattığımız halk, bana bizzat gelip soruyorlar, dedim. Olanları olduğu gibi aktardım. Hücre toplantılarında bana karşı alınan tavır, 'vay bunları sana kim öğütlüyor, kim öğretiyor' deniliyor, bağırılıyor, çağırılıyordu. Geceleri düşünceden uyuyamaz olmuştum. Kafam başka birşey düşünemez olmuştu. Buna emin olun yoldaşlar.

"Diğer bir konu daha. Askerlik yasası konusu. Partimiz burada ilk dönemde hızlı bir çalışmaya girdi ve bu konuda gençlerin ilgisini çekerek örgütlemeye gittiğini biliyoruz. Bizler gençlik arasında komiteler kurup onlarca genci bir araya topladık. Gece yaptık, afişleme yaptık, toplantı yaptık, gençliği bu konuda örgütleme konumuna, dönemine getirdik ve doğruları gösterdik. Daha sonra üst komiteden yoldaşımız toplantıya geldi, 'bu iş burada bitmiştir, bu konu kapanmıştır' dedi. Nedenini sordum. Şunu dedi: Alternatif yok. Peki dedim, bu kadar genci bir araya topladık, çalışmaları düzenli hale getirdik, gençler etrafımızda, aileleri devamlı bizi arıyorlar, dert yanıyorlar, biz onları aydınlatıyor, bilgiler veriyoruz. Güvenlerini kazanmıştık, şimdi ne olacak dediğimizde, 'sen dogmatizm yapıyorsun, bu parti kararıdır, sen başka konularda da sekreter yoldaşını sıkıştırmışsın, bu böyle gitmez' dedi. Ben şöyle dedim: 'Ama sekreter yoldaşım toplantıyı yarıda kesti gitti'. 'Keser' dedi. Ve yoldaşlar her sorumda terslendim, azarlandım.

"Ve şimdi benim için çok önemli olan, o dönem son parti toplantıma geliyorum.

"Ben bu durumları partime bildirmek amacı ile merkez komiteye iletilmek üzere bir rapor yazdım. Raporda çalıştığım semtte çalışmaları, eksiklikleri ve bu durumları bildirmek istemiş, partimi bu konuda aydınlatmak istemiştim. Toplantı yerine geldim. Gündem yapıldı. 'Gündemin birinci maddesi', yoldaş dedi, 'senin hakkında karar'. 'Kahveni iç, toplantıyı terket, bizlerle bağın burada bitmiştir. Çalıştığın yere de gitmeyeceksin.' Ayağa dayıvari kalkarak, 'seni orada görmeyeyim' dedi. Ben 'olur' dedim, 'yalnız ben şu raporumun merkez komitesine iletilmesini istiyorum, iletilmeden önce burada, bu toplantıda okuyup yoldaşlarımın da fikrini almak istiyorum, onayını da tabii.' Ayağa kalktı. 'Sen git bu raporu *Tercüman* gazetesine ver' dedi. Sinirden tiril tiril titriyordum. Ben partime, merkez komitesine iletilmek üzere rapor yazıyorum, bu yoldaş bana *Tercüman*'a git ver diyor, beni bir polis, bir faşist ile bir tutuyordu. 'Haydi yallah' dedi ve 'bu söylediklerimi de sakın kimseye duyurma' dedi, 'bak sonra çok fena olur' dedi, bir de tehdit etti, kalktım gittim. Daha sonra benimle aynı hücredeki yoldaşlar da toplantıyı terketmişler.

"Yoldaşlar parti bağım koptuktan sonra Sosyalist Birlik Partisi'nin (SEW) hazırladığı 1 Mayıs gecesinde bazı yoldaşlar bana sempatizanların yanında saldırdılar, burada söylenmeyecek küfürler savurdular, yanımdaki sempatizanlara ağıza gelmeyecek laflar ettiler. Sempatizanlar şaşırmıştı. Ne var, ne oluyor diye birbirlerine soruyorlar, beni de soru yağmuruna tutuyorlardı. Bu suçun faturasını kim ödeyecekti! Ama partim, geçmişin değerlendirmesini yapacaktı, bundan emindim."

"Bir de şu olayı aktarmak istiyorum: Batı Berlin'de gençlik örgütü SJV'nin organize ettiği, çoğu ülkelerin gençlerinin katıldığı gençlik festivalinde neler oldu, onları da bir bir anlatacağım. Biz ... olarak ve SJV'nin üyeleri olarak stand için başvurduk ve kabul edildi. Bu gençlik festivalinin ön hazırlık çalışmalarına aktif katıldık. Gece gündüz demeden, uykusuz kalarak SJV'ye yardımcı olmaya çalıştık. Bu bizim görevimizdi, görev anlayışımızdı. Diğer taraftan bu yoldaşlar gene azgınca saldırdılar. Bizim standı parça parça edecekler, bizi de döveceklermiş. Bunu da bizzat gidip SJV'ye söylemişler, 'onlara stand vermeyin, biz o standı parçalarız, onları da döveriz demişler. SJV'den karşılık şu: 'Bu arkadaşlar bize hazırlık çalışmalarında o kadar çok yardım ettiler ki bizden fazla çalıştılar. Daha önceki çalışmaları da öyle. Böyle birşey yaparsanız bizi karşınızda görürsünüz.' Şimdi yoldaşlar soruyorum bu yapılanlar suç mudur, yoksa değil midir?

"Parti içinde tartışma, eleştiri ve özeleştiri yapılmalıdır. Ben partim için çalışmak istedim yoldaşlar. Bunun için bana azgınca saldırdılar. Çalıştığım gençlik örgütüne 'ya senin pasaport davası ne oldu, hâlâ poliste mi hâlâ illegal mi kalıyorsun' diye gençlerin arasında bağırarak, konuşarak benim durumumu likide ediyorlardı. 'Ne haber ulan namuslu oportünist' diyorlardı.

"Yoldaşlar, ben aydınlanmak istediğim ve o dönem buradaki parti çalışmalarına eleştiri getirdiğim için bu durumlara düştüm. Bizler hatalarımızı görüp eleştirmiyorsak, kendi aksaklıklarımızdan söz etmekten korkuyorsak, geçmişten ders çıkarıp eksikliklerimizi, hatalarımızı söylemiyorsak, yok oluruz yoldaşlar.

"Lenin ne diyor yoldaşlar. 'Şimdiye kadar yok olup giden devrimci partilerin tümü, diyordu Lenin, böbürlendiklerinden, kendi güçlerinin neden ibaret olduğunu görmemelerinden, kendi aksaklıklarının hakkında söz etmekten korktuklarından ötürü yok olmuşlardır. Biz ise yok olmayacağız, çünkü kendi eksikliklerimiz hakkında konuşmaktan korkmuyoruz, biz eksikliklerimizi aşmayı da öğreneceğiz, diyor Lenin yoldaşlar. F. Engels şunu diyor: Benim kanımca daha üstün çalışmayı öğrenmesi için partinin geçmişteki çalışmalarını eleştirmesi önemli rol oynamıştır.

"Yoldaşlar, burada birşey daha kafama takılıyor. Partimizin 5. Kongre belgelerinde şöyle deniliyor: En başta Sovyetler Birliği olmak üzere ve öteki sosyalist ülkelerle Türkiye arasında barış içinde yan yana yaşama ilkelerini faşist diktatörlüğe dayatmak için savaşımı yükselteceğiz. Yoldaşlar, benim bildiğim şu anda en güncel görev faşist cuntayı devirmektir. Faşizm diyoruz. Faşizmin zaten özü savaştır. Şu anda bizlerin en güncel görevi faşist cuntayı alaşağı etmektir. Bu uğurda savaşımı yükseltmemiz lazımdır. Bunu da belirtmek istiyorum.

"Yoldaşlar, parti çalışmalarının başarısı büyük ölçüde olmak üzere partiyi yöneten kişi ve elindeki kadrolardır, partinin, kendi kadrolarının yeteneklerini, bilgi ve deneyimlerini geliştirmesine doğrudan bağlıdır. Kadroların çok önemli olması sonucu, onların seçimi, hazırlanması doğru bir biçimde eğitilerek, kendilerinden en iyi şekilde yararlanılması parti içi çalışmalarının en önemli yönlerinden birini oluşturuyor. Partimiz önümüze 5. Kongre kararlarının hayata geçirilmesi görevini koyuyor. Bu bir kadro sorunudur. Bu konuda alınan kararların hayata geçmesi için partimizin sağlıklı kadrolar seçmesi zorunludur. Bu bir görevdir. Partimizin de bunu yaptığından eminim. Güvenim sonsuzdur.

"Bizler, Bilen yoldaşımızın kızları, oğulları, onun hayatını, ömrünü verdiği sosyalizm utkusu için bir kere daha söz verelim: Partimizin 5. Kongresi Marksizm-Leninizmin ilkelerini ve namlarını hayata geçirecek bir dönüm noktası olsun!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın TKP!

M. Barış (Halil)

Genişletilmiş toplantıda V. Sarısözen'e verilmiştir."

Menşeviklerin acizliği

Batı Berlin'de yapılan barış yürüyüşünde Barış Gençlik üyeleri yayın satışı yaptılar, Almanca *Türkei Spiegel* dergisi sattılar. Bu sırada menşevik Türk Merkezi'nin bazı üyeleri gelip bu arkadaşların ne sattığı, derginin ne olduğunu sorup soruşturdular. Derginin, Türkiye Demokratik Hakları Savunma İnsiyatifi — Federal Almanya tarafından çıkarıldığını, bu insiyatifin *İşçinin Sesi* taraftarlarıyla bağlı olduğunu öğrendiler.

Barış Gençlik başkanı Halim Sözer yanında bir yoldaşla birlikte yürüyüş kolundan ayrıldığında, Türk Merkezi görevlileri takip etmişler. Metro istasyonunda karşılaştıklarında, Halim Sözer'in merhaba demesine karşılık, menşevik görevliler küfürle yanıt verdiler. İtiş-kakış oldu. Bu arada yayın torbası alındı. Menşevik görevliler yine küfürlerle uzaklaştılar.

Barış Gençliğin bildirisinde de belirtildiği gibi, bu olay, görüşlerinin zayıflığını iyi bilenlerin, "saldırı" görünümünde zavallı savunmasına bir örnektir. Ancak başkaları, onların zavallılığının sonuçlarına katlanmak zorunda değildir.

Bildiri

İlerici, demokratik kamuoyuna!

31.3.1986 Pazartesi günü Batı Berlin'de barış yürüyüşü (Ostermarch) yapıldı. Alman ve Türkiyeli çeşitli devrimci, ilerici ve barışsever örgütler yürüyüşte yer aldı.

Wedding bölgesindeki spor kulübümüz Barış Gençlik de yürüyüşe katıldı. Yürüyüş kolu U-Bahn Berliner Strase (metro istasyonu — *İ.S.*) yakınından geçerken, diğer işlerine yetişmek üzere yürüyüş kolundan ayrılan Halim Sözer, Türk Merkezi (değiştiği sanılan adıyla Türkiyeliler Merkezi) üyeleri olarak tanınan 6 kişi tarafından küfürlü saldırıya uğramıştır. Bir-iki itiş-kakıştan sonra saldırgan gurup U-Bahn'dan ayrılmıştır.

Kulübümüzün amaçları, çalışmaları bellidir, açıktır. Wedding bölgesinde Türkiyeli gençliği ilerici, demokratik bir platformda örgütlemektir. Saldırılar nereden ve nasıl gelirse gelsin, geçmişte olduğu gibi gelecekte de çalışmamızı sürdüreceğiz.

Saldırganlar ve ağababalarının bu saldırıyla amaçları neydi? Amaçları kendi görüş ve anlayışları dışında çalışma yürütenleri, olay gösteriyor ki, kaba güçle durdurmaya çalışmaktır.

Bu yol, görüşlerinin zayıflığını iyi bilen, militanlarına kafası karışmasın diye kitap okutmayan, hatta toplatıp yaktıran "ilericilerin" işidir.

Batı Berlin'de örgütlenmeye çalışan onlarca faşist yobaz gençlik kuruluşu varken bu saldırganlar niye Barış Gençliği hedef almaktadır?

Kulüp başkanımıza yapılan saldırı tüm kulübümüze yapılmıştır. Bu aşağılık saldırıyı şiddetle kınıyor ve tüm ileri demokratik kamuoyunu bu tür kaba güç gösterilerini protestoya çağırıyoruz.

SC Barış Gençlik
Yönetim Kurulu

Emperyalizm yenilmeden kalıcı barış sağlanamaz

ABD-Libya çatışması

Bu sayımızdaki dış haberler: Ahmet Fırat

1973 yılında, Kaddafi, 1958 Cenevre anlaşmasında karasuları için kabul edilen 12 mil sınırını tanımayarak, Sirte Körfezi'nin üstünden geçen 32,5. kuzey enleminin güneyinde kalan bölümünü kendi ülkesine kattığını ve bu enlemi "ölüm hattı" ilan ettiğini açıkladı. Bu tutumu, Libya'ya dost ülkeler bile desteklememişlerdi. Bunu fırsat bilen ABD, çeşitli kereler Sirte Körfezi açıklarında deniz ve hava manevraları yaptı. Hatta 1981'de yaptığı manevra sırasında Libya ve Amerikan uçakları çarpıştı, her ikisi de ikişer uçak kaybetti.

Son iki ay içinde 6. Filo Sirte Körfezi açıklarında dört kez manevra yaptı. Dördüncü manevra sırasında, 24 Mart 1986'da 6. Filo'ya bağlı gemiler "ölüm hattını" geçti. Bunun üzerine Libya SAM-5 füzeleriyle ateş açtı. ABD de Harpoon füzeleriyle cevap verdi. İki gün süren çarpışmada Libya iki hücumbot kaybetti ve Sirte radar üssü zarar gördü. ABD kayıpları konusunda bir açıklama yapmadı.

Çarpışma öncesi gelişmeler

Libya ve ABD ilişkileri 1979 yılından bu yana sürekli olarak kötüleşti. Libya'nın ABD yanlısı bir dış siyaset izlemeyen devletlere ve anti-Amerikan örgütlere destek vermesi, ayrıca bölgede bir güç merkezi olma çabaları ABD'nin hoşuna gitmiyordu. Son olarak ABD, Aralık 1985'te, Roma ve Viyana havaalanlarında patlayan bombaları Libya'nın himaye ettiği bir örgütün yerleştirdiğini ileri sürdü ve Libya'ya ekonomik ambargo uygulamaya başladı. Ancak diğer emperyalist ülkeler ABD'yi takip etmediği için ekonomik ambargo ABD'nin istediği sonuca varmadı.

Bunun üzerine, 14 Mart 1986'da Reagan hükümeti "Prairie Ateş Operasyonu" adıyla askeri müdahaleye karar verdi. Üç gün sonra, ABD Savunma Bakanı Weinberger 6. Filo Komutanı Amiral Kelso ile Londra'da görüşerek görevini açıkladı. Kelso üç emir aldı: "Ölüm hattını geçecek", Libya ateş açarsa cevap verecek, Sirte Körfezi'ndeki Libya üslerini bombalayacaktı. (*Sunday Times*, 30 Mart 1986)

ABD'nin amacı açıktı. Libya'ya ve Amerikancı olmayan bir dış siyaset izleyen ülkelere gözdağı vermekti.

Değişik tutumlar

ABD-Libya çatışmasında çeşitli ülkeler değişik tutumlar aldı. İran, Suriye, Sudan, Fas, Cezayir ve FKÖ, Libya'yı desteklediklerini, ABD'yi ise kınadıklarını açıkladılar.

Libya'da en büyük yatırıma sahip bir ülke olan İtalya, Amerikan askeri manevrasının bölgede tehlike yarattığını söyledi ve 6. Filo'nun bölgeden ayrılmasını istedi. (*Times*, 26 Mart 1986)

Kaddafi, Türkiye'den Libya'yı desteklemesini istedi. Türkiye iki cami arasında binamaz misali konuyu önce yuvarlak sözlerle geçiştirmeyi yeğledi. Türkiye Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada "ortaya çıkan nazik durumun barış ve güvenlik açısından arzettiği önemi de gözönünde tutan Türkiye, tahrik edici ve olayları tırmandırmaya yönelik davranışlardan kaçınılmasını, teenni içinde hareket edilmesini içtenlikle temenni etmektedir" dedi. Daha sonra Evren, ABD'yi acelecilikle "suçladı". Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral ise "ABD'nin tutumu Akdeniz için fevkalade hatalı bir tutumdur" dedi.

Tunus'ta toplanan Arap Birliği ülkeleri Reagan'ı suçladılar ama Libya'nın ABD'ye ekonomik yaptırım uygulama çağrısını reddettiler. Mısır ise bir açıklama yapmadı.

NATO ülkelerinden İspanya ve Yunanistan çatışmadan endişe duyduklarını ve daha ileri gidilirse Akdeniz barışı için tehlike yaratacağını açıkladılar. Kanada ve Batı Almanya ABD'yi haklı bulduklarını ama çatışmaların büyümesini istemediklerini belirttiler. İngiltere ve İsrail ise ABD'ye tam destek verdi.

Sovyetler Birliği ABD'yi haydutlukla suçladı. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Lomeiko, "bu davranış sadece Ortadoğu halklarını hedeflemiyor" dedi. Saldırının tüm bölgeyi barut fıçısı haline getirecek kadar gergin bir hava yarattığını açıkladı ve çıkacak bir savaşın sadece komşu ülkelerle sınırlı kalmayıp başka ülkelere de yayılabileceğini belirtti. (*Times*, 26 Mart 1986) Sovyetler Birliği, ABD donanmasını Akdeniz'den çekerse, kendisinin de çekeceğini, bu konuda hemen görüşmelere başlanmasını önerdi. 27 Mart 1986'da da Malta ile birlikte Birleşmiş Milleter Güvenlik Kurulu'nu toplantıya çağırdı. Bu toplantıda Sovyetler Birliği ABD'yi "kasıtlı haydut saldırıları" yapmakla suçladı. ABD'nin yeni bir saldırı için hazırlık yaptığını açıkladı.

Sonuç

ABD-Libya çatışması, ABD içinde, Reagan hükümetinin "askeri ve siyasi bir başarısı" olarak görülebilir. Nitekim Reagan bu avantajı kullanarak Nikaragua'daki karşı-devrimcilere yapılacak 100 milyonluk yardım paketini Senato'dan geçirmeyi başardı.

Ancak Reagan aynı havayı uluslararası alanda yaratamadı. Tam tersine birkaç emperyalist ülkenin dışında, diğer ülkelerin desteğini alamadığı gibi dünya kamuoyunda geniş tepkilere maruz kaldı.

Libya ise, ABD ile giriştiği sınırlı çatışmada, çok az kayıp vermiş olmasını askeri bir başarı olarak nitelendiriyor. Bu olay, kuşkusuz Kaddafi'nin ülke içindeki ve Arap dünyasındaki itibarını arttırdı. Kaddafi ABD emperyalizmine karşı "cihat" ilan ettiğini açıkladı ve tüm Müslüman ülkeleri bu cihada katılmaya çağırdı.

Sonuçta, ABD-Libya çatışması Ortadoğu ve Akdeniz'de ısıyı oldukça yükseltti. Şimdilik olay yatışmış görünüyor. Ama dünya jandarması olmakta kararlı ABD ve bölgede güç merkezi olmaya kararlı Libya orada durdukça daha şiddetli patlamaların olması kaçınılmazdır.

ABD-Libya ilişkileri

2 Aralık 1979: Humeyni taraftarlarının Trablus ABD elçiliğini basması ile ABD-Libya ilişkileri ciddi bir şekilde bozulmaya başladı.

6 Şubat 1980: ABD, Trablus Büyükelçiliği'ni kapattı.

Nisan-Mayıs 1980: ABD, çok sayıda Libya diplomatını sınırdışı etti.

6 Mayıs 1981: ABD, Sirte Körfezi'nde hava ve deniz manevrası yaptı. Çıkan çatışmada ABD ve Libya ikişer uçak kaybetti.

Mart 1982: ABD, Libya'dan ham petrol ithalini yasakladı.

Mart 1984: ABD, Libya'ya ihraç edilen mallara sınırlama getirdi.

27 Aralık 1985: ABD, Viyana ve Roma havaalanlarına yapılan saldırılardan Libya'yı sorumlu tuttu.

7 Ocak 1986: ABD, Libya ile ekonomik ilişkilerine son vermeyi kararlaştırdı. 500 Amerikalının Libya'dan ayrılmasını istedi. Emperyalist ülkelere Libya'ya ekonomik ambargo uygulamaları çağrısı yaptı.

8 Ocak 1986: ABD, ABD bankalarındaki Libya hesaplarının dondurulmasını istedi.

24-31 Ocak 1986: 6. Filo, Sirte Körfezi açıklarında deniz ve hava manevraları yaptı. Gemiler "ölüm hattı"ndan içeri girmediler.

12-16 Şubat 1986: Kaddafi "ölüm hattını" aşacak Amerikan gemilerine karşı SAM 5 ve SAM 7 füzeleri kullanacağını açıkladı.

19-21 Mart 1986: 6. Filo, üç uçak gemisinin de katıldığı deniz ve hava tatbikatını üçüncü kez yineledi.

23 Mart 1986: 6. Filo Sirte açıklarında dördüncü kez deniz ve hava tatbikatına başladı. ABD Savunma Bakanı Weinberger, Amerikan kuvvetlerinin Sirte Körfezi'ne girebileceğini açıkladı.

24 Mart 1986: 6. Filo'nun, Kaddafi'nin "ölüm hattını" geçmesi üzerine, Libya SAM 5 füzeleriyle ateş açtığını ve 3 Amerikan uçağını düşürdüğünü açıkladı. ABD ise Harpoon füzeleriyle Sirte'de bir füze üssünü imha ettiğini ve iki Libya hücumbotunu batırdığını açıkladı. ABD zaiyatını açıklamadı.

25 Mart 1986: ABD, Amerikan uçaklarının Sirte radar üssünü bombaladığını ve iki hücumbotu daha batırdığını açıkladı. (27 mart 1986'da ABD bu iki hücumbotun batırılmadığını açıkladı.)

27 Mart 1986: 6. Filo, Sirte Körfezi'nden çekildi. 1 Nisan'da bitmesi planlanan hava ve deniz manevraları, böylece erken bitirilmiş oldu.

Sovyetler Birliği ve Malta'nın, ABD'nin Libya'ya karşı yeni bir saldırı planladığını ileri sürerek çağırdığı Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulu toplantısı başladı.

Dünya halkları savaşıyor

Bangladeş

Bangladeş'te, muhalefet partileri, sıkıyönetim altında yapılmak istenen seçimleri boykot edeceklerini açıkladılar ve 22 Mart'ta bir günlük genel grev çağırdılar. Genel grev başkent Dakka'yı felce uğrattı. Aynı gün yapılan gösterilerde halk polisle çatıştı. Bunun üzerine Devlet Başkanı Erşad, muhalefetin hazırlanabilmesi için seçimleri 7 Mayıs'a ertelediğini açıkladı. Erşad'ın muhalefete verdiği diğer tavizler arasında bütün askeri mahkemelerin kaldırılması, sıkıyönetim komutanlarını bölgeden çekmek de vardı. Hükümetten 18 bakan istifa etti ve Erşad'ın başkanlığında 9 kişilik "geçici" bir seçim hükümeti kuruldu.

Haiti

Duvalier'nin Haiti'den kovulmasından sonra Duvalier'nin adamları yeni kurulan hükümet içinde de varlıklarını sürdürüyorlardı. Halk sürekli sokak gösterileriyle hükümeti zorladı ve hükümet Duvalier'nin üç adamını çıkarmak zorunda kaldı.

Marcos'u devirmenin sevinci uzun sürmeyecek

24 Mart'ta, başkent Port-au-Prince'de 15 bin kişi hükümeti protesto etti ve seçilmiş sivil hükümet istemini yükseltti. Yürüyüş akşamı, halk ana yol kavşaklarını tutarak barikatlar kurdu, protestoyu sürdürdü.

Filipinler

Filipinler'de Devlet Başkanı Aquino, Marcos döneminde seçilmiş meclisi 25 Mart 1986'da dağıttı. Kendisine olağanüstü yetkiler veren geçici "özgürlük anayasası"yla ülkeyi yöneteceğini açıkladı. 50 kişilik bir komisyona üç ayda yeni ayasasayı hazırlama görevi verdi. Hazırlanacak anayasa bir yıl içinde halkoyuna sunulacak.

Aquino hükümeti ekonomiyi iyileştirmede ciddi adımlar atmadı. Amerikan üslerinde çalışan 22 bin işçi ücretlerinin artırılmaması üzerine greve çıktı. Üslerin kapılarında barikatlar kuruldu. Amerikan komandoları ve polis grevi dağıtmak için saldırdı, ama grevci işçiler çatışmayı kazandı. İşçiler grevlerini sürdürüyorlar.

Aquino'nun "silahını bırak" çağrısını kabul etmeyen Yeni Kurtuluş Ordusu (NPA) Filipinler ordusuna büyük kayıplar verdirdi. 172 çatışmada en az 290 kişi öldü, bunların 200'ü Filipinler ordusundan.

Hindistan

Pencap'ta milliyetçi Sihler liberal Akali Dal hükümeti ve Rajiv Gandhi'nin hükümetine başkaldırdı. Milliyetçi Sihler Akali Dal Partisi'nin bina ve üyelerine, Hindu örgütlerine saldırdı. Çıkan çatışmalarda onlarca kişi öldü. Gandhi 10 bin askeri Pencap'a gönderdi. Olaylar devam ediyor.

Güney Kore

14 Mart'ta, Devlet Başkanı Chun Doo Hwan'ın istifasını isteyen öğrencilerle polis arasında Seul ve Yonsei Üniversiteleri'nde çatışma çıktı. Mart ayı sonunda, Kwangyu kentinde 20 bin kişinin katıldığı bir yürüyüş yapıldı. Chun'un istifası ve demokratik haklar istendi. Bu yürüyüşün ardından da 1500 öğrenci ile polis çatıştı.

Sharpeville katliamının 16. yıldönümü yığınsal gösterilerle kutlandı.

Güney Afrika'da sınıf savaşı sertleşiyor

21 Mart Güney Afrika halkının mücadele tarihinde önemli bir gündür. 1960 yılında Sharpeville'de polis 69 siyahı katletmiş ve yüzlerce kişiyi yaralamıştı. Bu katliamın ardından ANC silahlı mücadele zorunluluğunu benimsemişti. Geçen yıl, Uitenhage yakınlarındaki Langa kasabasında Sharpeville katliamının 15. yıldönümünde yapılan cenaze törenine ateş açan polis 20 kişiyi öldürmüş ve 27 kişiyi yaralamıştı.

Sharpeville katliamının 16. yıldönümünden bir gün önce, 20 Mart 1986'da Güney Afrika Sendikalar Kongresi (COSATU) ve Birleşik Demokratik Cephe (UDF) bir bildiri yayınlayarak sanayinin yoğun olduğu Uitenhage ve Port Elizabeth'te işçilere 21 Mart'ta işi bırakma çağrısı yaptı. Bildiride ayrıca, 21 Mart, 16 Haziran (1976 Soweto ayaklanmasının yıldönümü) ve 1 Mayıs'ın ülke çapında ücretli tatil ilan edilmesi istemleri de vardı.

20 Mart gecesi, polis gösteriler için hazırlık yapan guruplara ateş açtı, ölenler oldu.

Buna rağmen, 21 Mart günü Langha yakınlarındaki bir stadyumda 50 bini aşkın bir kalabalık toplandı. Sharpeville katliamını ve onun geçen yılki yıldönümünde yapılan katliamı lanetledi. Bir yıl önce, Sharpeville katliamını lanetlerken öldürülenlerin anısına bir abide dikildi. Yığınsal gösteride ANC'nin bayrağı, flamaları, Mandela'nın resimleri ve tahtadan yapılmış AK 47 Kalaşnikoflar taşındı. Gösteride ANC'nin sloganları atıldı. Aynı gün Johannesburg'un merkezinde de ırkçı rejime karşı büyük bir yürüyüş yapıldı, Sharpeville devrim şehitleri anıldı. (*The Times*, 22 Mart 1986)

24 Mart'ta, Pretoria'da, ırkçı beyazların dükkanlarını boykot komiteleri kuruldu. Komitelerin istemleri arasında, askerlerin kasabalardan çekilmesi, ev kiralarının düşürülmesi, boykotlara katılanların işten çıkarılmaması ve öğrenci örgütleri üzerindeki yasağın kaldırılması vardı. Yine Pretoria'da işi bırakma eylemleri yaygın bir şekilde uygulandı. Sharpeville'de kira boykotuna katılanların tutuklanmasını protesto için başlatılan işbaşı yapmama eylemi de başarılı oldu. (*The Times*, 25 Mart 1986)

Pretoria'nın 20 mil uzağındaki Winterveld kasabasında, polisin sendikacı ve diğer ilericilere uyguladığı baskıları protesto için yapılan mitinge polis ateş açtı. 11 kişiyi öldürdü, 70 kişiyi de yaraladı. 1000 kişi de tutuklandı.

Cape Town'da Port Elizabeth'e yakın Kwazakele kasabasında gösteri yapan gençlere polis ateş açtı. 10 kişiyi öldürdü. Cape Town'daki bu son katliamla, bir hafta içinde öldürülenlerin sayısı 40'ın üzerine çıktı. Botha hükümeti Cape Town'ı kontrol edebilmek için seçme paraşüt birliklerini bölgeye göndermek zorunda kaldı. Ama bu baskılar, katliamlar sadece yığınların kararlılığını arttırıyor, mücadelenin boyutlarını yükseltiyor ve halk iktidarının nüvelerini oluşturma çalışmalarının güç kazanmasına yol açıyor.

Güney Afrika'da devrim çocukların bile kalbinde

Güney Afrika işçi sınıfı 1 Mayıs'a hazırlanıyor

1 Mayıs'ın 100. yılında, 1 Mayıs'ın ücretli resmi tatil ilan edilmesi, Güney Afrika işçi sınıfının tüm toplu sözleşmelerde yükselttiği siyasal bir istem halini aldı.

250 bin üyeli Maden İşçileri Sendikası (NUM) geçen yıldan bu yana bu istem için mücadele ediyor. 1 Mayıs'ı sosyalizmin simgesi olarak gören işverenler, bu hakkı vermekten korkuyor. Öte yandan işçiler, ırkçı rejimin resmi tatillerini reddediyor. Son olarak şubat ayında, şarap ve alkollü içki işkolundaki NUWSAW sendikası ücretli 1 Mayıs hakkını aldı. (*New Nation*, 27 Şubat 1986)

Güney Afrika işçi sınıfı 1 Mayıs ücretli resmi tatil kabul edilsin edilmesin, bu 1 Mayıs'ta tüm görkemiyle alanları dolduracak ve bu hakkı er geç bileğinin gücüyle alacaktır.

Buthelezi'nin Inkatha Hareketi her yerde ama özellikle sanayi merkezlerinde hızla erimekte, devrim ise güçlenmektedir.

Buthelezi'nin döndürdüğü dolap

Yükselen devrimci mücadeleyi boğmak için zamanının tükenmekte olduğunu gören Güney Afrika burjuvazisinin bir kesimi ve işbirlikçi Zulu lideri Buthelezi, Natal bölgesinde beyaz, siyah ve azınlık temsilcilerinden oluşan bir karma yönetim kurmak amacıyla görüşmeler yapacaklarını açıkladılar. Toplantılara "Indaba" adı veriliyor ve "Zulu ciddi konuşuyor" anlamına geliyor. Herhalde Buthelezi bu isimle kendini ciddiye almayan Güney Afrika halkına yanıt vermek istiyor.

Botha hükümeti, fikir liderliğini Buthelezi'nin yaptığı bu planı dört yıl önce reddetmişti. Bugün de istemiyor ama özellikle ABD, İsrail ve Batı Almanya'nın baskısıyla iyi niyet göstergesi olarak alt düzeye bir heyet göndermeyi kabul etmiş durumda.

3 Nisan'da yapılacak bu toplantıya 38 örgüt çağrıldı. Bunlardan 30'u katılacağını açıkladı. Örgütlerin dışında işadamları, beyaz politikacılar ve azınlıkların temsilcileri katılacaklar.

"Indaba" tolantısına çağrılan ANC, UDF, Natal Hindistanlılar Kongresi ve COSATU, bunun devrime ihanet olduğunu, ülkeyi bölmeyi hedeflediğini ve Indaba'yı tanımadıklarını açıkladılar.

Buthelezi, Natal'da siyah ve azınlıkların da temsil edileceği bir yönetim kurulmasını, Botha'ya "kabul ettirdiği" için pek böbürleniyor. Belki yıllarca önce bu siyasal bir başarı olurdu ama Güney Afrika devriminin bu aşamasında apaçık bir ihanettir.

Buthelezi'nin başarı diye öne sürdüğü noktalardan biri, Natal seçimlerinin nispi temsil sistemiyle yapılacak olması. Bu bölge nüfusu, 1 beyaza karşılık 7 siyahtan oluşuyor. Buthelezi'nin başarı diye sunduğu nispi temsil hükümetin nasıl oluşturulacağı konusunda tam bir satışa dönüşüyor. Hükümette beyazlarla siyahlar eşit sayıda yer alacaklar!

Burjuvazinin asıl hesabı karma yönetime evet diyerek yığın savaşımını bulandırmak ve Buthelezi'yi kullanarak komünistleri, ANC'yi ve diğer devrimci örgütleri kırmaktır. Ancak şimdiden güvendiği dağlara karlar yağmakta, Güney Afrika devrimi karşısında Buthelezi'nin Inkatha Hareketi her yerde ama özellikle sanayi merkezlerinde hızla erimekte, güç kaybetmekte, devrim ise güçlenmektedir.

ANC'nin çağrısı üzerine Güney Afrika'da halk iktidarının nüvelerini oluşturma çalışmaları yoğunlaştı

Halk eğitimi konferansı

Birleşik Demokratik Cephe UDF, siyah veli, öğrenci ve öğretmen delegelerin katıldığı halk eğitimi konulu bir konferans düzenledi. Konferansa 1500 delege katıldı. 29 Mart'ta delege kaydı yapıldığı sırada, Zulu şefi Buthelezi'nin Inkatha Hareketi konferansa bir saldırı düzenledi. Delegeler konferansı korudu ve iki Zulu işbirlikçisini ölümle cezalandırdı. Daha sonra konferans gizli bir salona alındı.

Konferans geçtiğimiz günlerde ölen Güney Afrika Komünist Partisi Genel Sekreteri Moses Mahido anısına yapılan saygı duruşuyla açıldı. Konferans, aralık ayında Durban kentinde yapılan konferansın devamıydı. Bu konferans, Botha hükümetine istemlerinin yerine getirilmesi için 31 Mart'a kadar süre tanımıştı. Gene konferans kararıyla okul boykotları durdurulmuştu. Hükümet istemlerin büyük çoğunluğunu yerine getirmemişti. Halk eğitimi konulu konferans bu koşullarda başladı.

Konferans yükselen devrimci durumda okulları boykot yerine okulların kontrolünü ele almaya ve *halk eğitimi* uygulamasına karar verdi. Bu karar, ANC programındaki "halk iktidarının nüvelerini oluşturma" maddesinin bu alanda hayata geçirilmesi anlamını taşıyor. Ayrıca konferans bundan böyle hükümetten hiçbir talepte bulunmama, okullarda siyasal çalışmayı yükseltme gibi önemli başka kararlar da aldı. Halkı, kiraları, ırkçı beyaz dükkanları vb. boykot eylemlerine katılmaya, Soweto ayaklanmasının onuncu yılında yani 16, 17, 18 Haziran'da işbaşı yapmamaya çağırdı.

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Tek silah parti!
Tek yol devrim!
Yıl:12, Sayı 303, 7 Nisan 1986

"Siz Çekoslovakyalılaşamayanlardan mısınız?" diye uzun bir tekerleme vardı. Şimdi biz de emperyalistleşme çabaları içinde her türlü kılığa giren burjuvaziye şu tekerlemeyi söyleyebiliriz:

Siz mperyalistleş m yenlerden misiniz?

Türkiye yalnızca içte değil, dış siyaset açısından da bir sürü çıkmaz sokağın gelip birleştiği bir kavşakta gibidir. Hangi sokağa girse karşısına bir duvar çıkıyor ve gerisin geri kavşak noktasına dönmek zorunda kalıyor.

İslam ülkelerine açılma rüyası

Geçtiğimiz günlerde, İstanbul'da İslam Konferansı Örgütü Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) toplantısı yapıldı.

Özal bir "müslüman" başbakan olarak konferansın açılışında okunan Kuran'ı dinledi ve İslam aleminin "çeşitli uluslarının hakiki bir İslam ruhu içinde" biraraya gelmekte olduğundan duyduğu sevinci vurguladı.

Evren ise, hem laikliğe toz kondurmuyor görünmek, hem de Batı'yla ilişkilerde "lazım" olur düşüncesiyle konferans salonuna ancak Kuran okunduktan sonra girdi ve yaptığı açılış ve kapanış konuşmalarında "İslamiyet"e angaje olmuş görünmekten titizlikle kaçındı. İslam ülkelerinin kendi aralarında yaptıkları ticaretin toplam ticaretleri içindeki payının ancak %10 olduğunu belirterek, ekonomik işbirliğinin eyleme dönüşmesi gerektiğini söyledi.

İSEDAK toplantısı, Türkiye'nin Ortadoğu'ya açılma planları açısından pek "umut verici" bir "havada" sona erdi. Ancak hayat toplantılarda esen olumlu havalarla bitmiyor. Türkiye burjuvazisi, ne kadar "ehli bütün müslüman" kılığına girerse girsin, İslam ülkelerine açılma hayalleri, hiç değilse bir süre için kapanmış görünüyor.

İSEDAK toplantısının yapıldığı günlerde OPEC ülkeleri Cenevre'de biraraya geldiler. Toplantıda, petrol fiyatlarında yüzde 50'lere varan düşüşün OPEC ülkelerinin ekonomilerini derinden sarstığı belirtildi.

Osman Ulagay bu konuda şöyle yazdı:

"... Kemer sıkma sırası şimdi petrolcü ülkelere gelmiştir. Bu durumun söz konusu ülkelerde politik çalkantıları beraberinde getirmesi de mümkündür. Dolayısıyla Türkiye'nin bu ülkelerle olan ticari-ekonomik bağlantılarını değerlendirirken, son derece dikkatli ve gerçekçi olması, *alternatif pazar arayışını* hızlandırması gerekmektedir." (*Cumhuriyet*, 28 Mart 1986)

Öte yandan Irak-İran savaşının, Türkiye'nin büyük umutlar bağladığı bu ülkelere yapılan ihracata büyük darbe vurduğu biliniyor.

Tüm bu gelişmeler, basında şu tür haber başlıklarının pıtırak gibi bitivermesine yol açtı: "İhracatta Irak şoku" (*Hürriyet*, 26 Mart 1986), "İran ekonomisi komada" (*Cumhuriyet* 18 Mart 1986), "İhracatın teklemesi sonucu 'haydi iç pazara'!", "Seferberlik ricata döndü" (*Milliyet*, 26 Mart 1986) ve "Özal ihracatçılara Avrupa yolunu gösterdi". (*Milliyet*, 25 Mart 1986)

Özal ihracatçılara Avrupa yolunu göstereduruşun, bu yolun çıkmaz bir yol olduğu "Türk ihracatçısı" tarafından yıllardır bilinen bir gerçektir.

"Sen de mi Amerika?"

Türkiye burjuvazisinin "dışa açılma", "ihracat patlaması" hayalleri birer birer sönerken, son darbe, "40 yıllık dost" ABD'den geldi.

Türkiye, altı aydır sürmekte olan üsler anlaşması pazarlığında, üslere karşılık ABD yardımının arttırılmasını, ama asıl olarak, Türkiye'nin özellikle demir-çelik ve tekstil ihracatına konan kotaların kaldırılmasını istiyor.

"Milli değerleri" uluslararası pazarlıklarda "kullanma" Türkiye burjuvazisinin öteden beri yapmakta olduğu bir iştir. Ancak bu "değerlerin" bugünkü kadar *çıplak* bir şekilde kullanıldığı, adeta tabak tabak pazara çıkarıldığı pek görülmemiştir.

İşin hoş yanı, eskiden bunun onda biri açığa çıksa "ulusal egemenlik elden gidiyor", "vatan toprağı ABD'ye satılıyor" diye ayağa kalkan güçler sanki yer yarılmış yerin dibine girmiş gibidirler.

Bu suskunluğun iki yönü var. Birincisi, kapitalizm geliştikçe, burjuvazi her türlü kutsal değeri "bencil hesabın buzlu sularında boğdukça", bizim "milli" burjuva kafalı sollarımız da, kapitalizmde her değerin pazarda bir yeri olduğu, alınıp satılabileceği fikrine yavaştan alışmaktadırlar.

İkincisi, bugün Türkiye burjuvazisi, en "milli" değerleri, en çığırtkan pazarcı çığlıklarıyla satışa sunarken, öyle "milli", öyle "3. Dünyacı" konumlardan gelmektedir ki, "milli" sollarımıza söyleyecek birşey kalmamaktadır.

Gerçekten de, son zamanlarda, Türk-ABD ilişkilerinde takınılan tutumlar, edilen sözler, bir zamanlar İsmet Paşa'nın, bütün Türkiye'nin hop oturup hop kalkmasına neden olmuş, ünlü "yeni bir dünya kurulur, Türkiye de bu dünyada yerini alır" sözlerine rahmet okutacak niteliktedir.

Shultz'un işadamlarıyla yediği yemek sırasında Koç'un söylediği sözler Shultz'un tepesini attırdı. "Bir tercüme hatası" oldu diye zevahiri kurtarmaya çalıştılar ama Koç'un dile getirdiği fikirlerin başka yerlerde de aynen tekrarlanması, sorunun hiç de çeviri hatasından kaynaklanmadığını ortaya koydu.

Shultz'dan sonra Türkiye'ye gelen ABD Ticaret Bakan Yardımcısı Clearance Brown'la yenilen yemekte Türk işadamlarının istekleri bu kez Sabancı tarafından, aynen yinelendi. Sabancı, ABD'nin özellikle tekstile uyguladığı kısıtlamalardan yakındı, bunun Türkiye'nin aleyhine olduğunu söyledi. Ve artık Türkiye'nin "ekonomik aritmetik"ten anlamaya başladığını söyleyerek Brown'u tehdit etti.

Brown "ekonomik aritmetik"ten söz edilecekse, Türkiye'nin, önce aldığı ABD yardımlarını hesap etmesi gerektiğini söyleyerek Amerikan yardımlarını Sabancı'nın başına kaktı. Sınırlamanın, ABD hükümetinin "elinde olmayan sebeplerle", kaldırılması şöyle dursun hafifletilmesinin bile söz konusu olmadığını kesin bir dille vurguladı.

Bu arada, Türkiye burjuvazisinin estirdiği "anti-Amerikan" havalara *Milliyet* gazetesi büyük bir katkıda bulundu. "Açıklıyoruz, Karun'un hazinesi ABD'ye kaçırıldı", "Amerikalılar Karun'dan kalma eserlerin üzerine yattılar" gibi başlıklarla sunulan haber,ABD'nin "tarihi zenginlerimizin" de hırsızı olduğu gerçeğini ortaya çıkardı! (*Milliyet*, 4-6 Mart 1986) Bu arada hırsızlığın 18 yıl önce yapılmış olması "önemsiz" bir nokta olarak kaldı.

ABD-Türkiye "kapışması" asıl olarak SİSAV tarafından düzenlenen, çok sayıda Amerikalı yetkilinin de katıldığı, "Türk-ABD ilişkilerinin kırk yılı" konulu seminerde alevlendi.

Seminerde Amerikalılar Türkiye'yi "nankör" konuma düşüren suçlamalar yaptılar. Türkiye'ye yapılan yardımın ABD için ne büyük bir özveri demek olduğunu söylediler.

Dışişleri Bakanı Halefoğlu bu iddiayı çok sert bir şekilde yanıtladı. Verilen yardımların, satış kredisi ile borç faizlerine ancak yettiğini söyledi.

Seminerin son gününde ise, bir Yunanlı diplomatın sözleriyle, "soğuk savaş havaları esti". ABD Ankara Büyükelçisi Hupe şöyle dedi: "Eskiden Amerika Türkiye'yi Varşova Paktı'na karşı olan bir müttefik olarak görüyordu. Artık olayı bu kadar basitinden almıyoruz. Türkiye bizim güvenilir bir müttefikimiz ama şimdi bizim pek de dostumuz olmayan güçlerle özel ilişkileri var." (*Milliyet*, 6 Mart 1986)

Hupe'un bu diplomatik dille hafifletilmiş saldırısını Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Elekdağ karşı bir saldırıyla yanıtladı. Elekdağ, "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernizasyonu için gerekli ihtiyaçlar karşılanmazsa", "Türk ihraç ürünlerine konan kota kaldırılmazsa ve Türkiye'ye diğer NATO ülkelerinden daha az kolaylık sağlanırsa" "*ABD-Türkiye ilişkileri bozulacaktır*" dedi.

Türkiye-ABD ilişkilerinde görülen bu sertleşmenin çeşitli yönleri vardır.

Birincisi, ABD ile Türkiye arasında uzlaşabilir cinsten de olsa çelişkilerin varlığıdır.

İkincisi her iki ülke de pazarlıktan en fazla kârla çıkmak istemektedir. Her iki taraf da elindeki kozları sonuna kadar kullanmak istiyor, bu da pazarlığın sertleşmesine yol açıyor.

Üçüncüsü ise, Türkiye burjuvazisinin emperyalistleşme çabalarını "anti-emperyalist" kılıflarla örtmek istemesidir. Bugün işçi, emekçi yığınlar arasında anti-emperyalist, anti-Amerikan duygular o kadar güçlüdür ki, Türkiye burjuvazisinin melun üsler pazarlığında en "anti-emperyalist" elbiseleri giymesi zorunludur. Bu "anti-emperyalist" havaların altında nasıl çirkin bir emperyalistleşme amacının yattığını yığınlara göstermek, devrimci hareketin önünde duran en önemli görevlerden biridir.

ABD'nin tırmanma siyaseti ve Türkiye

Yardım, kota vb. konularda elini bu kadar sıkı tutan ABD, son zamanlarda dünya çapında giriştiği "tırmanma siyaseti" nedeniyle Türkiye'yi sık sık güç durumda bırakmaktadır.

Geçtiğimiz günlerde, Karadeniz'e çıkan iki ABD savaş gemisi, Kırım yakınlarında Sovyet karasularına 2 mil girdi.

ABD, bu kışkırtmanın yanı sıra bir başka kışkırtmaya daha başvurdu. Türkiye'den, Sovyetler'in inşa etmekte olduğu Kremlin adlı nükleer donanımlı uçak gemisinin Boğazlar'dan geçişine izin vermemesini istedi. Gerekçe olarak da, Montrö anlaşmasında "uçak gemilerinin geçişiyle ilgili" bir hüküm bulunmadığını gösterdi.

ABD'nin başvurduğu bu kışkırtma gerçekten önemli bir kışkırtmadır. 1936 yılında imzalanan Montrö anlaşmasında, o tarihte icat bile edilmemiş olan uçak gemilerinin geçişiyle ilgili bir hüküm bulunmaması doğaldır. Ancak ABD, bu kışkırtmayla Montrö anlaşmasını sorguya çekmek istemektedir. Kendisi dünyanın dört bir denizinde, her biri küçük bir devletin askeri gücüyle kıyaslanabilecek filolarıyla cirit atarken, Sovyet güçlerini, müttefiki Türkiye eliyle, Karadeniz'e hapsetmenin hesaplarını yapmaktadır.

Bilindiği gibi bu hesap, tarihi çok eskilere giden bir hesaptır. Ancak bugün söz konusu olan Birinci Dünya Savaşı'ndaki Çarlık Rusyası değil, proletarya devriminin kalesi, dünya devriminin merkezi Sovyetler Birliği'dir. ABD'nin bu kışkırtması doğrudan, komünizme, dünya devrimine yönelik bir saldırıdır.

Türkiye burjuvazisi, anti-komünizmde, anti-Sovyetizmde el hak ABD burjuvazisinden hiçde geri kalmayan bir burjuvazidir. Ancak, bu sıkışmış durumunda, Sovyetler üzerine, tam da "şu kadar milyon portakal satabileceğimiz bir pazar" hayalleri kurarken, ABD'nin başvurduğu kışkırtmalar ona biraz "fazla" gelmektedir.

ABD'nin tırmanma siyaseti, Türkiye'yi son Libya olayları sırasında da çok güç duruma düşürdü. ABD-Libya çatışması patlak verdiğinde, "aksiliğe bakın", Shultz Türkiye'de ABD üsleri pazarlığındaydı. Ve ABD Dışişleri Bakanı olarak Ankara'da bir basın toplantısı düzenledi ve Libya'yı ağır bir dille suçladı. Bu arada Evren'in Shultz'a destek verdiği yolunda haberler yayıldı. Evren bu haberleri yalanladı ve taraf tutmadıklarını açıkladı.

Ancak "müslüman kardeşimiz" Libya tarafsızlık değil Türkiye'nin kendisini açıkça desteklemesini istiyordu. Ayrıca, ABD üsleri konusunda Türkiye'yi uyardı ve 6. Filo'nun bu üslerden yararlanmasının engellenmesini istedi.

Türkiye, bu olayda, iki cami arasında kalmış "bi namaz" misali "iki camiyi" birden gücendirdi. Gazeteler Shultz'un Türkiye'den soğuk bir hava içinde ayrıldığını yazdı. Libya'ya tam destek veren İslam ülkeleri ise Türkiye'nin "ehli bütün bir müslüman" olmadığını bir kez daha görmüş oldular.

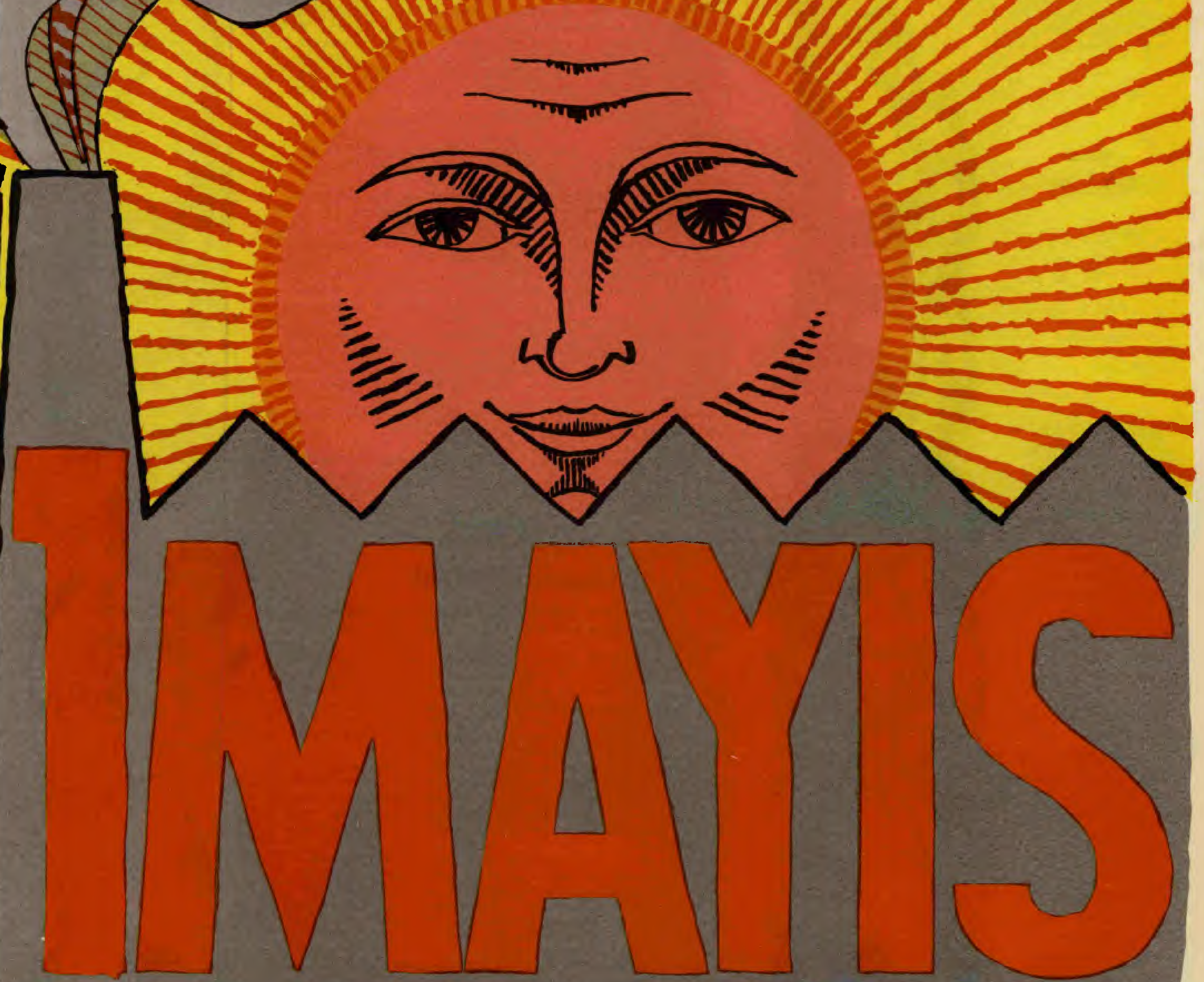
ABD'nin Türkiye'yi iyice köşeye sıkıştıran, adeta bardaktaki suyu taşıran eylemi Kıbrıs konusunda oldu. ABD, son yıllarda ilk defa, Türkiye'nin, Kıbrıs'tan askerlerini çekmesi yönünde bir tutum aldı. Türkiye'nin emperyalistleşme konusunda attığı yegane "sağlam" adım olan Kıbrıs konusunda ne yapacağını önümüzdeki günlerde göreceğiz. Ama Kıbrıs konusunun, ABD-Türkiye ilişkilerinde önemli bir "soğukluk" noktası olacağını bugünden söyleyebiliriz.

Sonuç

Görüldüğü gibi, Türkiye burjuvazisi için dış ilişkiler, arap saçına dönmüş bir çelişkiler yumağı halindedir. Bu çelişkiler arasında oynayıp dış pazarlarda yer kapmaya uğraşıyor. Ama görülen, tüm çabaların boşuna olduğudur.

Türkiye burjuvazisinin Türkiye işçi sınıfından, emekçi halkından başka sömürü kaynağı yoktur. Bu konudaki tüm çabaları da hüsranla sonuçlanmaktadır. Türkiye, dolu dizgin, şanlı sınıf savaşlarının yükseleceği günlere gebedir.

Güzide Akalan

şçinin Sesi yazışma adresi:

.O. Box 513, London N16 5QB England